Visie en Handboek
Inrichting Openbare Ruimte

Gemeente Edam-Volendam

Bureau B+B stedebouw en landschapsarchitectuur

05 oktober 2017

B+B

Gemeente EDAM VOLENDAM

COLOFON

Opdrachtgever	- Gemeente Edam-Volendam
Opdrachtnemer	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur Gedempt Hamerkanaal 96 1021 KR Amsterdam tel. 020 6239801 www.bplusb.nl
Verantwoordelijk wethouder	- Wim Runderkamp

Projectgroep

Marcella Wiffrie	- Projectmanagement
Manu van Lin	- Stedenbouwkundige
Jelle Kaars	- Beleidsmedewerker Verkeer
Karst Bant	- Beleidsmedewerker Groen
Frank Pouw	- Coördinator Beheer en Onderhoud
Fery Schaafsma	- Beleidsmedewerker Civiele Techniek
Joop Smits	- Coördinator Werken en Projecten
Jeanette Visser	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur
Gert-Jan Wisse	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur
Berte Daan	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur
Tim Kort	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur
Niek van Gelder	- Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur

B+B
BUREAU B+B
Stedebouw en
Landschapsarchitectuur

INHOUDSOPGAVE

DEEL A Inleiding en visie gemeentebreed
Leeswijzer 9
A1 Inleiding 11
-Waarom een visie? 13
-Proces/Participatie 14
A2 Analyse
- Typisch Edam-Volendam 19
- Geschiedenis 20
A3 Visie, kansen en ideeën
- Het landschap en de kernen 22
- Identiteit en eenheid 24
- Recreatieve waarde IJe 26
A4 Financiële aspecten visie en HIOR 28

Bij deze visie en handboek inrichting openbare ruimte toeristische kernen Edam-Volendam, sluiten aan op de volgende (beleids)documenten;

- De Toeristische visie
- Visiedocument centrumgebied Edam
- Beeldkwaliteitsplan Oude Kom Volendam
- Bestemmingsplan stadsgezicht Edam
- Beleidsplan Openbare Verlichting (OV) 2017-2021
- Raadhuisstraatvisie Oosthuizen

VISIE & HIOR
Gemeente Edam-Volendam

DEEL B Visie toeristische kern Edam

B1 Analyse
- Ontwikkeling 32
- Karakter 33
- Geschiedenis en historisch straatbeeld 34
- Korrel en stratenpatroon, water en groenstructuur, stoepen en stroken 35
- Kaders stadsgezicht Edam 36

B2 Visie
- Visiekaart 38
- Straten, grachten, stegen, vesting en pleinen 40
- Trottoirs, stoepen en stroken 42
- Principes materiaal en detaillering 43
- Infrastructuur en bereikbaarheid 44
- Water en groenstructuur 46
- Profiel 48
- Pleinen en plekken 56
- Poorten en entrees 61
- Voorzieningen en meubilair 62
- Verlichting 64
- Gevels, reclame en uitstalling 65

DEEL C Visie toeristische kern Volendam

C1 Analyse
- Ontwikkeling 100
- Karakter 101
- Geschiedenis en historisch straatbeeld 102
- Korrel en stratenpatroon, water en groenstructuur 103

C2 Visie
- Visiekaart 104
- Dijk, Kerngebied, woonstraten. grachten en pleinen 106
- Principes materiaal en detaillering 108
- Infrastructuur en bereikbaarheid 109
- Water en groenstructuur 111
- Profiel 112
- Pleinen en plekken 120
- Voorzieningen en meubilair 128
- Verlichting 129
- Gevels, reclame en uitstalling 131

DEEL B Handboek toeristische kern Edam

B3 Algemeen en profielen
- Gracht stenen kade 70
- Gracht groene kade 71
- Hoofdstraat 72
- Straat 73
- Steeg 74
- Vesting 75

B4 Details/objecten
- Verhardingsdetails rondom objecten 77
- Straatkolk 78
- Trappen 79
- Verharding 80
- Banden 81
- Zitmeubilair 82
- Gebiedsafscherming (afzetpaaltjes, hekken) 83
- Afvalbakken 84
- Ondergrondse containers 85
- Verlichting 86
- Fietsnietjes 87
- Groen 88
- Bewegwijzering 89

B5 Overgangen
- Straat - Straat 91
- Straat - Steeg 93
- Straat - Hoofdstraat 95
- Straat - Gracht 97

DEEL C Handboek toeristische kern Volendam

C3 Algemeen en profielen
- Dijk en haven 136
- Kernstraat en Doolhof 138
- Woonstraat 140
- Gracht 141

C4 Details/objecten
- Verhardingsdetails rondom objecten 143
- Straatkolk 144
- Trappen 145
- Verharding 146
- Banden 147
- Zitmeubilair 148
- Gebiedsafscherming (afzetpaaltjes, hekken) 149
- Afvalbakken 150
- Ondergrondse containers 151
- Verlichting 152
- Fietsnietjes 153
- Groen 154
- Bewegwijzering155

C5 Overgangen
- Woonstraat - Woonstraat 157
- Woonstraat - Gracht 159
- Woonstraat - Kernstraat 161
- Dijk - Kernstraat 163

Algemeen

Visie inrichting
openbare ruimte
Gemeente Edam-Volendam

A

Leeswijzer

Voor u ligt de Visie en Handboek Inrichting Openbare Ruimte Gemeente Edam-Volendam. Hierin staan de ambities van de gemeente voor de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte binnen de gemeente in zijn geheel, en de toeristische kernen van Edam en Volendam in het bijzonder.

Het document begint met een algemeen deel; visie op de openbare ruimte gemeentebreed (Deel A). Na inleiding (A1) en analyse (A2), wordt de visie (A3) met kansen en ideeën voor de openbare ruimte en het landschap beschreven. Tot slot komen de financiële aspecten van de visie en het handboek aan bod (A4).

Deel B richt zich op de toeristische kern van Edam. Na een analyse (B1) en de visie (B2) worden per onderdeel kansen en ideeën benoemd voor een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. De Visie is vertaald in een Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). Hierin staat een verdere uitwerking van de straatprofielen uit de visiekaart (B3). Daarnaast worden alle beeldbepalende details en objecten benoemd (B4). Tot slot zijn de overgangen tussen verschillende straatprofielen uitgewerkt (B5).

In Deel C komt de toeristische kern van Volendam aan bod. Hierin worden na een analyse (C1) en de visie (C2) per onderdeel kansen en ideeën benoemd voor een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. De Visie is vertaald in een Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). Hierin staat een verdere uitwerking van de straatprofielen uit de visiekaart (C3). Daarnaast worden alle beeldbepalende details en objecten benoemd (C4). Tot slot zijn de overgangen tussen verschillende straatprofielen uitgewerkt (C5).

Edam

Volendam

Zeevang

Purmer

Inleiding

Aanleiding
De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte. De openbare ruimte is het visitekaartje en speelt daarmee een grote rol in de aantrekkingskracht van onze gemeente. Gebouwen en pleinen, terreinen, stegen etc. vormen samen met de openbare ruimte de dagelijkse leefomgeving van de bewoners in Edam-Volendam. Naast de verschijningsvormen van de gebouwen is ook een aantrekkelijke, goed verzorgde omgeving belangrijk voor zowel de bewoners als de bezoekers. Er wordt gewoond, gewerkt, gewinkeld en gerecreëerd. De openbare ruimte is de plek waar een verbinding gelegd wordt tussen deze verschillende functies.

De gemeente was op het gebied van de openbare ruimte beleidsarm. De samenhang in de openbare ruimte was onvoldoende aanwezig. De openbare ruimte is echter een geheel. De gemeenteraad viel dit ook op en nam in 2013 een motie aan waarbij er aandacht moest komen in een kwalitatieve verbetering van de openbare ruimte in de oude kernen.

Een heldere ambitie
De gemeente Edam-Volendam heeft daarmee het initiatief genomen om de kwaliteit van de openbare ruimte van Edam en Volendam te verbeteren. Voor u ligt een integrale visie op de openbare ruimte die recht doet aan het historische karakter van de verschillende kernen binnen de gemeente. De ambitie is om door middel van een mooie en prettige openbare ruimte het karakter en de belevingswaarde van de stad en de dorpen uit te dragen, de verblijfskwaliteit voor zowel bezoekers als bewoners te vergroten en de openbare ruimte de verbindende factor te laten zijn tussen wonen, werken, toerisme en vrije tijd.

De visie met handboek vormt een leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. De voorgestelde ingrepen zullen niet allemaal op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. We kijken daarom verder dan de mogelijkheden die nu binnen bereik liggen en schetsen een gewenst toekomstbeeld.

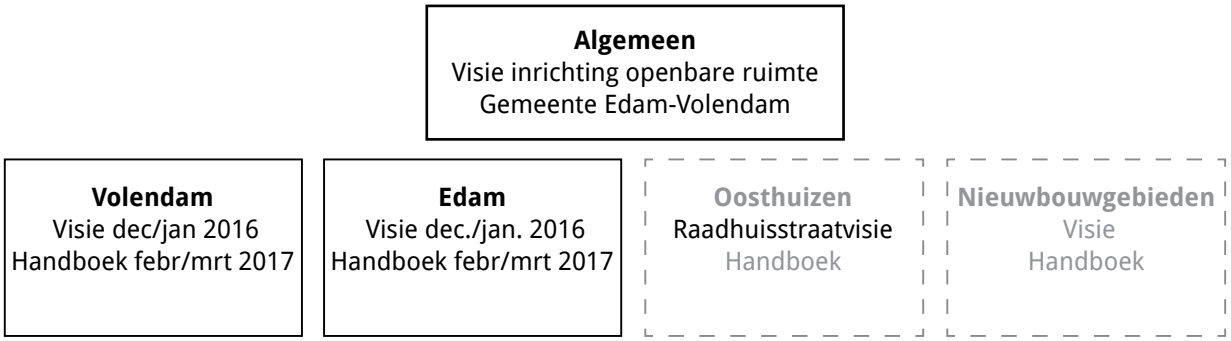
Passend bij het karakter van de gemeente
In deze visie worden heldere doelen en ambities geformuleerd voor de kwaliteit van de openbare ruimte van de gemeente. De bestaande specifieke kwaliteiten en kansen worden inzichtelijk gemaakt, zodat de sterke identiteit en rijke historie optimaal worden benut in de uitstraling van de openbare ruimte. Waar mogelijk wordt deze historisch gegroeide identiteit versterkt. Dit vormt immers de basis voor mooie, herkenbare en typisch Edamse en Volendamse straten en pleinen. Daarnaast worden de knelpunten beschreven, om hier vervolgens verbeteringsvoorstellen voor aan te dragen. (zie kaders kansen en ideeën)

Geen beleidsstuk maar leidraad
De visie met handboek is een leidraad voor de toekomstige herinrichtingen en het beheer van de openbare ruimte. Door elke ingreep in de openbare ruimte bij herinrichting of beheer te toetsen aan de geformuleerde doelen en ambities uit de visie kan de totale kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte in de komende jaren steeds verder verbeterd worden. Dit zal de identiteit van de kernen versterken.

Van Visie naar Handboek

Om de samenhang, identiteit en leesbaarheid van de openbare ruimte te waarborgen en te versterken, wordt de visie voor de toeristische kernen vertaald in een praktisch handboek. Hierin staan heldere regels, uitgangspunten en standaardoplossingen voor verschillende specifieke situaties in de openbare ruimte. Vakmanschap, beheerbaarheid en duurzaamheid staan hierbij voorop.

Het is een optie om voor andere dorpen en gebieden ook een uitgebreide visie en handboek te maken. Voor Oosthuizen is dat deels al gedaan; de Raadhuisstraatvisie. Er is echter nog geen handboek voor Oosthuizen gemaakt.

Flexibel en toepasbaar

Aangezien de visie en het handboek voor langere tijd de basis zullen vormen voor werkzaamheden binnen de gemeente, is het van belang dat het document zowel richting blijft geven als mee kan bewegen met veranderende standaarden en voortschrijdend inzicht. De visie en het handboek bieden een handvat voor de optimalisatie van toekomstige planontwikkeling voor verschillende deelgebieden. Het is een **dynamische document** dat aangepast kan worden als de omstandigheden daarom vragen.

Kansen en ideeën

In dit document worden kansen en ideeën aangedragen voor de verbetering van de huidige situatie. Deze zijn herkenbaar aan het blauwe kader.

Integrale aanpak; van ontwerp naar uitvoering

De visie en het handboek zijn gericht op het realiseren van een wensbeeld voor de openbare ruimte. Tijdens herinrichtingen, beheer en (groot) onderhoudswerkzaamheden in de komende jaren kunnen de kansen en ideeën uit de visie een verdere uitwerking krijgen.

Een integrale aanpak is hierbij essentieel; **toetsing aan beleidsstukken** en vooral ook een **helder participatietraject** met bewoners en ondernemers lopen parallel aan het ontwerp. Het is natuurlijk mogelijk dat er op basis van één of meerdere beleidsterreinen, financiële omstandigheden, of wensen van stakeholders, andere keuzes worden gemaakt. Een duidelijke belangenafweging zal met alle betrokkenen worden gecommuniceerd.

Inleiding - Waarom een Visie?

Van ad-hoc naar helder

Herinrichting en onderhoud van de openbare ruimte wordt om verschillende redenen niet in één keer, maar gefaseerd en pleksgewijs uitgevoerd. Door het ontbreken van vastgesteld beleid over materialisering, duidelijke standaardprofielen en detailoplossingen worden herinrichtings- en onderhoudsvraagstukken momenteel vaak ad-hoc opgelost. Er treedt dan al snel verrommeling op door een te grote verscheidenheid aan gebruikte materialen, objecten en toepassingen. De toepassing van generieke materialen en oplossingen ligt op de loer, waardoor het unieke karakter van Edam en Volendam teniet wordt gedaan. De historische karakteristieken en de eenduidigheid van Edam-Volendam verdwijnen en de openbare ruimte doet sleets aan. Ook wordt het beheer en de inkoop door de grote verscheidenheid aan materialen en objecten ingewikkelder en duurder. De openbare ruimte is de plek om tijd door te brengen en elkaar te ontmoeten. Dit vraagt om een openbare ruimte die uitnodigend, veilig en toegankelijk is voor alle doelgroepen. Heldere straatprofielen, voldoende zitgelegenheid en een goed aansluitende detaillering en kleurgebruik en zijn hiervoor de basis.

Edam | **Volendam**

Knelpunten

De bestaande parkeeroplossingen hebben aandacht nodig

Helder definiëren van ruimtes, aandacht voor achterkanten

Goed materiaal dat mooi veroudert met rijke detaillering maar plaatselijk somt erg beschadigd

Willekeurig gebruik van materiaal van wisselende kwaliteit

Kansen

Duidelijke en terughoudende bewegwijzering nodig

Een helder uitstallingsbeleid verbetert de aanblik straat

Oriëntatie door logische materialisering

Het lage deel van de dijk kan geactiveerd worden

Inleiding - Proces/Participatie

Participatie: ophalen van input tijdens fietstochten

Tijdens het opstellen van de visie zijn drie stakeholder-bijeenkomsten georganiseerd. Hierbij waren vertegenwoordigers van de verschillende stakeholders en een ambtelijke vertegenwoordiging aanwezig. Zij fietsten gezamenlijk door Edam en Volendam en discussieerden op verschillende locaties over de openbare ruimte. Voor de stakeholders van Zeevang was er een bijeenkomst op het stadhuis. Door middel van een vragenlijst is vervolgens de input van alle deelnemers verzameld. De resultaten van deze stakeholder bijeenkomsten waren waardevol.

Edam:

Sfeer is goed, verbeteren/behouden kwaliteit
Verbeteren faciliteiten: openbaar toilet, fietsparkeren
Verbeteren verblijfkwaliteit: bankjes
Bereikbaarheid en parkeren
(dichtbij, capaciteit, gratis, campers)
Te veel auto's binnen de vesting
Damplein in slechte staat
Wens voetpad rondom Edam
Bewegwijzering verbeteren
Snelfiets route Edam/Volendam
Kaasmarkt aantrekkelijker maken
Nieuwe entree Baanstraat (verleggen dam)
Verduidelijken blauwe zone/parkeerbeleid

Volendam

Het is goed zo, bij navraag ruimte voor verbetering
Verbeteren faciliteiten: openbaar toilet,
fietsparkeren, minder validen
Meer toerisme = beter spreiden + langer verblijven
Afzetten en ophalen busbezoekers spreiden
Typisch Volendam laten zien: Klederdracht, Vis, Botters
+ benutten Visafslag
Verbeteren bereikbaarheid en parkeren
(dichtbij, capaciteit, gratis, campers)
Europaplein is momenteel niets = maak een goed plein
De dijk is het plein van Volendam -
Wat kan Europaplein zijn?
Voetgangersgebied maken Dijk, reguleer laden/lossen
Bewegwijzering verbeteren
Markt qua uitstraling verbeteren

Fietstochten met stakeholders en ambtelijke vertegenwoordiging

Volendam 18 april 2016
Edam 25 april 2016

Participatie: inloopavonden en proefstrook
Tijdens het totstandkomen van de visie en het handboek zijn twee inloopavonden georganiseerd; één in Edam en één in Volendam. Op deze avonden is de visie toegelicht en zijn de kansen en ideeën aan de bevolking voorgelegd. De inrichtingselement die in het handboek zijn opgenomen zijn tastbaar opgesteld. Op de avond in Volendam is ook het ontwerp voor Zeestraat en Europaplein met behulp van een maquette en plankaart verder toegelicht.
Op beide lokaties is een proefstrook neergelegd met hierin enkele klinkermixen en het voorstel voor de principe detaillering van een straat. Voor de afwatering is een bijzondere kolkdeksel getoond. Daarnaast kregen bewoners en stakeholders de gelegenheid te reageren op het proces en de communicatie.

Enkele reacties Edam:
Parkeerterrein Singelweg: aantal negatieve geluiden van mensen die eromheen wonen, maar verder alleen maar geluiden dat er zo snel mogelijk iets mag gaan gebeuren daar.
Körsnass: z.s.m. beginnen en ondergronds parkeren realiseren, voor bewoners en toeristen.
Op het voorstel voor eenrichtingsverkeer is niet negatief gereageerd, alleen benadrukt dat goed moet worden nagedacht over de richting i.v.m. parkeren/uitstappen, en de snelheid beperkende maatregelen.
Er werd angstig gereageerd op een geheel vlak straatprofiel. mensen zijn bang voor wildparkeren, dat mensen de stoep gaan benutten voor de auto. Er moet dus goed worden gelet op het markeren van parkeervakken.
Bij de pleinen is verdeeldheid. Bewoners willen hun eigen auto kwijt kunnen en verder mag het autovrij, ondernemers willen graag parkeerplaatsen, of in ieder geval versterkte bereikbaarheid. Zij zien wel een oplossing in ultrakort parkeren (half uur), liefst voor de deur.
Wanneer het parkeerprobleem wordt ondervangen is upgrading van het plein geen slecht idee.
Het openstellen van de singelgracht voor meer sloepen/ boten werd gezien als goed idee voor meer levendigheid. Dit zal ook binnen toerisme extra aandacht krijgen.
De kansen en ideeën die bij het Oorgat worden aangedragen voor het versteken van de verbinding met het water zijn beperkt haalbaar, maar de wens om de verbinding met het water te versteken wordt wel ondersteund.
Een totale blauwe zone aangeven bij de stadsingangen is een oplossing om de blauwe zone strepen weg te kunnen halen en eenduidigheid te creëren. Alleen de ultrakort parkeerplaatsen behoeven dan nog een markering.

Enkele reacties Volendam:
De belangstelling van bewoners voor Zuideinde was groot.
Zuideinde: reactie op de weg achterlangs, het Zuideinde zelf moet wel worden opgeknapt, maar de nieuwe weg moet er zeker niet komen.
Noordeinde: eens met het profiel, Zuideinde: twijfels, wordt het niet te breed, wordt het geen toeristen loper?
Edammerweg: prima om het karakter op te halen en te benadrukken, maar verander het parkeren niet op die manier. Kijk verder vooral naar de planning, de volgorde/ prioritering.
Kritische kantekeningen mbt profiel Edammerweg. Behoeft wellicht meer uitwerking of keuzemogelijkheden.

Algemene reactie van het publiek tijdens de informatieavonden:

Duidelijk en uitgebreid rapport, nog niet helemaal gelezen, maar goed dat er inwoners betrokken worden.
Mooi opgezet, goede uitleg over alles en best duidelijk.
Dat bewoners initiatief en inspraak hebben
Dat er beweging is bij de gemeente om verbetering uit te voeren, er is nu genoeg geschreven, ga eens doen.
De openheid in de aanpak, en de visie op het geheel, ipv versnippering.
Goed als er een leidraad is waarop kan worden teruggevallen bij elk project
Het betekent een kwaliteitsslag. Dat is prima.
Het feit dat bewoners worden bevraagd en betrokken bij het creëren van de visie vind ik zeer bemoedigend en te prijzen.
Totaalbeeld
Dat er met bewoners gepraat wordt
Dat de bewoners geïnformeerd worden
Mooi meubilair en verlichting. Goed plan Julianaweg en Haven. Ben benieuwd of deze mooie plannen ook daadwerkelijk zo worden zoals ze eruit zien!
Meer de bevolking betrekken zoals op deze avond, heel goed.
Fijn dat alle professionals zo aanspreekbaar aanwezig zijn
In het plan zijn prachtige plannen voor de zeestraat en voor het Europaplein.
Kritische opmerkingen:
Desalniettemin ben ik bezorgd over de addertjes onder het gras van deze visie. Bij verkeerde keuzes kan Edam een nieuwbouwwijk met oude steentjes worden. Een museum. Dat zal leiden tot niets.
Het zag er allemaal heel mooi en goed uit; of het ook praktisch en uitvoerbaar is, daar heb ik twijfel over.
Bijeenkomst werd te kort van tevoren bekendgemaakt.
Nogmaals avonden organiseren met de realisatie van deze plannen
Bewonersbrief wordt op prijs gesteld, sympathiek om een straatje te leggen.
Hanteer maatwerk. Edam is te klein voor grote keuzes.
De ene straat is de andere niet. Alsmede geldt dat voor de pleinen.
Waar dan ook. Kijk wat er aan hand is. Wat zijn de functies aldaar en hoe functioneert de bepaalde plek. Ondermijn deze niet. Creëer en combineer meer en ga niet beperken.
Wij snappen dat er mensen door de gemeente fietsen met een bijzondere visie op de uitstraling ervan. Maar geen van de maatregelen zou zo drastisch moeten zijn dat 5 gezinnen hun woning (voor heel veel geld gekocht en zelf opgeknapt, verbeterd en onderhouden!) zouden moeten verlaten. Ruimte maken voor een toerist, die dan kan genieten van de plek waar wij al heel lang wonen!

Inloopavond Edam
20 april 2017

Participatie: van ontwerp naar realisatie
Zodra een straat of plein wordt aangewezen voor herinrichting of grootschalig beheer, worden de direct betrokkenen geïnformeerd. Dit zijn niet alleen de direct aanwonenden, maar ook betrokken ondernemers en andere stakeholders. Zij worden gevraagd mee te denken met het ontwerp. Ze kunnen hun wensen kenbaar maken en de gemeente geeft aan op welke wijze hun inbreng gebruikt kan worden en op welke momenten zij kunnen reageren op de nieuwe ontwerpen. Keuzen en belangenafwegingen worden helder gecommuniceerd tijdens deze ontwerpfase. Ook het uitvoeringstraject wordt met stakeholders gecommuniceerd om overlast tijdens deze fase zoveel mogelijk te voorkomen.

Inloopavond Volendam
25 april 2017

Edam

Volendam

Analyse - Typisch Edam-Volendam

De ontstaansgeschiedenis en daarmee de identiteit van Zeevang, Edam, Volendam en de Purmer verschillen van elkaar. Toch zijn deze nauw met elkaar verbonden in historische context.

In **Edam** speelt het leven zich al honderden jaren binnen de vesting af. De beschikbare ruimte in de stad was beperkt en de ruimtedruk groot, waardoor elke vierkante meter nauwkeurig is gepland. Hierdoor zijn er in Edam veel verschillende functies op een relatief klein oppervlak. Pleinen en markten, winkelstraten en grachten, maar ook kanalen en tuinen van voormalige stadsboerderijen zijn allemaal te vinden bij een rondwandeling in Edam. De manier waarop deze ruimtes zijn georganiseerd geeft een kijkje in de geschiedenis van deze koopmansstad. De noord-zuid verbinding laat de oorspronkelijke oriëntatie zien en herbergt ruimtes van het publieke leven. De oost-west verbinding staat in het teken van de haven en de voormalige Zuiderzee.
Ook de stoepjes, pleinen en grachten in Edam getuigen van deze geschiedenis. Het Damplein met zijn unieke ligging en hoogteverschil is een bijzonder punt in de stad. De verschillende kaaspakhuizen zijn onlosmakelijk verbonden met Edam: een bezoek aan de kaasmarkt maakt een verblijf in de stad compleet.

Volendam is, anders dan Edam, ontstaan langs de dijk en georiënteerd op de haven. De bezoeker weet dit intuïtief en trekt vanzelfsprekend naar de dijk. De haven, het weidse uitzicht over de voormalige Zuiderzee en alle activiteit maakt dit tot het hoofdmoment van Volendam.
Achter de dijk is door het hoogteverschil een totaal andere wereld. Smalle straten en dicht op elkaar gepakte huizen in het Doolhof doen de naam van de wijk eer aan. Verder van de dijk af staan de woningen staccato in rijtjes, hier en daar afgewisseld door een gracht, een parkje en het Europaplein. Door de ontwikkeling vanaf de dijk richting het binnenland bevindt de entree, de Julianaweg en de Zeestraat, zich eigenlijk aan de achterzijde van het dorp, waarna men de route vervolgt naar de dijk. De dijk met visserij, dijkhuisjes en klederdracht is een krachtig exportproduct en trekt veel bezoekers naar het dorp. Daarnaast is de palingsound en het entertainment ook een trekker van publiek. De vele voorzieningen voor toerisme zijn voor een groot deel geënt op het unieke karakter van het dorp, maar doen dit karakter tegelijkertijd ook geweld aan. Het zoeken van de juiste balans vraagt om de nodige aandacht.

Edam en Volendam hebben na de tweede wereldoorlog een grote stedenbouwkundige ontwikkeling doorgemaakt. De openbare ruimte in deze **(nieuwbouw) uitbreidingen** is van wisselende kwaliteit. Deze locaties behoeven een toevoeging op dit document, met daarin een analyse van de huidige kwaliteit van de openbare ruimte en een verkenning van kansen voor de toekomst.

Het landelijk gebied van **Zeevang** ligt tussen de voormalige Zuiderzeedijk en de ringdijken van de Beemster en de Purmer. Het heeft een zeer open karakter en de invloed van het water is hier onmiskenbaar aanwezig. De dorpen in Zeevang zijn allemaal lintdorpen met doorzichten naar het achterliggende landschap. Ze verschillen van elkaar door hun positie aan de Zuiderzeedijk, langs één van de ringdijken, of in het open landschap. Een kerk of school vormt over het algemeen het centrum van de verschillende dorpen. Het profiel van de verschillende linten heeft soms een zeer landelijk karakter en is uitgevoerd in asfalt, zoals in bijvoorbeeld Warder. In andere gevallen heeft het profiel een meer dorps karakter met een rijbaan van klinkers, zoals bijvoorbeeld in Kwadijk en Oosthuizen. Routes door het landschap van Zeevang en met name over de dijken zijn ideaal voor extensieve recreatie in de vorm van wandelen en fietsen.

Het deel van de **Purmer** binnen de Gemeente Edam-Volendam is een kenmerkend polderlandschap met een grootschalige verkaveling. Het open karakter is van grote waarde en een toevoeging op de landschappelijke kwaliteiten van de gemeente die het koesteren waard is.

Analyse - Geschiedenis

De IJe en de pioniers

De ontwikkeling langs de IJe rivier, waar zowel Edam als Volendam hun naam direct of indirect aan te danken hebben, was zeer bepalend voor de ruimtelijke structuur van beide kernen. Omstreeks 1230 werden de zeegaten van de Zuiderzee afgedamd. De stad Edam ontwikkelde zich vervolgens als nederzetting aan de rivier de IJe. De naam Edam is een verwijzing naar de IJe-dam, die aangelegd werd om de overslag tussen de IJe en de handelsweg mogelijk te maken. In 1357 kreeg Edam stadsrechten. Tegelijkertijd werd er een nieuwe verbinding van Edam naar de Zuiderzee gerealiseerd: het Oorgat. Het Zuiderzeegat bij Volendam werd juist dichtgemaakt. Door deze sluiting ontstond de Folledam (later Volendam) tussen de Zuiderzee en het achterliggende Volendammermeer. De eerste vermelding van Volendam stamt uit 1460.

De regio Zeevang kent grofweg twee verschillende typen dorpen. De Dam- dijkdorpen ontstonden op een dijk of dam terwijl de lintdorpen langs een weg in het landschap tussen de dijken in liggen. Het dorp Middelie - midden in de gemeente - herinnert ook nog aan de IJe: oorspronkelijk heette dit dorp dit Middel-IJe.

Stad en dorp

In het begin van de 16e eeuw werden de vestingwerken van **Edam** aangelegd. Twee eeuwen later (ca 1830) worden de poorten afgebroken en de stadsmuur omgevormd tot aarden wal. Vandaag de dag kan de vesting bewandeld worden en is het een dankbare, duidelijke afbakening van het historische centrum.

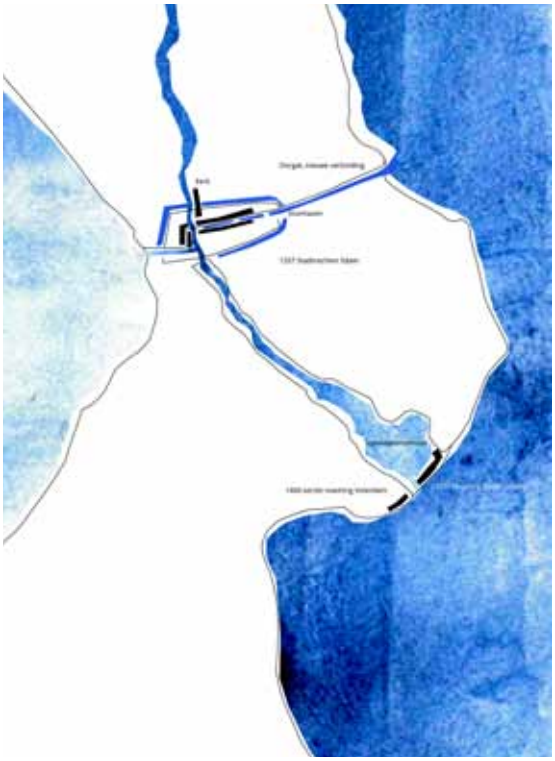
Volendam ontstond in de 15e eeuw als vissersnederzetting met een aantal huizen aan de dijk. Vervolgens werd het dorp uitgebreid op een compact stukje grond dat tegen de dijk aan lag: het Doolhof. De hoge dichtheid hiervan heeft te maken met het feit dat toentertijd het Volendammermeer nog niet was drooggelegd. Dit gebeurde pas in 1640. De grotere uitbreidingen van Volendam volgden hierna. Mede door het ontbreken van een duidelijke historische begrenzing heeft Volendam zich sindsdien sterk uitgebreid tot aan de vesting van Edam.

Edam en Volendam, situatie 1819

ca. 1230

1357

1550

1822

Visie, kansen en ideeën - Het landschap en de kernen

Versterken verschillende identiteiten binnen de gemeente
Uit de analyse is naar voren gekomen welke sterk herkenbare identiteiten de Gemeente Edam-Volendam maken. De toekomstige ontwikkelingen in de openbare ruimte zullen goed aansluiten op de stedelijke structuur van de historische kernen en deze zo mogelijk te versterken.

Herkenbaarheid landschappelijke structuren versterken
De regio is opgebouwd uit dijken, linten en polders. Het landschap is gevormd door de relatie met de voormalige Zuiderzee. De aanwezigheid van het vele water in de regio heeft het ontstaan van infrastructuur altijd sterk beïnvloed. Dit geldt voor de historische paden langs en over de dijken maar ook voor de meer recente provinciale weg langs het kanaal. Deze relatie tussen infrastructuur en water zal in de toekomst gehandhaafd blijven en beter beleefbaar gemaakt kunnen worden.
De dijken zijn hierbij van groot belang. De Zuiderzeedijk en de ringdijken van de Beemster en de Purmer vormen samen met de lintdorpen die de dijken met elkaar verbinden een recreatief netwerk. Verbindingen, routes en voorzieningen zouden toegevoegd of versterkt kunnen worden voor een betere en meer complete recreatieve beleving van Zeevang en de Purmer.

Zeevang

Zicht op de dijk langs het Markermeer

Polderlandschap Purmer

Vergroten kwaliteit openbare ruimte
Het zou de openbare ruimte van de dorpskernen ten goede komen als het ambitieniveau hier wordt verhoogd. Samen met gemeente en bewoners worden deze plekken aangewezen.

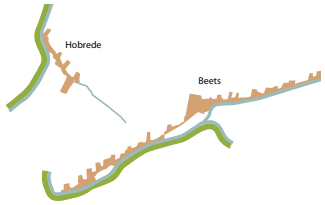

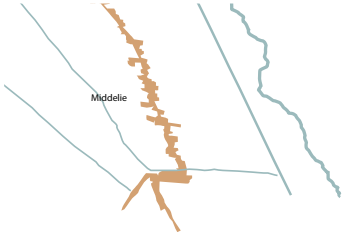

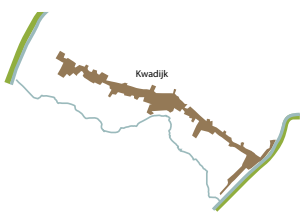
Damdorp (Schardam)

Dijklinten (Warder, Etersheim)

Ringdijkdorpen (Hobrede, Beets)

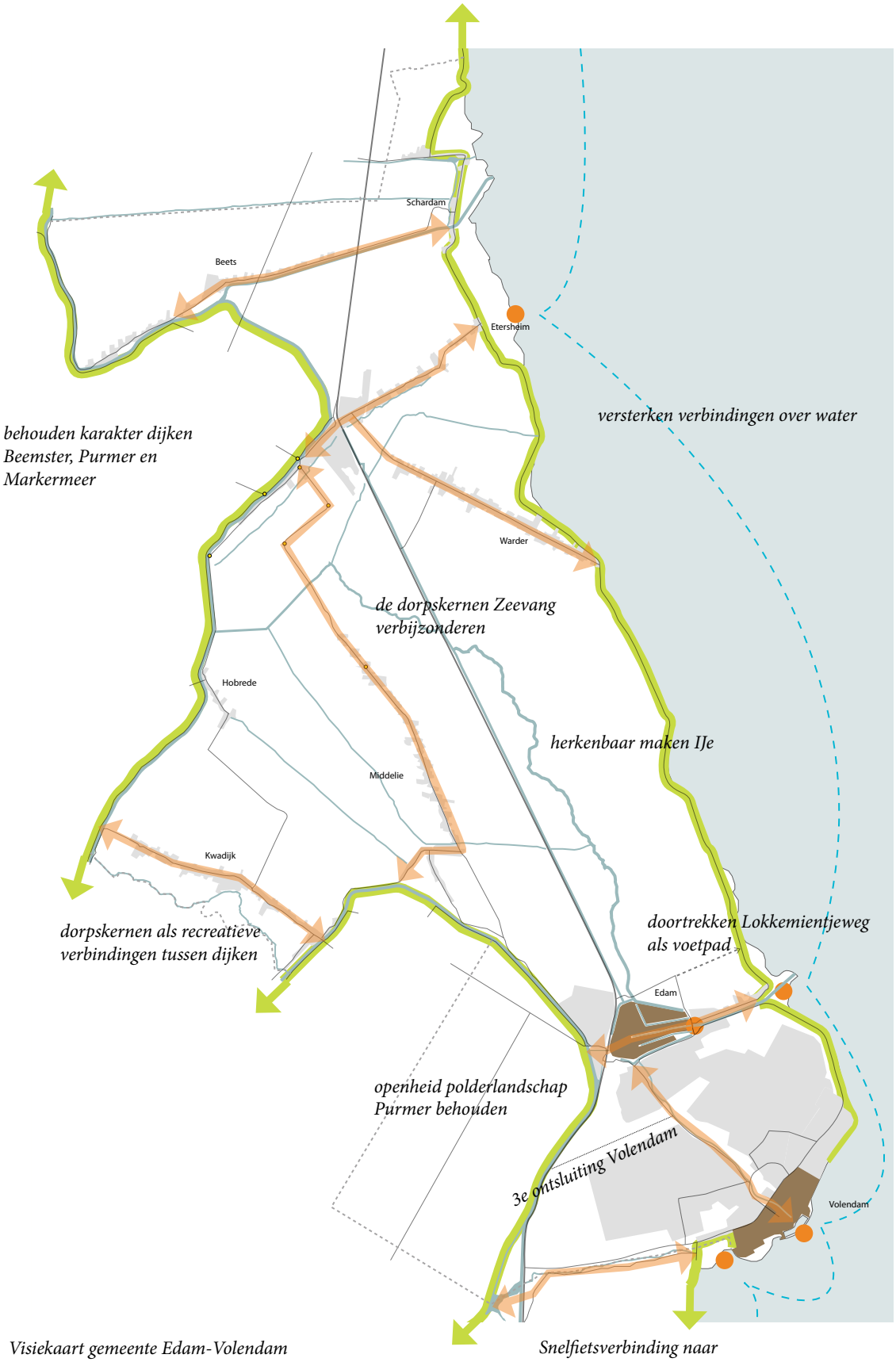

Polderlinten (Middelie, Kwadijk)

Ringdijkdorp (Oosthuizen)

Visiekaart gemeente Edam-Volendam

Visie, kansen en ideeën - identiteit en eenheid

Materialisering versterkt de identiteit van de plek

De lange stille wegen door het land, de lintdorpen en dijken zijn karakteristiek. Zwart asfalt ondersteunt het functionele landelijke karakter. Om het dorpse karakter van de verschillende kernen te versterken wordt gezocht naar de toepassing van materiaal dat recht doet aan gebruik, historie en plek. Vervolgens kunnen bijzondere plekken zoals pleinen met een hogere ambitie ingericht worden om daarmee de verblijfskwaliteit te vergroten.

Referentie dorpse weg

Referentie landelijke weg

Eenheid in inrichtingselementen
Een goede afstemming tussen de gemeente en de wegbeheerder is cruciaal: door de verschillende verantwoordelijkheden goed af te stemmen is een eenheid in verharding en inrichting(selementen) te verkrijgen. Door een heldere inrichting van de openbare ruimte kan het aantal verkeersborden worden teruggebracht.

In de afzonderlijke visies en handboeken voor de toeristische kernen van Edam en Volendam worden concrete voorstellen gedaan voor verharding en inrichtingselementen.

Kansen en Ideeën

Verkeersremmende maatregelen
De voorkeur gaat hierbij uit naar oplossingen die opgaan in het materiaal van de weg, bijvoorbeeld in de vorm van een drempel of schijndrempel.

Referenties verkeersremmende maatregelen

Bewegwijzering
Eenduidige bewegwijzering creëert duidelijkheid. Op dit moment is er binnen de gemeente een grote diversiteit aan bewegwijzering te vinden. Dit kan worden teruggebracht tot de ANWB bebording voor autoverkeer en fietsaanduiding, aangevuld met een bewegwijzering voor de toeristische en recreatieve highlights van de gemeente. Andere bebording en paddenstoelen zijn niet meer nodig.

Recreatieve waarde van het water verhogen
Historische structuren zullen weer herkenbaar gemaakt worden. De verbindingen over het water kunnen worden versterkt waardoor de havens in de toekomst een prominentere rol kunnen spelen voor recreatie. Er zijn kansen voor nieuwe bootverbindingen met andere plaatsen.

Kansen en Ideeën

Ervaarbaarheid van de IJe vergroten
De rivier de IJe kan nieuw leven ingeblazen worden als verbinding tussen Volendam, Edam en de regio Zeevang. Het voetpad langs de IJe (het historische Edammer- en Volendammer pad) kan duidelijker zichtbaar gemaakt worden. Goede voetgangersverbindingen, open zichtlijnen, voldoende zitmogelijkheid en goed onderhoud van de wateren maken het pad aantrekkelijk en herkenbaar als route. Ten noorden van Edam zou de IJe met een kleine steiger toegankelijk gemaakt kunnen worden voor roeibootjes en kano's.

Een wensbeeld voor de lange termijn is het toegankelijk maken van de hele IJe als één doorgaande waterverbinding, die een vaartocht vanuit het hart van Volendam via Edam naar de polder mogelijk maakt. Om dit mogelijk te maken moeten op de kruisingen van straten en de IJe duikers worden omgevormd tot bruggen met een minimale doorvaarhoogte van 1.00 meter. Dit zou de recreatieve waarde van het gehele gebied een impuls geven.

Referentie doorvaarhoogte bruggen (Edammerpad)

Referentie materiaal Edammerpad: Asfalt met een lichte afstrooilaag (Bureau B+B Maastricht)

Kansen en Ideeën

De IJe vanuit Edam - steiger

Creëren voldoende zitmogelijkheid

Zicht op IJe/Edammerpad verbeteren

Nieuwe inpassing steiger, hekwerk

Nieuwe verbinding over parkeerplaats

Doorgaand pad langs IJe

De IJe en het Edammer- en Volendammerpad

oplossen van beperkte obstakels;
- sluis
- duiker Lokkemientjesweg
- duiker Klemweg
- damwand IJe, t.b.v. waterbeheer
- duiker Westerweg

onderzoeken naar opheffen grotere obstakels;
- duiker Julianaweg- rotonde
- damwand, t.b.v. waterbeheer
-duiker Burg. Van Baanstraat-rotonde
- duiker Torenvlak - rotonde
- duiker Bootslot- rotonde
- duiker Zuidpolderlaan - rotonde
- duiker Langemeerstraat
- Brug Burg. Versteeghsingel
- Sluisje

Financiële aspecten Visie en HIOR

HIOR algemeen en specifiek per kern

Zoals uit de algemene visie gemeentebreed naar voren is gekomen, hebben de verschillende kernen binnen de gemeente allen een andere ontstaansgeschiedenis. Ze verschillen daardoor duidelijk zeer qua karakter. Deze onderlinge verschillen vormen ook de kracht van de verschillende kernen en van de gemeente in zijn geheel. Het is daarom belangrijk om deze verschillen te onderkennen en verder te ontwikkelen. In het handboek is daarom elke kern apart behandeld. Dit document beperkt zich tot de toeristisch kern Edam en Volendam, maar hieraan kunnen later de andere gebieden (zoals Oosthuizen of de nieuwbouwgebieden) worden toegevoegd. Ter versterking van de eenheid en herkenbaarheid binnen de gemeente zijn verschillende inrichtingselementen gemeentebreed toepasbaar. Denk hierbij aan een verbijzonderde straatkolk, straatverlichting, bewegwijzering etc.
Het ambitieniveau en de inrichtingsvoorstellen uit de visie worden in het handboek vertaald in een serie principe straatprofielen, keuzes voor materiaal en inrichtingselementen en een leidraad voor principe detailleringen.

Meerkosten ten opzichte van het huidig beheer

De meerkosten voor realisatie van de Visie en HIOR bedragen ca 150.000 – 175.000 euro. Dit betreft de extra kosten voor uniform (nieuw) bestratingsmateriaal en meubilair. Dit bedrag is berekend door de huidige werkwijze, waarbij tijdens beheermaatregelen alleen het bestaande verhardingsmateriaal wordt herstraat en het bestaande meubilair wordt herplaatst, af te zetten tegen de aanleg met nieuwe materialen conform de voorstellen in het HIOR.
Voor Edam, waar van oudsher al veel gebakken herbruikbare bestratingsmaterialen worden toegepast, liggen de meerkosten op ca. 35%.
Voor Volendam, waar meer bestratingsmateriaal van beton is gebruikt, liggen de meerkosten op ca. 55-60%.

Life cycle cost

De kwaliteit van de materialen heeft echter ook effect op de lange duur, op de life cycle cost. Een keuze voor gebakken materialen voor het straatwerk is ook een keuze voor een langere levensduur ten opzichte van bijvoorbeeld bestratingsmaterialen van beton. Hierdoor zullen de extra kosten op de lange termijn worden terugverdiend. Ook het aspect duurzaamheid speelt een rol bij deze keuze.

Eenheid in materiaalkeuze en inrichtingselementen

Een andere kostenbesparende factor is de eenduidigheid in toe te passen materialen. Tijdens de onderhoudsfase behoeven slechts enkele materiaalsoorten op voorraad te zijn. Dit bespaart opslagruimte en opslagkosten. Door uniform materiaal gebruik wordt voorkomen dat tijdens onderhoud de zogenaamde lappendeken ontstaat. Dit draagt bij aan een hoger kwaliteitsbeeld. Ook bij straatmeubilair (bankjes, prullenbakken, paaltjes, kolken, lichtmasten) zorgt een eenduidige keuze van materialen voor efficiency in kosten bij aanleg en onderhoud. De meerkosten van hoogwaardige materialen worden gedurende de levensduur in meer of mindere mate terugverdiend.

Boek Edam

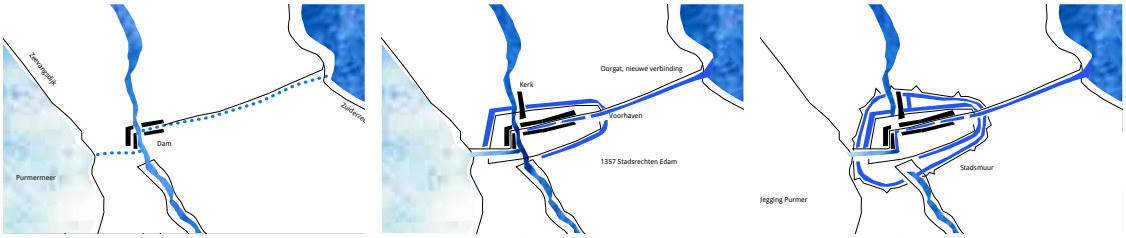
Visie inrichting openbare ruimte
toeristische kern Edam

B

Analyse - Ontwikkeling

Havens en Pakhuizen

De ontwikkeling van Edam hangt nauw samen met de voormalige handel over water. De rivier de IJe en de door mensenhanden gegraven waterloop het Oorgat vormen de basis van de huidige stadsplattegrond van Edam.

Ontwikkeling Edam omstreeks
1200 *1350* *1650*

Stadsplattegrond Edam; Binnen de vesting is de stad opgedeeld in 4 kwartieren met noord-zuid georiënteerde hoofdstraten, oost-west georiënteerde grachten en havens.

Analyse - Karakter

Edam is ontstaan rond een dam in de rivier de IJe, die in zuidelijke richting stroomt. Op de dam konden goederen worden overgeladen en moest tol worden geheven. De oudste straten en huizen van Edam bevinden zich dan ook langs de voormalige noord-zuid georiënteerde loop van de rivier. Rond 1350 werd met het Oorgat een nieuwe, kortere verbinding van het Purmermeer naar de Zuiderzee gegraven. De handels- en havenactiviteiten van Edam verschoven in oostelijke richting, waar de Voorhaven, Achterhaven en Nieuwe haven zich ontwikkelden. Deze ruimtelijke verdeling van het centrum langs de IJe en de havens in oost-west richting kenmerkt nog altijd de opzet van de stad.
Edam werd rond 1500 omringd door de vestingwerken. Deze sterke begrenzing van de stad heeft ervoor gezorgd dat alles zich binnen de stadsmuren afspeelde. In het dichtbebouwde stadje bevonden zich havens, scheepswerven, pakhuizen, maar ook tuinbouw en stadsboerderijen. Deze rijkdom aan bebouwing en plekken is nog steeds zichtbaar in het stedelijk weefsel.
In 1822 werd de stadsmuur afgebroken en vervangen door een aarden wal. Vandaag de dag is de vesting nog vrijwel geheel intact. Het vormt nog altijd de begrenzing van de stad en het landschap.

Kleinschalige hoogwaardige functies

Kaasmarkt

Binnenhavens

Dam en historisch stadsgezicht

Analyse - Geschiedenis en historisch straatbeeld

Edam heeft een heldere, orthogonale structuur die is gebaseerd op de historische ontsluiting van de stad. De voormalige poorten in de vestingwerken vormden de basis van deze ontsluiting. Edam had vier poorten; in het noorden, oosten, zuiden en westen.
De noord-zuid lijn is de oudste historische structuur in Edam. Hieraan zijn met name de publieke functies georiënteerd; horeca en retail. De oost-west lijn bestaat voornamelijk uit de havens met daaraan de pakhuizen. Binnen deze hoofdstructuur bevindt zich een stelsel van smalle straten en stegen. Het aantal pleinen is hierdoor beperkt. Veel rijkdom in detail is te vinden in de verharding en de stoepen. De noordoost hoek van Edam is in de recente geschiedenis omgevormd van tuindersgebied naar woonwijk.

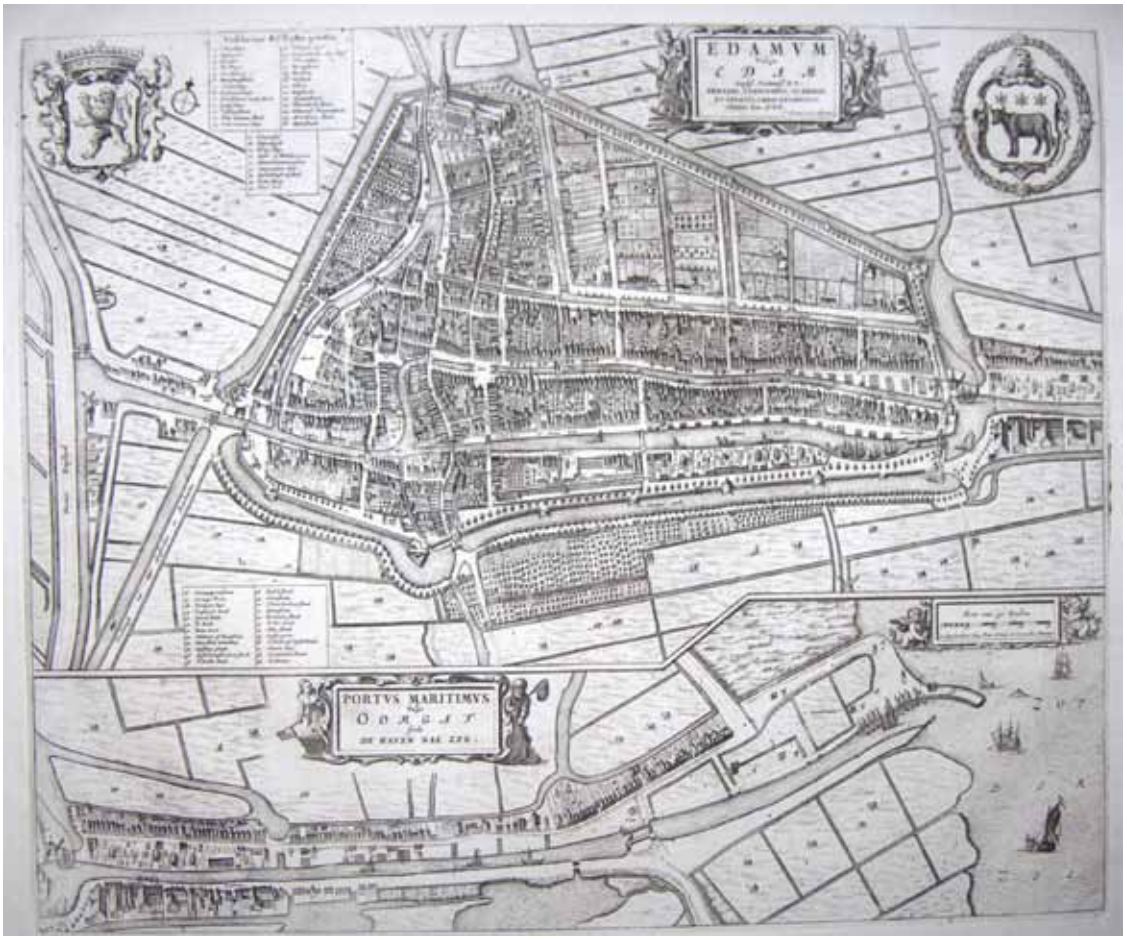
Vesting met entrees en bomen

Voorhaven met bomen, kades en kasseien

Achterhaven met groene oevers en bomen

Historische Kaart

Analyse - Korrel en stratenpatroon, water en groenstructuur, stoepen en stroken

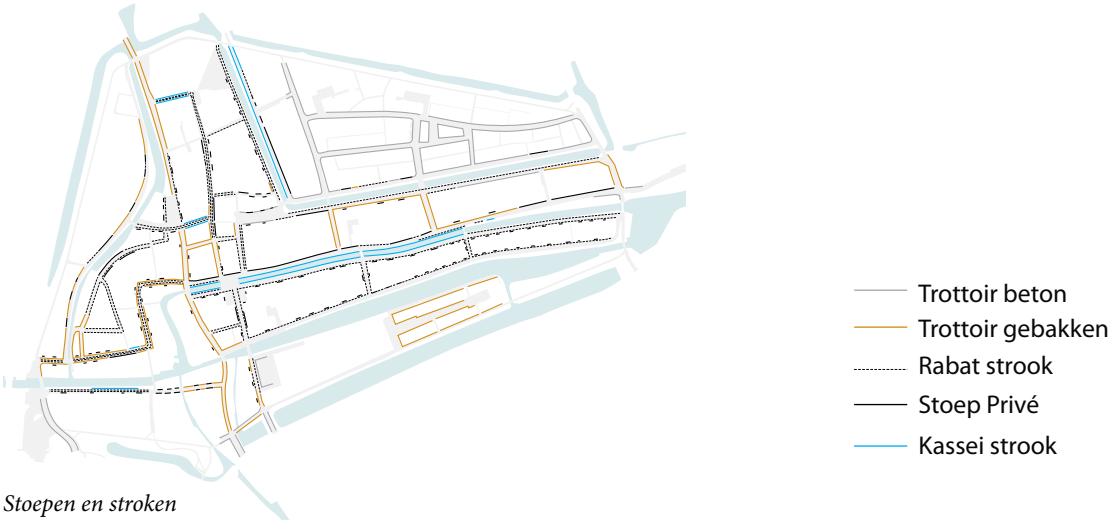
Korrel/stratenpatroon
Edam heeft door de jaren heen de schaal en structuur van de oorspronkelijke handelsstad weten te behouden. De kleinschaligheid van het centrum draagt bij aan het pittoreske karakter en wordt daarom gekoesterd.

De groenstructuur is gekoppeld aan de duidelijke waterstructuren: het groen is te vinden langs de oorspronkelijke stadswal en de grachten. Daarnaast is er een beperkt aantal open groene plekken in de stad, zoals het Jan van Wallendalplein en het Stadspark.
De echte groene ruimte van Edam bevindt zich vooral in de grote tuinen achter de huizen. In tegenstelling tot in andere steden zijn deze tuinen in Edam nog zo groot dat er in sommige gevallen kleinvee gehouden kan worden. Deze stadsboerderijen zijn af en toe ook voor bezoekers zichtbaar.

Korrel, Stratenpatroon en groenstructuur

Stoepen en stroken
Een dicht stelsel van grachten, straten, stegen en pleinen kenmerkt de stad. De rijkdom aan detaillering uit de gevels wordt beantwoord in de openbare ruimte door de grote hoeveelheid stoepjes, rabatstroken en randdetaillering.

Stoepen en stroken

Analyse - Kaders stadsgezicht Edam

De inrichting van de straten, stegen en pleinen in Edam vallen onder het bestemmingsplan ‘Stadsgezicht Edam’. De profielen van de verschillende straten, stegen en pleinen die te vinden zijn in de stad zijn aangeduid op een zogenaamde profielenkaart. In het begeleidend schrijven wordt gesteld dat voor eventuele wijzigingen in deze profielen een akkoord nodig is van Burgemeester en Wethouders. Hiervoor is vooraf met omwonenden en eventuele andere belanghebbenden overleg noodzakelijk. Wijzigingen zijn uitsluitend mogelijk indien het (cultuur) historische karakter van Edam en belangen van omwonenden en eventuele belanghebbenden niet in onevenredige mate worden geschaad. Daarnaast wordt er gesteld dat de aanwezige stoepen in ‘stoepenzone’ niet gewijzigd, verwijderd of hersteld mogen worden.

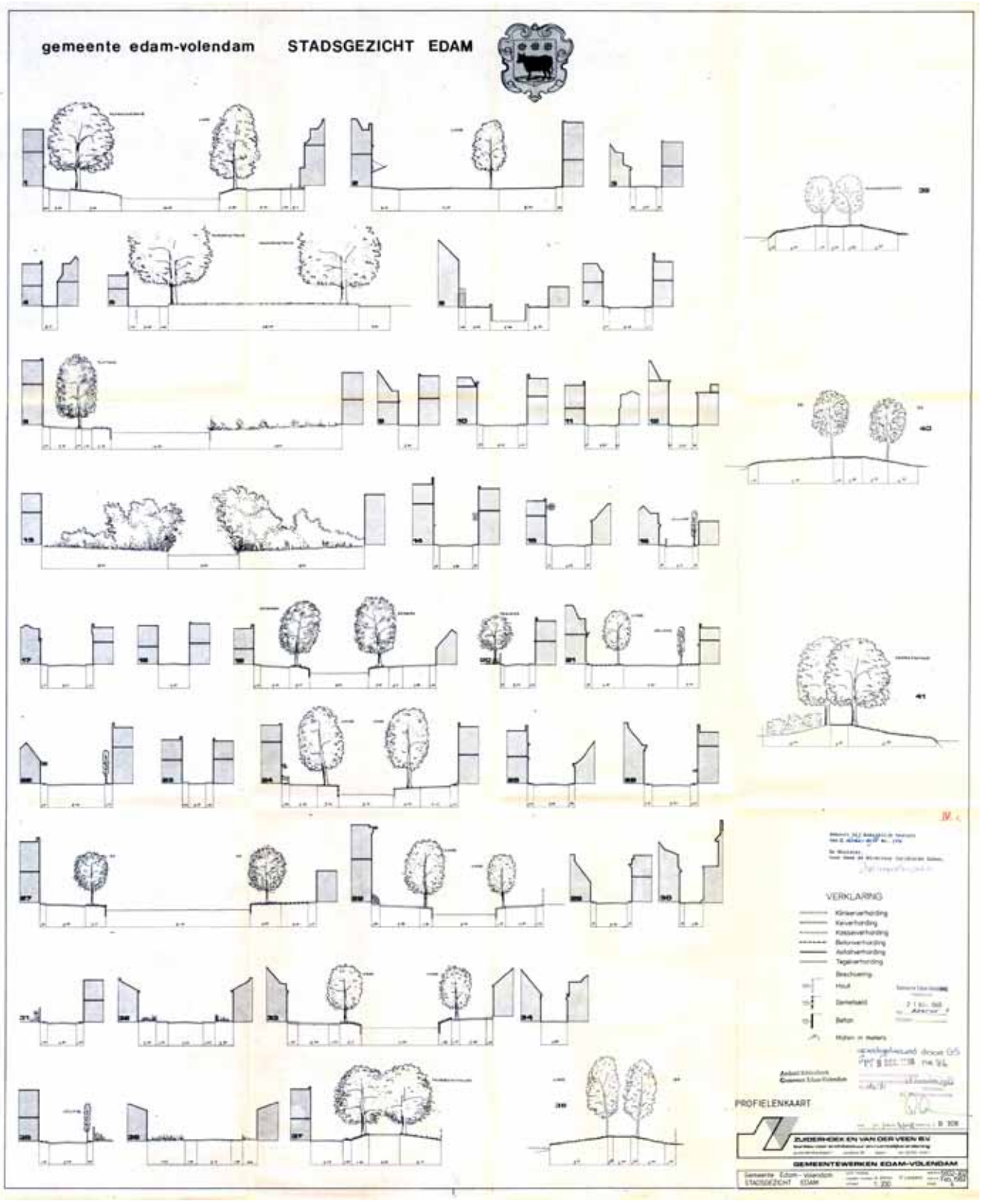
In de voorliggende visie wordt zo veel mogelijk uitgegaan van de cultuurhistorische waarden van het stadsgezicht. Daarnaast worden voorstellen gedaan waarmee de binnenstad van Edam zich beter aansluit op de eisen van huidige tijd. Hierdoor wijken de voorgestelde profielen op een aantal punten af van de profielen uit het bestemmingsplan ‘Stadsgezicht Edam’
In het bestemmingsplan ‘Stadsgezicht Edam’ zijn alle aanwezige profielen opgenomen. In de visie brengen we het aantal profielen terug naar een beperkt aantal principe profielen. Elk principe profiel is getoetst aan de meest relevante profielen uit het bestemmingsplan.

Hoofdstraat;
Het profiel van de hoofdstraat wijkt af van het bestemmingplan in de breedte van de rijbaan. In het bestemmingsplan staat de rijbaan aangegeven op 4.83m, in de visie brengen we deze breedte terug naar 3.0 tot 4.5m afhankelijk van de situatie en rijrichting (eenrichting of tweerichtingen). Door het terugbrengen van de breedte ontstaat meer ruimte voor de voetganger en wordt de rijbaan optisch versmald waardoor de snelheid van het gemotoriseerd verkeer omlaag gaat.
De historische stoepen worden behouden en krijgen meer ruimte. De historische gele stroken langs de rijbaan worden door het versmallen van de rijbaan breder en krijgen daarmee meer nadruk.

Kade;
Het profiel van de Kade wijkt af van het bestemmingplan in de breedte van de rijbaan. Er dient onderzocht te worden of het mogelijk is de rijrichting in de Voor,- en Achterhaven terug te brengen van tweerichtings- naar eenrichtingsverkeer. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor voetgangers en wordt de rijbaan optisch versmald waardoor de snelheid van het gemotoriseerd verkeer omlaag gaat.
In het bestemmingsplan staat de rijbaan aangegeven op 4.05m tot 4.40m, in de visie brengen we deze breedte terug naar 3.00m.
De historische stoepen worden behouden en krijgen meer ruimte. De historische kasseienstroken langs de kade worden door het versmallen van de rijbaan breder en krijgen daarmee meer nadruk. Daarnaast worden de parkeervoorzieningen langs de kade voorgesteld in kasseien waardoor de historische stroken verder worden doorgezet.

Straat;
Het profiel van de hoofdstraat wijkt niet sterk af van het bestemmingsplan. In het bestemmingsplan is de rijbaan 3.85m en de stoepzones 0.50m. In de visie wordt de rijbaan voorgesteld op 3.50m tot 4.00m afhankelijk van de situatie. De stoepzone is de restmaat, maar minimaal 0.50m.

Stegen;
In het profiel van de stegen zijn geen wijzigingen opgenomen.

profielenkaart bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'
(bron; gemeente Edam)

Visiekaart

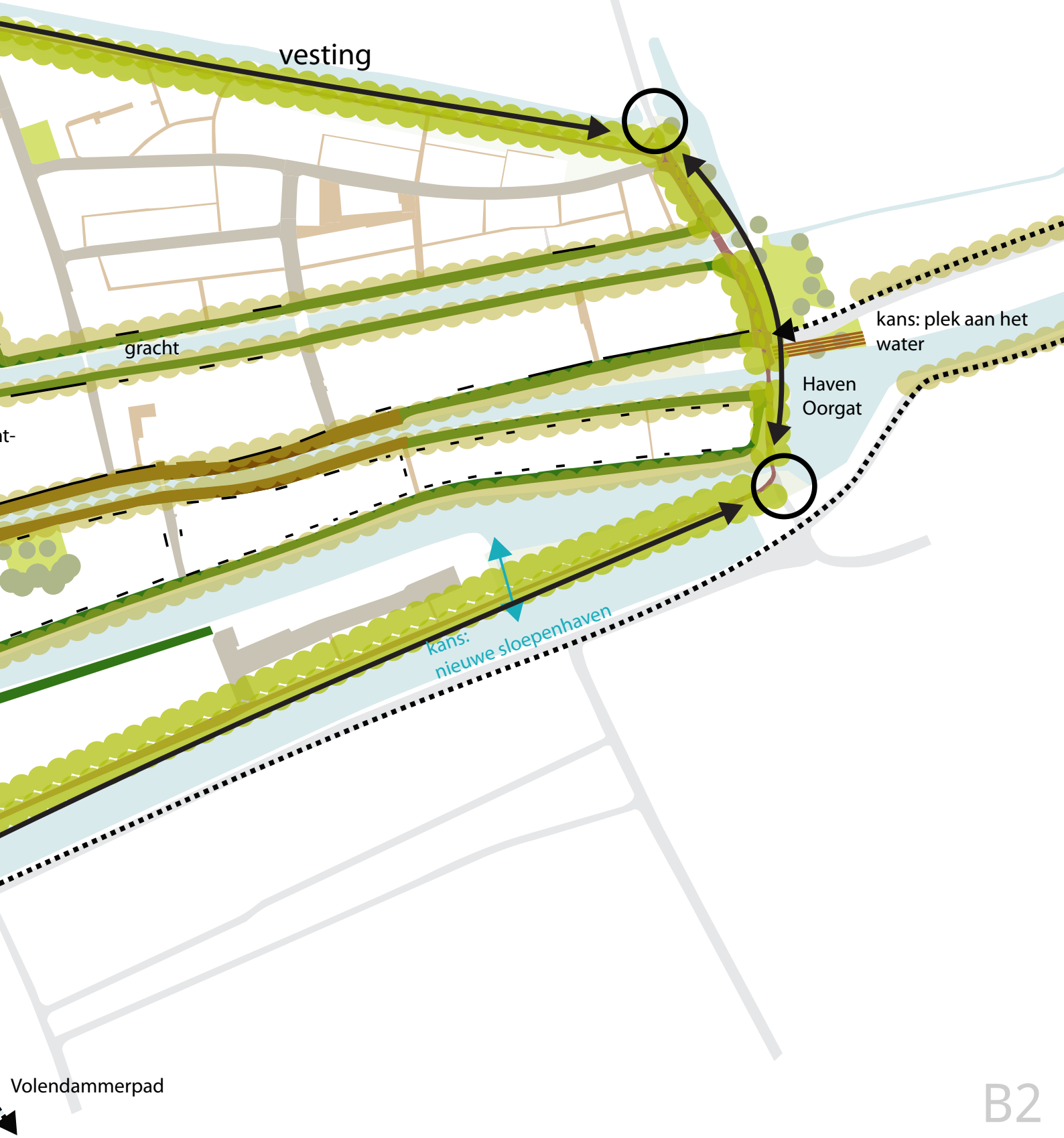

Legenda

- hoofdstraten
- gracht groen
- gracht kade
- steeg
- pleinen
- vesting
- straten

- bomenrij grachten
- vesting
- openbare groene plekken in de sta
- overige bomen
- verbreden verbinding nieuwe haven - schuttershaven

- behoud bijzondere stoepjes
- bijzondere entree
- routing vanaf parkeerplaatsen

vesting
gracht
kans: plek aan het water
Haven Oorgat
kans: nieuwe sloepenhaven
Volendammerpad

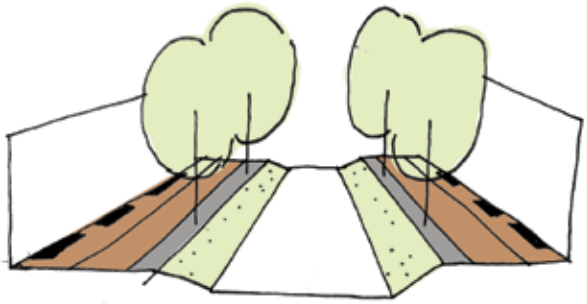
Visie - Straten, grachten, stegen, vesting en pleinen

De openbare ruimte van Edam is verdeeld in een beperkt aantal typologiën:
De **grachten, hoofdstraten, straten** en **stegen**, omringd door de **vesting**.
Edam heeft echte stadsstraatjes met een typisch historische inrichting. Voetgangers zijn welkom in het gehele profiel en de auto is te gast. Er wordt een rijbaan aangegeven maar de verharding ligt op één niveau. Er zijn dan ook geen trottoirs aanwezig. Privé stoepen, stroken en randdetaillering zorgen voor zonering in het profiel. In de hoofdstraat en de aanloopstraten worden de stroken uitgevoerd in de typische gele klinker (waalformaat). Hierdoor zijn het centrum en de route ernaartoe duidelijk herkenbaar.

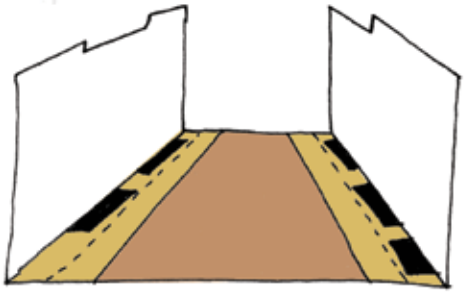
De visie en het handboek vormen de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming en conform de eisen van de gemeente. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering, maar ook hier is het essentieel dat er een integrale afstemming plaats vindt, zodat de voorstellen passen binnen de vastgestelde beleidsstukken.

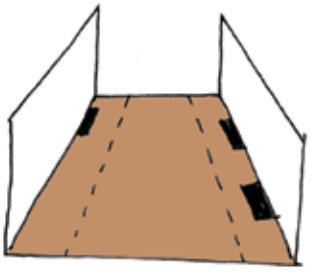
Stratenhiërarchie

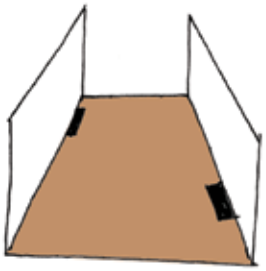
Gracht

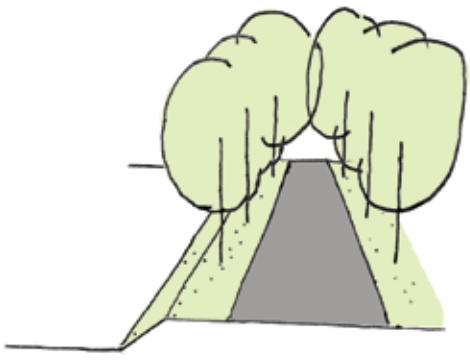
Hoofdstraat

Straat

Steeg

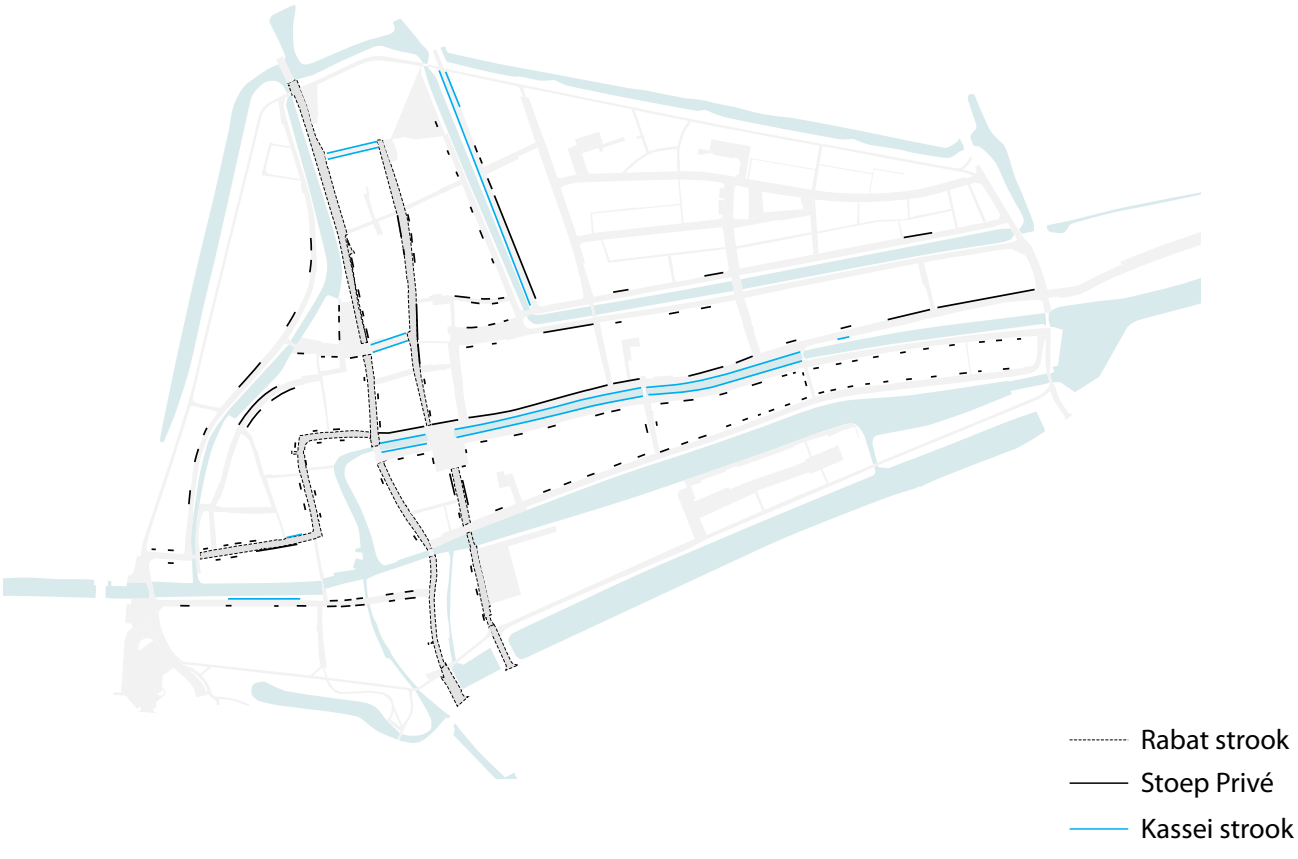
Vesting

Visie - Trottoirs, stoepen en stroken

De rabatstrook met gele steentjes is karakteristiek.
Voor het Edamse straatbeeld is de aanwezigheid van de rabatstroken essentieel. Langs de hoofdstraten worden ze uitgevoerd in gele klinkers. De conventionele rode klinker wordt op relatief gemakkelijke wijze vervaardigd uit rivierklei waar veel ijzer in voorkomt. Met de zware kalkrijke klei die in Noord- en Zuid Holland veel voorkomt is het mogelijk om helder gele klinkers te vervaardigen. Deze bijzondere klinker werd in West Nederland een symbool voor rijkdom en dus gebruikt in sierstoepen en sierbestrating. Omdat ze de belangrijkste routes markeren, zorgen de rabatstroken ervoor dat bewoners en bezoekers zich gemakkelijk kunnen oriënteren.

Omarm de (privé) stoepen. Historische stoepen worden behouden voor zover ze van hoge kwaliteit zijn. Daarnaast is er ruimte om nieuwe stoepen te introduceren in het straatbeeld.

Conventionele trottoirs maken plaats voor een gelijkvloers straatprofiel. Hierdoor krijgen de straten en stegen in Edam een eenduidiger en visueel rustiger karakter dat aansluit bij de historische inrichting van Edam. **De voetgangers worden niet meer naar de rand van de straat verbannen maar uitgenodigd in het hele profiel.**

Behoud stoepjes. rabatstroken enkel langs hoofdstraat.

Visie - Principes materiaal en detaillering

Een duidelijke en terughoudende basis
De verharding in Edam bestaat uit een bruine gebakken klinker in dikformaat, in de hoofdstraten en op de pleinen begeleid door gele gebakken klinkers (geeltjes) in waalformaat. De kades van de grachten worden uitgevoerd in granieten kasseien, die van historisch belang zijn. Op plekken waar de kasseien in verblijfsgebied liggen kunnen deze afgevlakt worden door ze te zagen.
De vesting wordt uitgevoerd in een donker asfalt, om de continuïteit ervan waarneembaar te maken. Het gladde asfalt zorgt ervoor dat er naar hartenlust gerend, geskate of gewandeld kan worden.

Verharding
bruine gebakken klinker, in keperverband.

Rabatstroken
gele gebakken klinkers, halfsteensverband.

Gracht
graniet kasseien

Vesting
donker asfalt

Rijke detaillering Edam
De rijke detaillering van de verharding van Edam wordt in een serie nieuwe details doorgevoerd. De rabatstrook wordt begeleid door een molgoot met rollaag. Er wordt onderzocht of de aanduiding voor blauwe zone vervangen kan worden door parkeervakken te markeren door granieten hoekstenen. Afwatering vindt plaats door middel van een speciaal ontworpen kolk in de molgoot in de straat en sleufgoten op bijzondere plekken.

Principedetails: sleufgoot, diversiteit in legrichtingen, randdetaillering , aanwezigheid van stoepjes, parkeervak

De visie en het handboek vormen de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming en conform de eisen van de gemeente. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering, maar ook hier is het essentieel dat er een integrale afstemming plaats vindt, zodat de voorstellen passen binnen de vastgestelde beleidsstukken.

Nieuwe parkeerplaatsen buiten de historische binnenstad

Om de hoge parkeerdruk in het centrum te verlichten is het wenselijk om buiten de historische binnenstad nieuwe parkeergelegenheid te realiseren. Onderzocht kan worden op welke locatie hiervoor kansen zijn. Tevens zou onderzocht kunnen worden of dubbelgebruik met reeds bestaande parkeerterreinen mogelijk is. Een goede begeleiding van de bezoeker van de verschillende parkeerplaatsen richting de aanloopstraten vraagt om extra aandacht.

Kansen en Ideeën

Parkeerbeleid

Het is wenselijk om voor delen van de binnenstad een 'Blauwe zone' in te voeren voor kort parkeren. Een eenduidig parkeerbeleid maakt het mogelijk om het aantal aanwijzingen over het parkeerbeleid, zoals borden en blauwe lijnen in de verharding, in de binnenstad te beperken. Dit maakt het straatbeeld veel rustiger en overzichtelijker. Het parkeerbeleid zal bij de entrees van de binnenstad duidelijk worden aangegeven. Eventuele grote parkeerplaatsen voor lang parkeren buiten de vesting zullen hierdoor beter functioneren. In de binnenstad wordt dan alleen geparkeerd in aangeduide vakken op de rijbaan of op kasseien langs de grachten. Op de grachten wordt nu zowel langs,- als haaksgeparkeerd. Door te kiezen voor alleen langsparkeren, ontstaat een consistent profiel. De vermindering van parkeerplaatsen zal in de buurt gecompenseerd worden. Alternatieven zullen beschikbaar zijn voordat parkeerplaatsen in de historische kern opgeheven worden.

Infrastructuur en bereikbaarheid

Van twee,- naar eenrichting
In een toekomstbestendige binnenstad, verdienen voetgangers meer ruimte. Een mogelijke optie om ruimte in het straatprofiel van de grachten te winnen is het wijzigen van tweerichtingsverkeer naar eenrichtingsverkeer. Hiervoor zal een aanvullend verkeersbesluit noodzakelijk zijn. In de afbeelding 'Infrastructuur en bereikbaarheid' is deze ingreep in beeld gebracht. Het handboek maakt inzichtelijk wat dit voor de inrichting van de straatprofielen betekent. Een gevolg is bijvoorbeeld dat er aan de zonnige zijde van de Voorhaven ruimte ontstaat voor een verblijfsgebied.

Verkeersremmende maatregelen
Op enkele plaatsen in de historische kern is behoefte aan verkeersremmende maatregelen. In een historische kern als Edam betekent dit maatwerk. Bij een toekomstige herinrichting zal samen met direct betrokkenen, omwonenden en ondernemers gekeken worden welke opties hiervoor mogelijk zijn.

Pleinen vrij
De binnenstad van Edam heeft maar weinig open ruimtes in de vorm van pleinen of plantsoenen. Om de ruimtelijke en esthetische kwaliteiten van de bestaande pleinen en plantsoenen te verbeteren en het toeristische en recreatieve gebruik te waarborgen is het wenselijk om de Kaasmarkt en het plein op de Eilandsgracht in de toekomst vrij te maken van parkeren. Hierdoor kunnen levendige pleinen ontstaan die passen bij de sfeer van Edam. De consequentie zou zijn dat er ergens anders parkeerplaatsen bij gemaakt zouden moeten worden. Compensatie kan gezocht worden bij de nieuwe parkeerplaatsen buiten de stad.

Verlengen Lokkemientjeweg
De recreatieve waarde rondom Edam kan vergroot worden als de Lokkemientjeweg als een halfverhard recreatief fiets/voetpad doorgetrokken wordt naar de Zeevangszeedijk. De grote verkeersdrukte op met name het smalle Oorgat wordt als storend ervaren. Het verbinden van het autoverkeer naar de Dijk kan ook hier de historische kern ontlasten. Het spreekt vanzelf dat de mogelijkheden hiervoor worden afgewogen tegen de geldende beschermingsregimes in dit gebied.

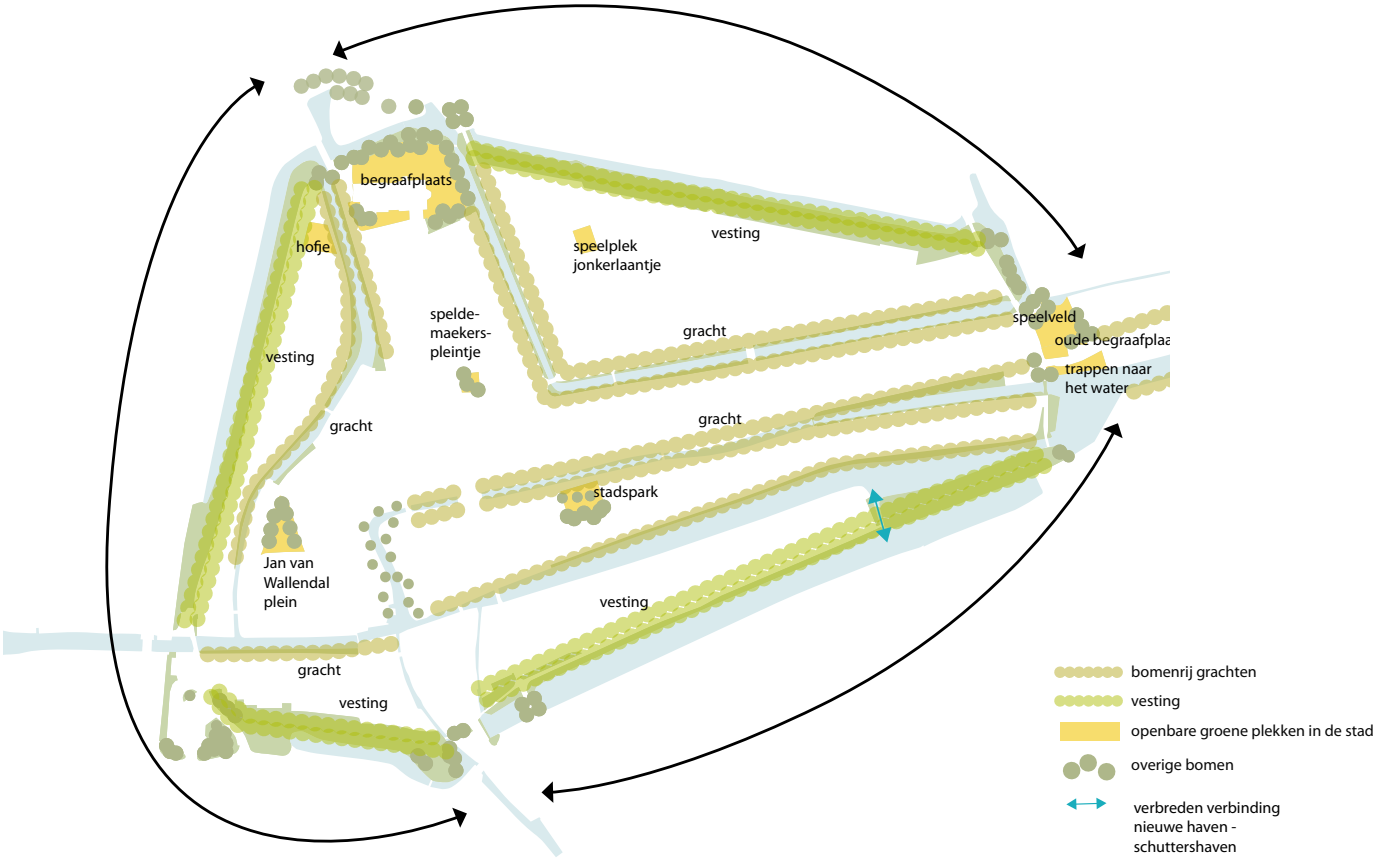
Grachten in Edam eenrichtingsverkeer

Visie - Water en groenstructuur

De groenstructuur is net als de stratenhiërarchie te herleiden tot de waterlijnen van Edam: de grachten geven de stad structuur, terwijl de vesting een randafsluiting maakt. Daarbinnen liggen verschillende bijzondere plekken in de stad, die een aangename afwisseling vormen door de openheid of juist het intieme karakter van de groene ruimte.

Het karakter van grachten en vesting versterken. De restanten van de vesting, poorten en muren, zijn nog onder de grond aanwezig. Deze kunnen op punten weer herkenbaar gemaakt worden, zodat de oorspronkelijke structuur van de stad weer helder wordt. De grachten behouden de groene oevers. Daarnaast is er de mogelijkheid om plekken bij het water toe te voegen zodat het water in de stad toegankelijker en zichtbaarder wordt.

De bomen langs de grachten zijn niet overal in even goede staat. Bij vervanging is het wenselijk om ervoor te zorgen dat alle bomen langs de gracht tot één boomsoort behoren. In het geval van vervanging heeft het de voorkeur om een hele rij in één keer te vervangen. Wanneer er een klein gat valt in een bomenrij is het beter om deze niet te vullen. Pas bij een uitval van 30% , of in het geval dat de gehele bomenrij in slechte staat verkeert, wordt de rij in zijn geheel vervangen.

Groenstructuurkaart

Vesting: bijna geheel intact.

Grachten: Mooie interne groenstructuur, veel parkeren

Rommelige hoekjes: plantsoen/boomkeuze/inrichting

Klundert en Oorgat: rommelig, weinig contact met water en haven

Visie - Profiel Hoofdstraat

De hoofdstraten en aanloopstraten leiden de bewoner en bezoeker van de belangrijkste entrees van de stad naar de belangrijkste pleinen. Hier bevinden zich ook de meeste openbare functies.

Deze straten worden ingericht volgens de indeling die karakteristiek is voor Edam: Een rijbaan van bruine gebakken klinkers, die begeleid wordt door een rabatstrook van gele waaltjes. De vaak bijzonder mooie stoepen van de afzonderlijke woningen en pakhuizen liggen in deze brede rabatstroken.

De breedte van de rijloper kan variëren: op basis van de breedte van het straatprofiel wordt een rijloper van 3.0 tot 4.5m voorgesteld.

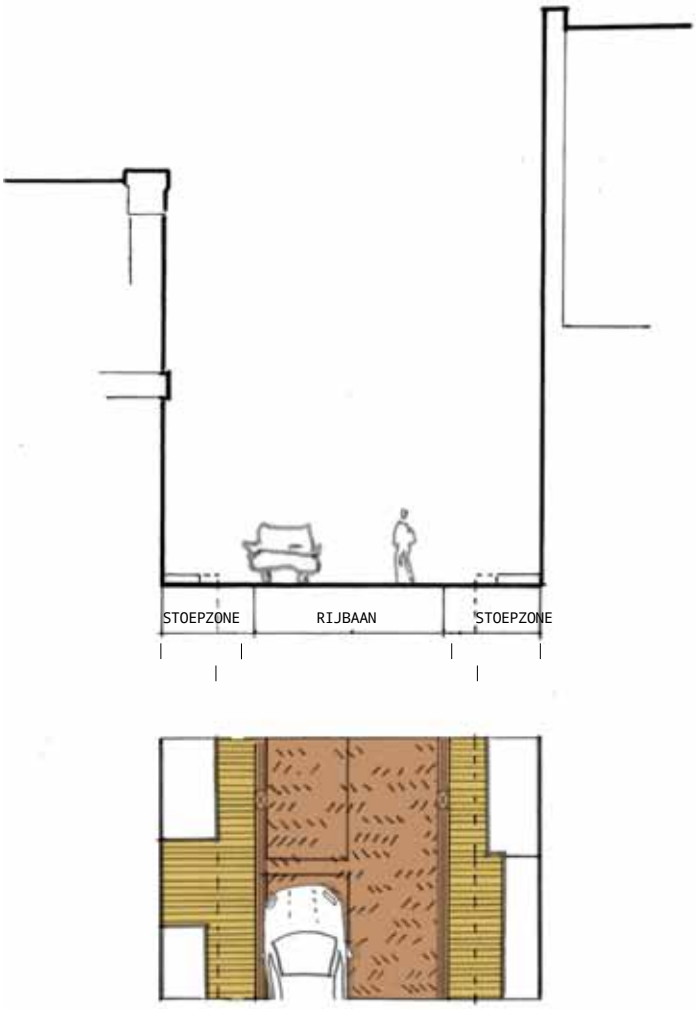
De bestaande stoepjes worden in deze straten gehandhaafd of gerenoveerd als entrees van de pakhuizen. Ook is er ruimte voor nieuwe stoepjes.

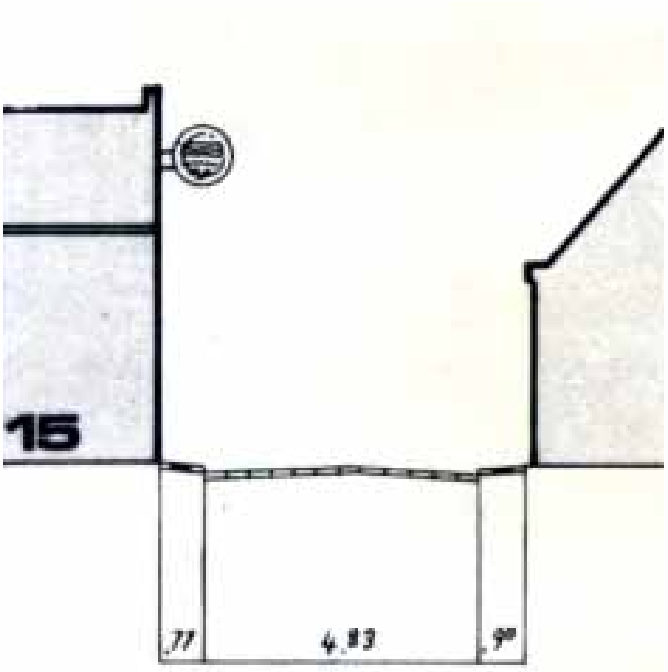
Bestaande situatie: rijbaan, rabatstroken, stoepjes

Referentie rabatstroken met gele gebakken klinkers (Bureau B+B, Sneek)

Hoofdstraat

Hoofdstraat uit bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'

Visie - Profiel Grachten

De grachten van Edam zijn van grote historisch betekenis voor de stad. In Edam komen twee types voor: de harde gracht en de groene gracht.

Parkeren vindt plaats aan de waterkant, waardoor de voordeuren van de huizen en de looproute langs de gevels ruim en vrij blijft.

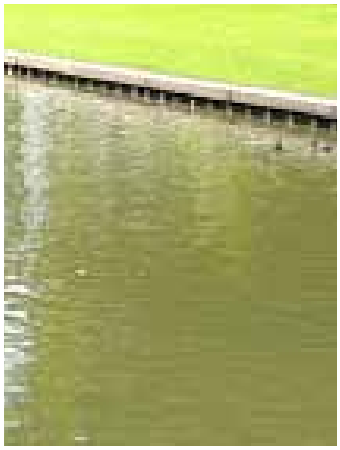

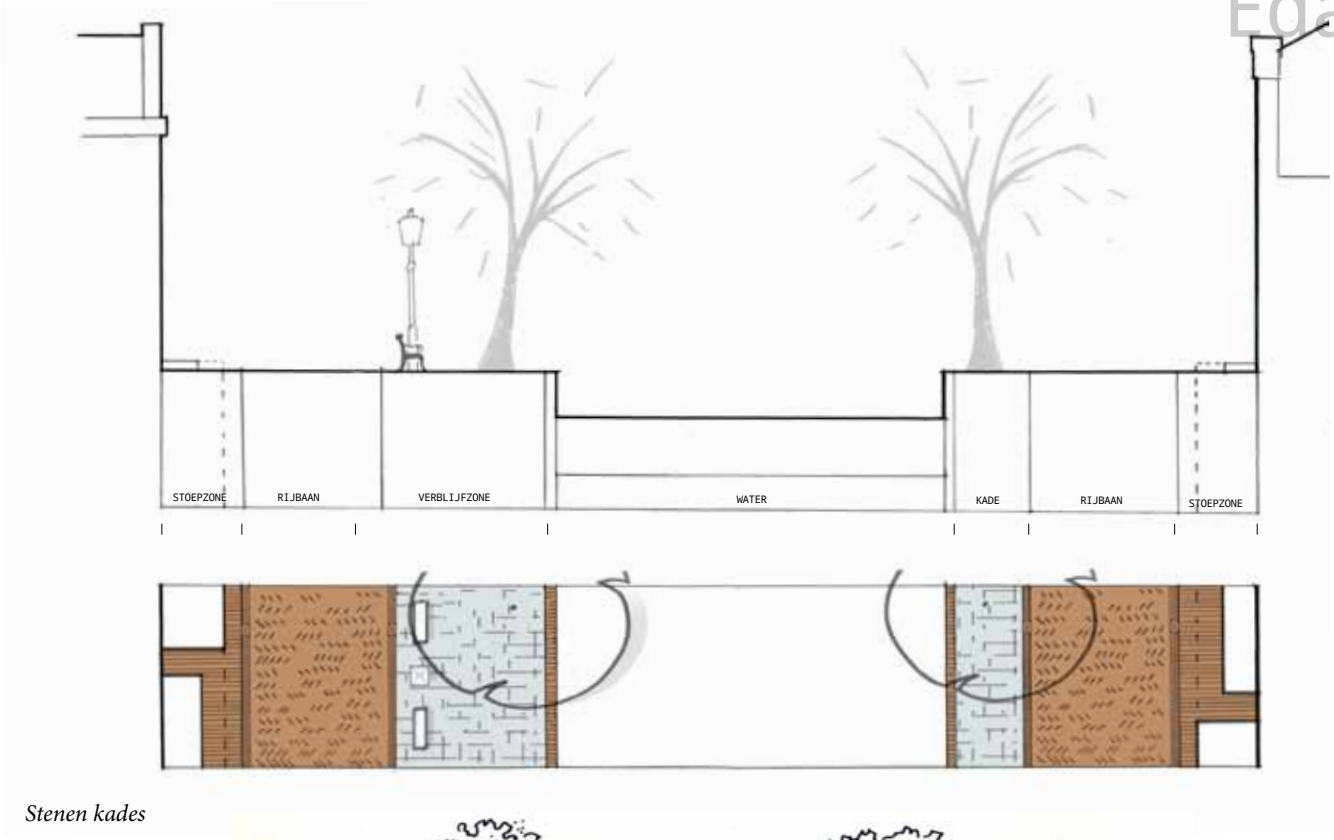
Bestaande situatie: harde grachten: kade, groene grachten: talud met gras

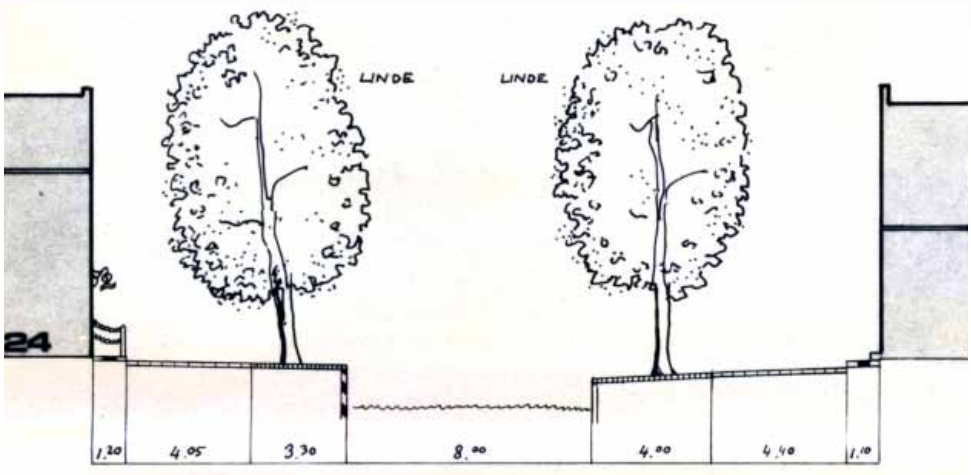

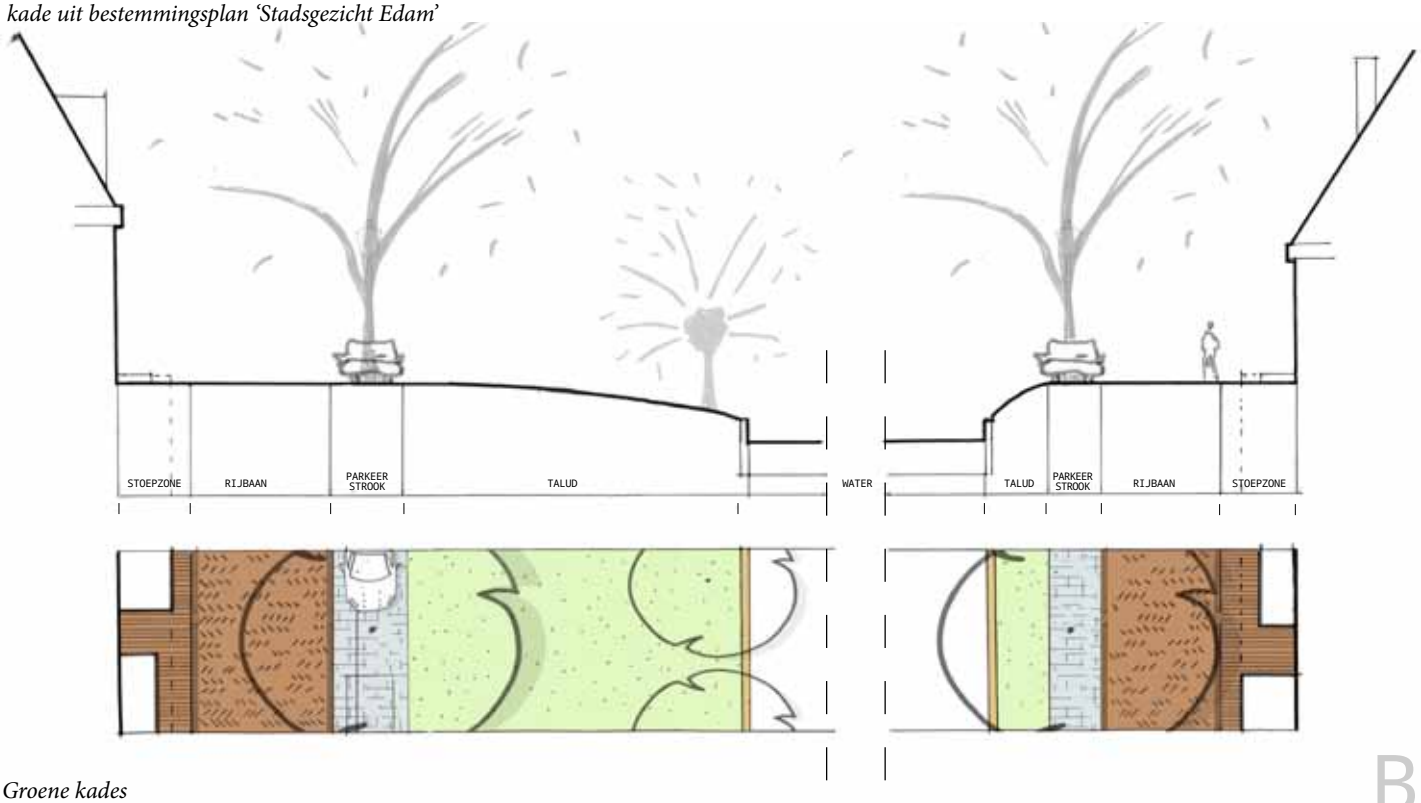
Materialisatie, bruine gebakken klinker in de straat, kasseien langs de kade, gras en houten beschoeiing

Stenen kades

kade uit bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'

Groene kades

Visie- Profiel Straten en stegen

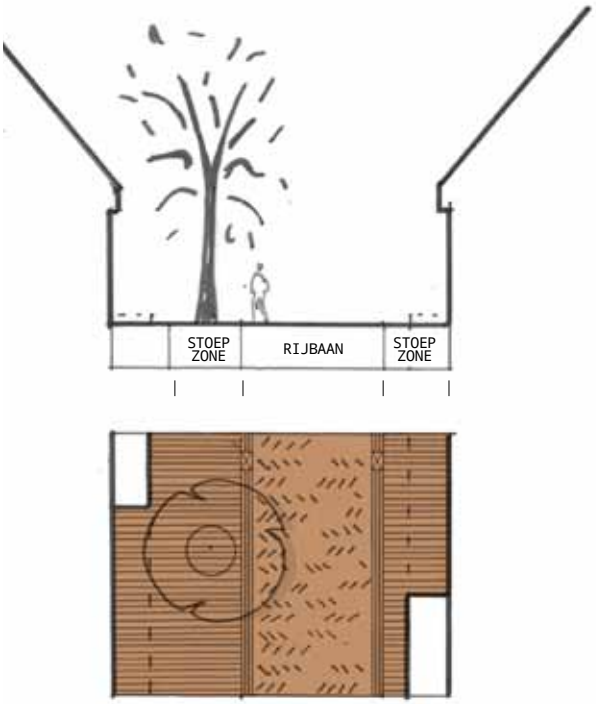
De straten en stegen worden uitgevoerd in bruine gebakken klinkers.
De straten zijn verdeeld in een rijloper in dikformaat klinkers in keperverband en zijstroken in waalformaat klinkers in halfsteensverband.
In de stegen ontbreekt de rijloper waar mogelijk. Het gehele profiel is bestraat met waalformaat klinkers in halfsteensverband. Wanneer een steeg veel wordt gebruikt door gemotoriseerd verkeer krijgt het profiel dezelfde indeling als de straten.
In de straten en stegen kunnen geveltuintjes en eventueel extra bomen de leefbaarheid vergroten.

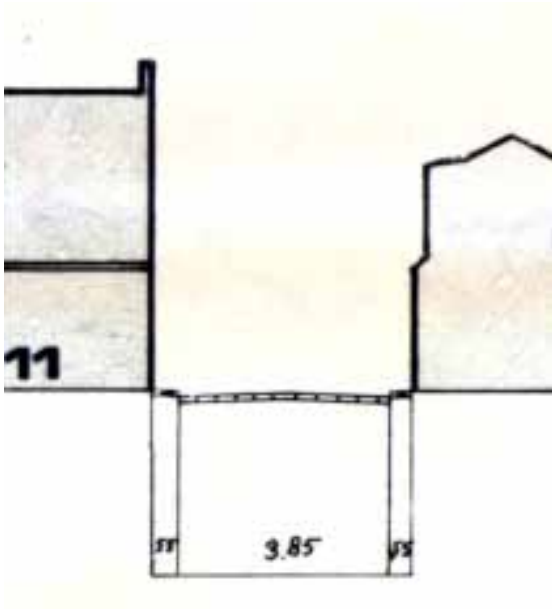
Eenvoudige stegen, verharding in diverse richtingen gelegd.

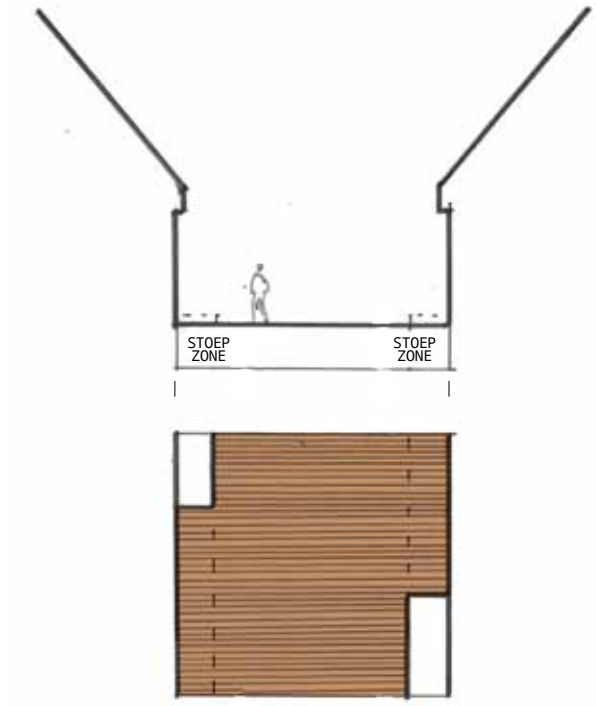
Referentie geveltuin

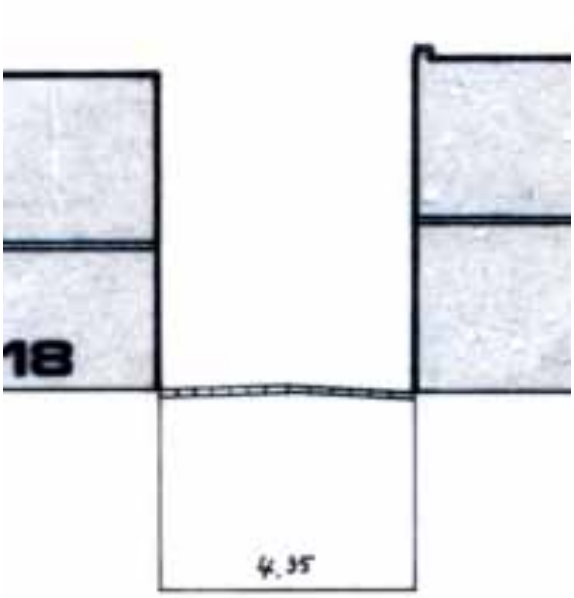
Straten

Straten uit bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'

Stegen

Stegen uit bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'

Visie - Profiel Vesting

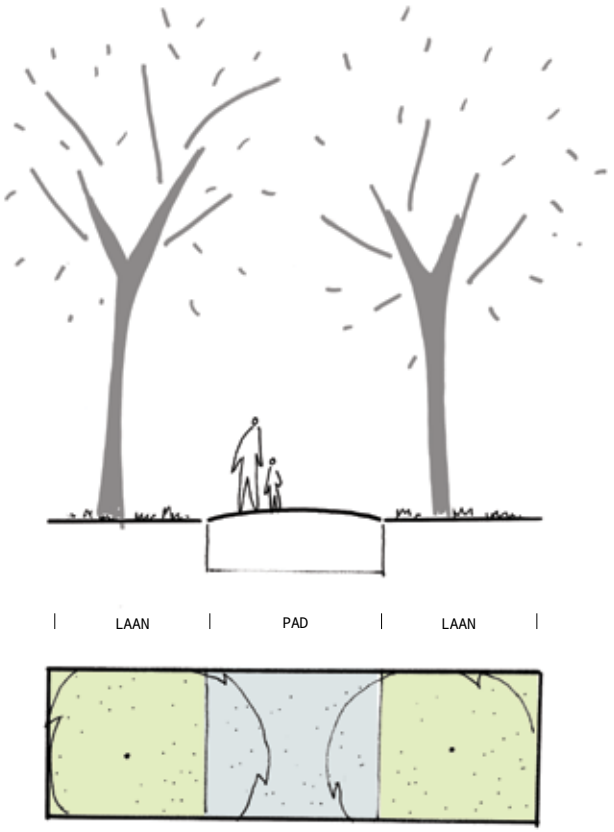
De Vesting begrenst de historische kern van Edam en is grotendeels autovrij. Een bomenlaan versterkt de structuur. Eenheid in de laan en materialisering van het pad zijn noodzakelijk om de herkenbaarheid van deze op zichzelf staande structuur te versterken. Het pad op de vesting bestaat uit asfalt zonder opsluitbanden.

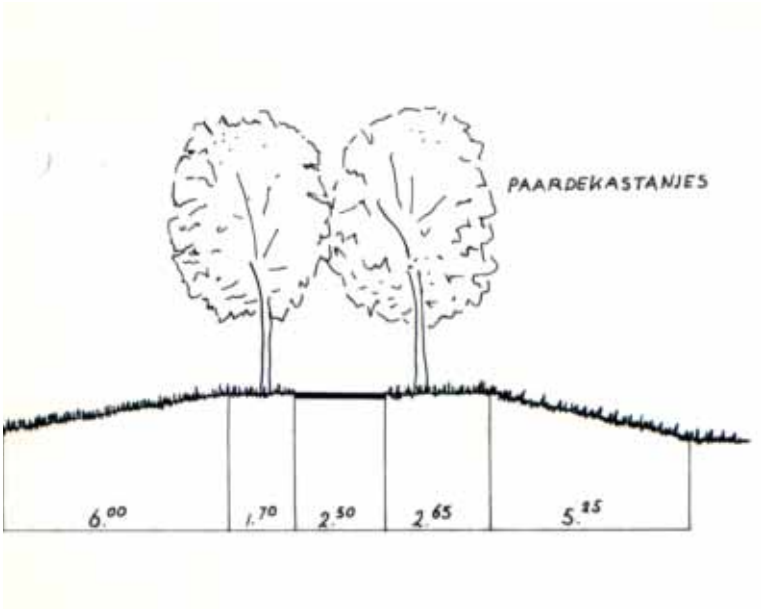
Bestaande situatie, verschillende verhardingsmaterialen

Referentie vestingpad

Vesting

Vesting uit bestemmingsplan 'Stadsgezicht Edam'

Visie - Pleinen en plekken

Een aantal pleinen en plekken in de stad verdient extra aandacht. In deze visie zijn enkele voorstellen opgenomen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en de gebruikswaarde van deze pleinen. De relatie met het water in de grachten staat centraal bij het Damplein, Jan Nieuwenhuizenplein en de Haven.

Een aantal van deze plekken en pleinen is uitgelicht op de volgende pagina's. Op deze bijzondere plekken is ruimte voor verbijzondering in objecten en detaillering anders dan de standaarden in het HIOR.

Referentie plek aan het water, Sneek

De visie en het handboek vormen de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming en conform de eisen van de gemeente. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering, maar ook hier is het essentieel dat er een integrale afstemming plaats vindt, zodat de voorstellen passen binnen de vastgestelde beleidsstukken.

Visie - Pleinen en plekken - Jan Nieuwenhuizenplein/ Kaasmarkt

De Kaasmarkt is een bijzondere plek in Edam. Niet alleen vanwege de functie en de historische betekenis, maar ook de vorm van het plein en nabijheid van het water zijn kenmerkend. Het vergroten van het contact met het water en de verblijfsruimte zijn uitgangspunten voor dit plein.

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Voorgestelde situatie

trappen naar het water

parkeren vervalt

1 grote boom schept afbakening plein

duidelijker zichtbaar maken lijnenspel op plein

Het is wenselijk om het parkeren op het plein nog verder terug te brengen. Verder kan een trap richting het water zitmogelijkheden bieden. Door toevoeging van een grote boom ontstaat er een duurzaam accent op het plein, zonder dat activiteiten zoals markt en kermis worden belemmerd. De fietsbeugels kunnen bij evenementen verwijderd worden. De historische tekening op het plein blijft bestaan en wordt zo mogelijk versterkt.
De oostzijde van het plein wordt gemarkeerd door een lange bank die de bezoekers de mogelijkheid geeft de kaasmarkt te bewonderen. Tegelijkertijd sluit de bank het plein af voor verkeer.

Referentie plein met één grote boom

Lange bank oostzijde

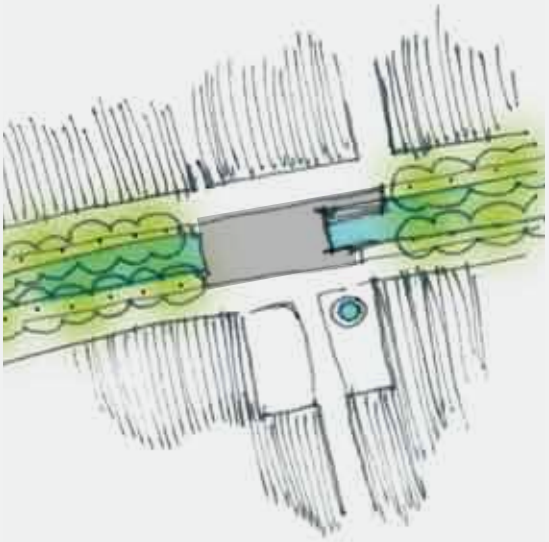
Visie - Pleinen en plekken - Damplein

Het Damplein is het oudste plein in Edam. Door zijn ligging heeft het een bijzondere topografie. De dam loopt hoog over het water. Met behoud van de waarde van het rijksmonument en na gedegen historische onderzoek, kan gezocht worden naar je juiste wijze van behoud en versterking van deze bijzondere dam en dit plein. Bij een restauratie/renovatie kunnen kansen onderzocht worden voor de vergroting van het contact met het water en de vergroting van de verblijfskwaliteit.

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Nieuwe situatie

dam aansluiten op straatprofiel

trappen naar het water verbreden

bankjes op dam herstellen

paaltjes dam vervangen door opstap

drinkfontein

De relatie tussen de Dam en het water wordt versterkt door het verbreden van een aantal traptreden. De traptreden maken het water toegankelijk. Bestaande bankjes worden gerestaureerd. Een natuurstenen drinkfontein biedt bewoner en bezoeker verkoeling. Om de topografie van het plein meer te benadrukken worden de paaltjes weggehaald. Auto's worden geweerd door een opstap waar ook op gezeten kan worden.

Referentie verbreedde trap

Referentie grote drinkfontein

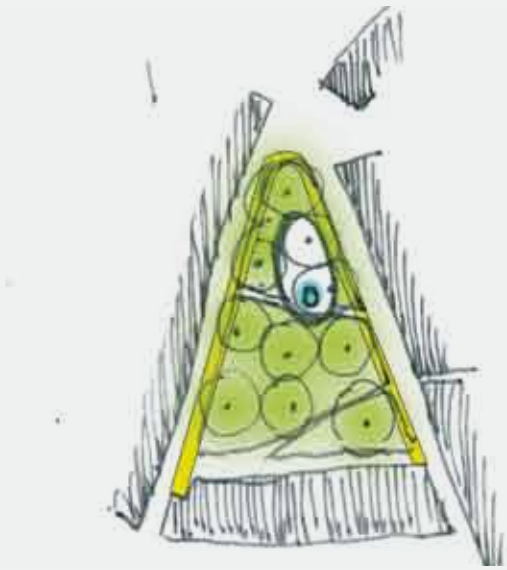
Visie - Pleinen en plekken - Jan van Wallendalplein

Deze plek is één van de groene parels in de stad. Het plein met de weide, grote bomen en een drinkfontein is een verademing te midden van de stegen en straten. Het behouden en versterken van deze groene verblijfsruimte is het uitgangspunt.

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Nieuwe situatie

pleintje (bv grind) rond pomp (speelelementen integreren)

boomdak uitbreiden

spelen op pleintje

sterke onderbeplanting

randbeplanting verwijderen

randband toevoegen, paaltjes verwijderen

Vrij geplaatste bomen creëren een bomendak. De pomp wordt beter ingepast door er een klein plein omheen te leggen. Hierop kunnen ook speelelementen ingepast worden.
De bestaande begroeiing aan de rand van het hof kan worden vervangen door een brede band als opsluiting die tevens als zitrand en speelelement dienst kan doen.

Referentie boomstelling en onderbeplanting

Referentie band

Visie - Pleinen en plekken - Oorgat

Het Oorgat, waar de Nieuwehaven en Voorhaven samenkomen, is momenteel een ontoegankelijk punt. Deze verbinding tussen Edam en de toenmalige Zuiderzee is geografisch en historisch van groot belang voor de stad. Het is wenselijk om dit middels de inrichting van de openbare ruimte meer herkenbaar te maken.

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Het is een wens om deze plek meer publiek toegankelijk te maken en de verbinding met het water te versterken. Aan het begin van het Oorgat kan een publieke trap naar het water worden aangelegd, waar gedurende de dag genoten kan worden van de zon.

Zoals bij elke herinrichtingsopgave zullen de omwonenden en belanghebbende betrokken worden bij de planvorming. Samen kan verkend worden welke kansen er zijn voor een verbetering van de verbinding met het water.

Het speelveld ten noorden van de Joodse begraafplaats zou verbeterd kunnen worden door een sterkere afscheiding. Daarnaast zijn er kansen om de speelelementen in een lange strook in het noorden te plaatsen: hiermee komt het veld vrij voor andere activiteiten. De Joodse begraafplaats kan meer aandacht krijgen door deze een meer open en verzorgde uitstraling te geven naar de buitenwereld.

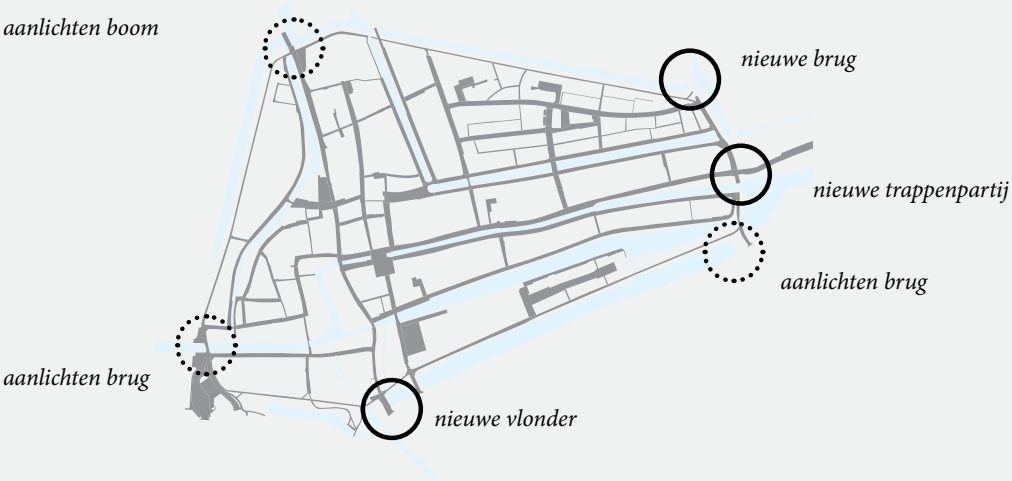
Referentie: Zürich, Wipkingerpark

Visie - Poorten en entrees

De historische stadsentrees zijn niet alleen van grote betekenis voor de geschiedenis van de stad, maar markeren ook vandaag nog de toegang. Door de vervanging van de muur door een aarden wal en het afbreken van de poorten in de 19e eeuw zijn de entrees minder zichtbaar aanwezig. Voor de toekomst is het van belang dat in deze gebieden een heldere, natuurlijke markering is voor de bezoeker die de stad minder goed kent.

Kansen en Ideeën

Er bestaat hier de kans om deze plekken met poorten en entrees op bijzondere wijze te markeren. De restanten van poorten en muren die zich nu nog onder de grond bevinden kunnen weer herkenbaar gemaakt worden. Daarnaast kunnen, na gedegen historisch onderzoek, de mogelijkheden voor het aanlichten van monumenten onderzocht worden.

Historische Noorderpoort Edam

Westervesting: aanlichten de Trambrug

Noordervesting: verlichten boom en of Noorderbrug

Westervesting: vlonder in de Schuttergracht/Eendenvijver

Visie - Voorzieningen en meubilair

Het historische karakter van Edam wordt ondersteund met ingetogen maar sierlijk straatmeubilair. Om het straatbeeld rustig te houden en de historische gevels alle aandacht te geven wordt dit één duidelijke familie: één stijl, één kleur, eenduidig materiaalgebruik en afwerking. De kleur wordt vastgelegd in het handboek. Natuurlijk zal voor de restauratie/renovatie van historische/ monumentale opbjecten eerst goed onderzocht worden wat de werkelijke orginele kleuren zijn geweest en hoe deze hersteld kunnen worden. Te denken valt hierbij aan de bijzondere hekwerken van Damsluis en bruggen en historische verlichtingselementen.

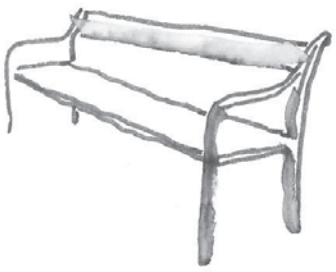
In de schaarse ruimte van de stad zijn de voornaamste voorzieningen zitmeubilair, bewegwijzering of stadsplattegrond en afvalbakken. Het clusteren van meubilair verdient de voorkeur. Bewegwijzering wordt terughoudend maar duidelijk toegepast. Overbodige verkeersborden worden bij de inrichting van de openbare ruimte zoveel mogelijk voorkomen. Ook het aantal paaltjes wordt tot het minimum beperkt, om de openbare ruimte vrij van obstakels te houden. De bevestiging van al het meubilair gebeurt bij voorkeur onzichtbaar.
Op een aantal plekken in de stad waar veel fietsen te verwachten zijn kan gebruik gemaakt worden van fietsnietjes. Onderzocht wordt of hier ook oplaadpunten voor elektrische fietsen aan toe gevoegd kunnen worden.

Zitbank Poseidon (huidige toegepaste en te behouden bank)

Kern Edam

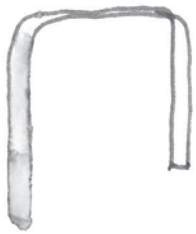

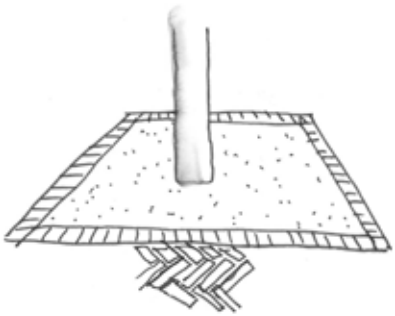
Zitmeubilair
- sierlijk staalframe
- bevestiging ondergronds
- houten zitting

Afzetpalen
- eenvoudige ronde palen

Afvalbakken
- afvalbak is goed toegankelijk
- makkelijk te legen
- bevestiging ondergronds
- bak kan met klep worden afgesloten

Fietsnietjes
- gebogen stalen profiel
- bevestiging ondergronds

Boomspiegel
- inpassing in bestaande bestrating
- stalen rand, niet zichtbaar als opsluiting
- rechthoekig met rollaag
- gebonden halfverharding

Bewegwijzering
- bestaande bewegwijzering reduceren tot één type.

Visie - Verlichting

In het Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2021 heeft de gemeente de doelstellingen en ambities voor de komende beleidsperiode vastgesteld. Nieuwe voorstellen worden aan dit beleidsplan getoetst.

De bestaande verlichting van Edam blijft in principe behouden. De historische armaturen passen bij de stad en kunnen met de huidige LED techniek geoptimaliseerd worden.

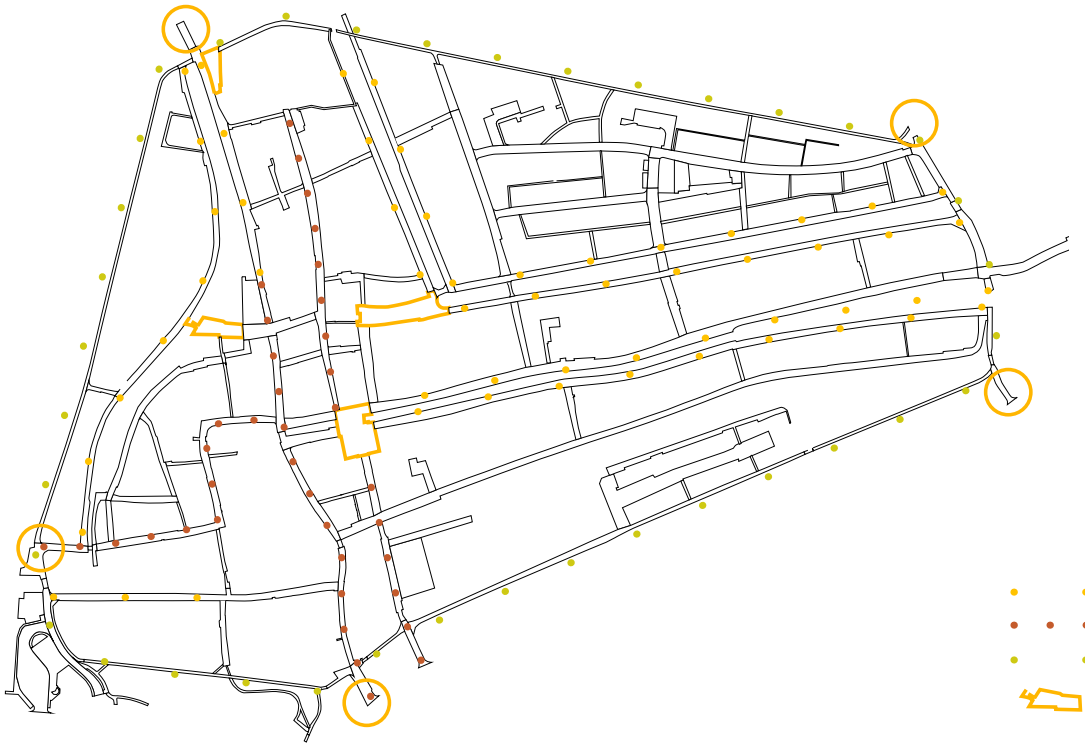
Langs de grachten kan de verlichting in lijn met de bomen geplaatst worden, om een rustig straatprofiel te houden.

Onderzocht kan worden of de toepassing van gevelarmaturen in de hoofdstraat mogelijk is. Hierdoor blijft de straat zoveel mogelijk vrij van objecten. De woonstraten en stegen worden doelmatig verlicht. De historische armaturen worden voorzien van LED techniek die indirect de straat verlicht.

Aanlichten van gebouwen en monumenten
De pleinen, plekken, poorten en bruggen kunnen een bijzondere verlichting krijgen. De mogelijkheden voor het aanlichten van deze plekken zal altijd moeten worden bezien in de historische context. Hierbij zijn detailleringen van bevestigingen en wijze van verlichten zo specifiek dat hiervoor altijd specialistische kennis ingewonnen zal worden.

Bestaande verlichting

Verlichtingsplan

Visie - Gevels, reclame en uitstalling

Bestaande situatie Edam

De binnenstad van Edam geeft een verrommelde indruk door een bonte verzameling van reclame-uitingen en uitstallingen.

Het toepassen van deze reclame-uitingen en uitstallingen mag geen afbreuk doen aan het historische karakter van de stad. De handhaving hiervan is cruciaal.

Kansen en Ideeën

Met onderstaande concrete principes kan het uitstallings- en reclamebeleid aangevuld worden.

Uitstallingen
- Het uitstallen van koopwaar is alleen toegestaan op de stoepjes. De rabatstroken en overige wegdelen dienen vrij te blijven.
- De uitstallingen moeten makkelijk verplaatsbaar zijn.
- Vanaf de winkeldeur moet er een opening aanwezig zijn die net zo breed is als de winkeldeur en die doorloopt tot aan de rijbaan.
- De uitstallingen blijven binnen de maximale breedte van de prive-stoepen.
- Terrasafscheidingen worden zoveel mogelijk voorkomen. Indien ze toch geplaatst worden zijn deze van glas.

Reclame-uitingen
- Bedrijfsnamen worden op de gevel vermeld, of op het raam. Geen uithangborden.
- Etalageverlichting wordt gestimuleerd, om ook ‘s avonds een vriendelijke uitstraling van de stad te hebben.
- Eventuele zonwering wordt over de breedte van de gehele gevel eenduidig toegepast.
- Er mag niets aan luifels, de zonneschermen of lantaarnpalen worden gehangen.
- Reclame-uitingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan het gebouw en het straatbeeld en onderstrepen de architectuur van het pand.
- De locatie van de reclame-uitingen beperkt zich tot de begane grond.
- Reclame-uitingen worden integraal meegenomen in het ontwerpproces bij nieuwbouw en verbouw;
- Er worden geen elementen (vlaggen etc.) haaks op de gevel gemonteerd.

Boek Edam

Handboek inrichting openbare ruimte toeristische kern Edam

B

Algemeen en profielen

In Edam definiëren subtiele straatdetails de verschillende profielen. Steengrootte, kleur en legrichtingen markeren gebruikszones in het profiel. Trottoirs ontbreken in de binnenvesting. De openbare ruimte wordt uitgevoerd in duurzame materialen met een lange levensduur en behoud van uitstraling door de jaren heen. De basiskleur van objecten is Klassiek Groen, verzinkt en twee keer gepoedercoat.

B3 Algemene uitgangspunten HIOR
De in de visiekaart benoemde straatprofielen zijn verder uitgewerkt en alle beeldbepalende details en objecten zijn benoemd. Tot slot worden de overgangen tussen verschillende straatprofielen aangegeven.

Bij elke toekomstige herinrichtingsopgave zal niet alleen visie maar ook het handboek geraadpleegd moeten worden om de gewenste verbetering van de openbare ruimte te kunnen waarborgen.

De visie met het handboek is de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering maar ook hier is het essentieel dat er een een integrale afstemming plaats vindt en voorstellen passen binnen de eisen van de gemeente.

Genoemde fabrikanten en/of productnamen zijn ter indicatie van het te bereiken gewenste beeld; aanlevering of toepassing van vergelijkbare fabrikanten en producten zijn ter allertijde mogelijk.

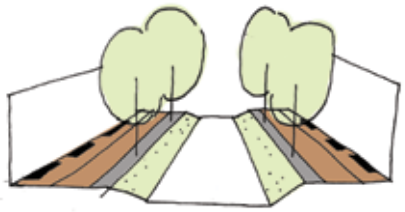

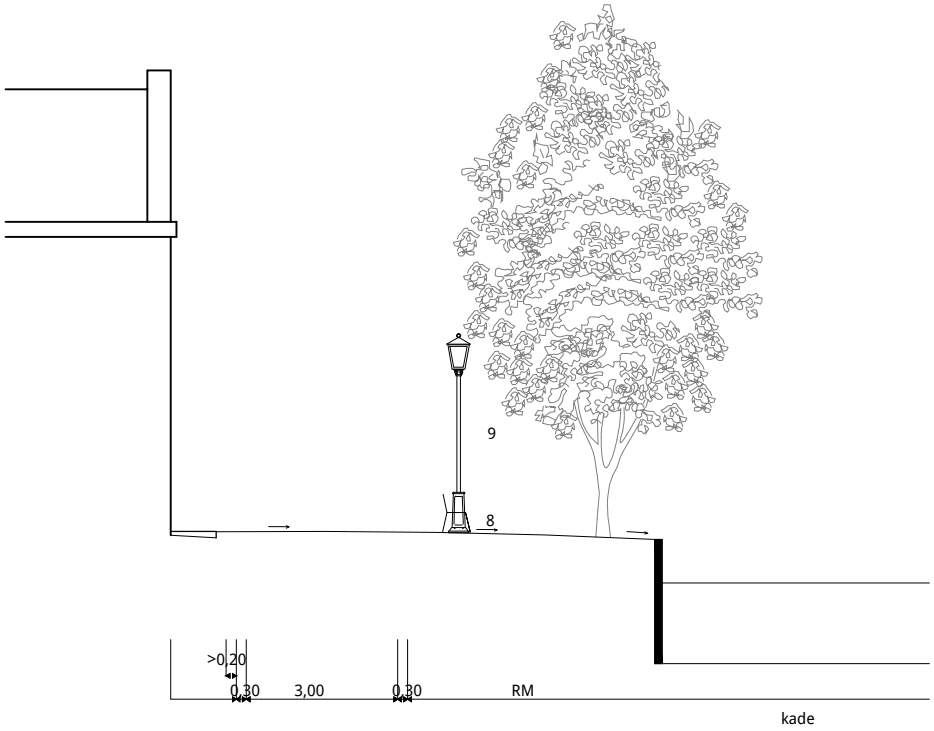

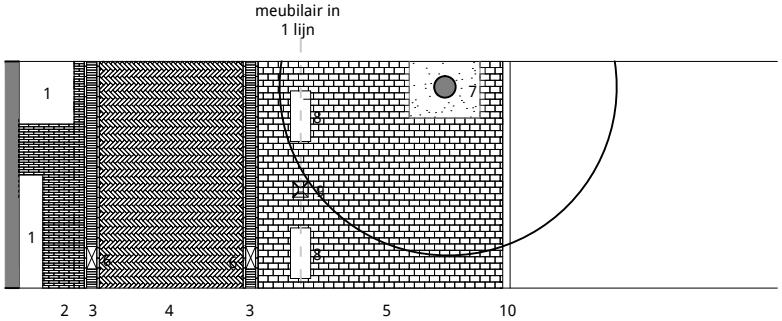
	Stoep	Trottoir	Rabbatstrook	Rijloper	Parkeren	Afwatering	Goot
GRACHT							
Stenen kade	x	-	x	x	opt.	straatkolk	molgoot
Groene kade	x	-	x	x	opt.	straatkolk	molgoot
HOOFDSTRAAT							
Hoofdstraat	x	-	x	x	opt.	straatkolk	molgoot
STRAAT/STEEG							
Straat	x	-	x	x	opt.	straatkolk	molgoot
Steeg	x	-	-	-	-	straatkolk	1 strek
VESTING							
Vesting	-	-	-	-	-	ntd	-

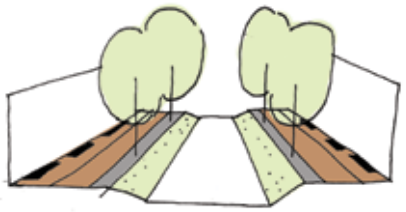
Gracht
stenen kade

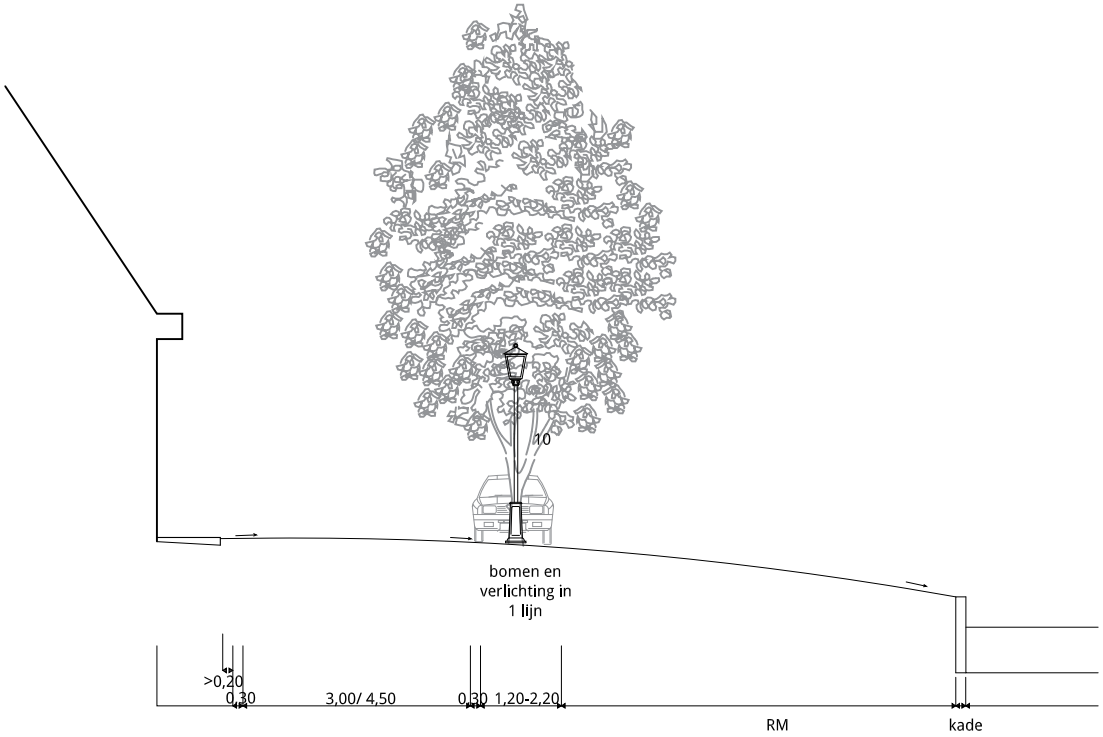

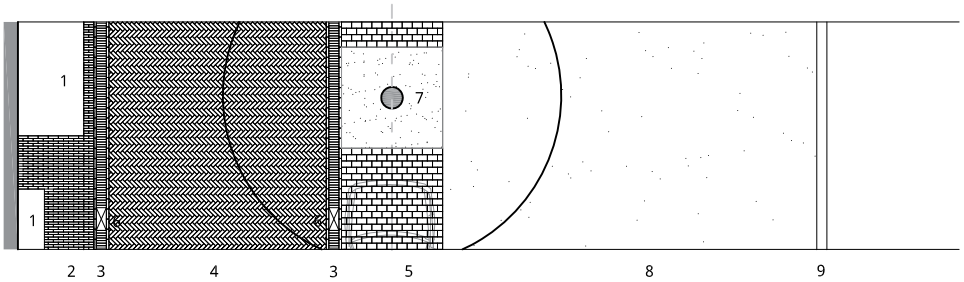
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep	-	-	-	particulier
2	rabbatstrook	klinker, halfsteens	waalformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	molgoot	klinker	waalformaat	rood/bruin	zie bestratingsdetail
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	verblijfszone	zweeds graniet	140x180	gemengd	hergebruik
6	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
7	boomspiegel	zie groen		-	vierkante stalen strip met rollaag graniet keien
8	bank	zie zitmeubilair		klassiek groen	
9	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting
10	kade	gemetselde muur			granieten deksloof

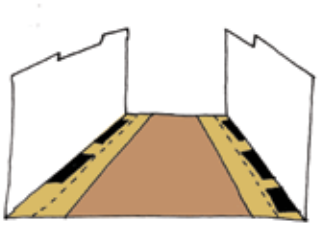
Gracht
groene kade

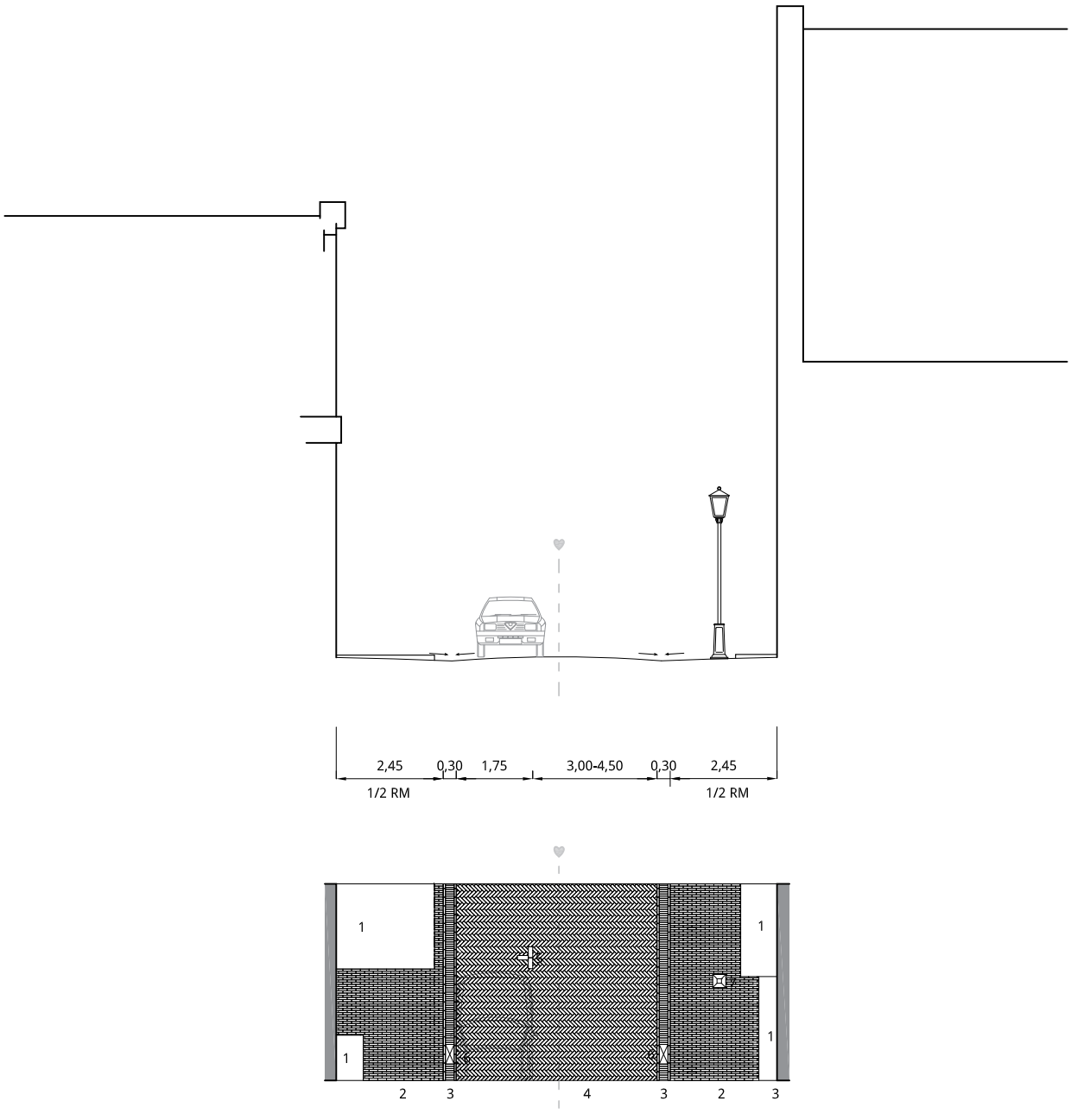

		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep	-	-	-	particulier
2	rabbatstrook	klinker, halfsteens	waalformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	molgoot	klinker	waalformaat	rood/bruin	zie bestratingsdetail
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	parkeerstrook	zweeds graniet	140x180	gemengd	zone, geen vakaanduiding
6	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
7	boomspiegel	zie groen		-	vierkante stalen strip met rollaag graniet keien
8	gras / talud				
9	kade	gemetselde muur			granieten deksloof
10	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting

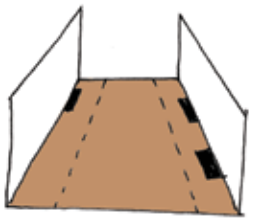

Hoofdstraat

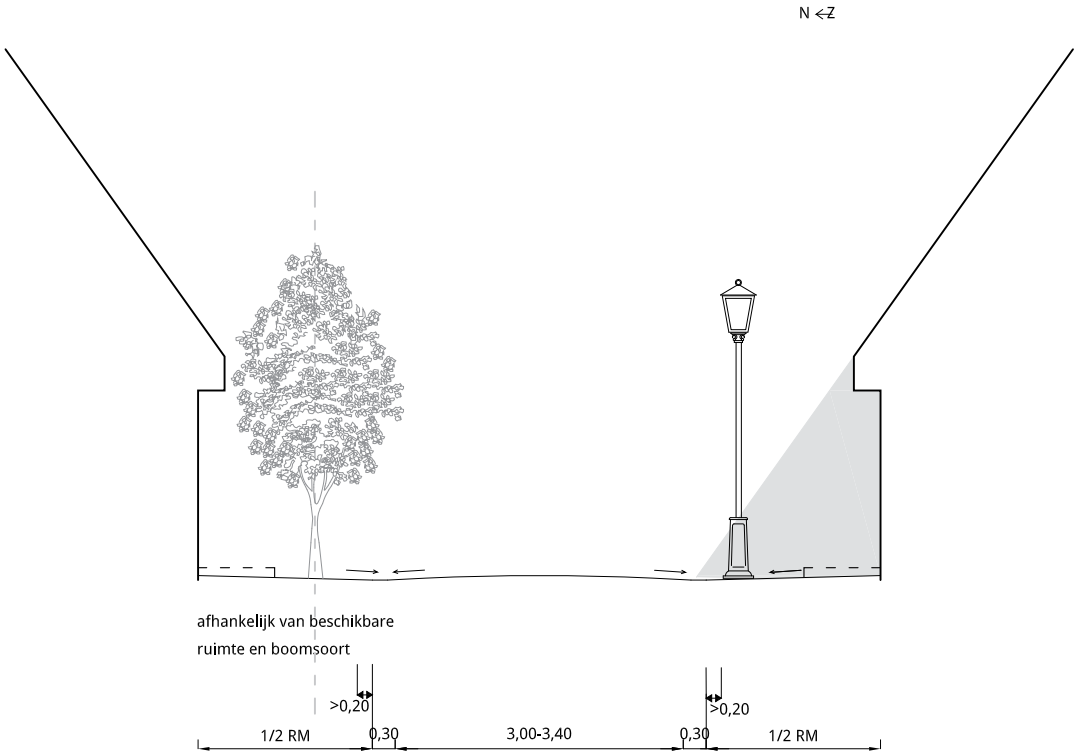

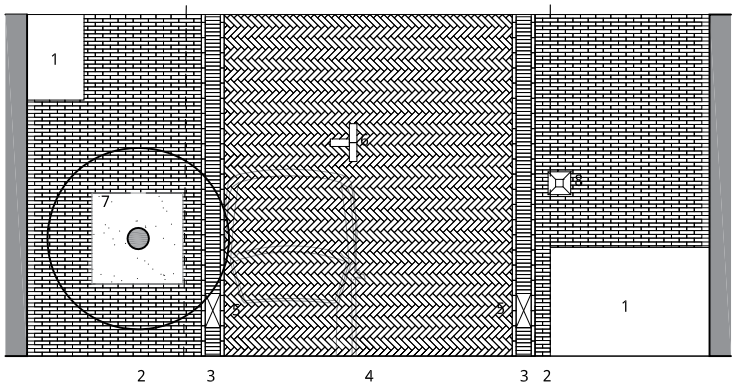
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep	-	-	-	particulier
2	rabbatstrook	klinker, halfsteens	rijnformaat	geel	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	molgoot	klinker	waalformaat	rood/bruin	zie bestratingsdetail
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	parkeren, hoekmarkering	zweeds graniet	70x200	gemengd	zie bestratingsdetail
6	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
7	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting

Straat

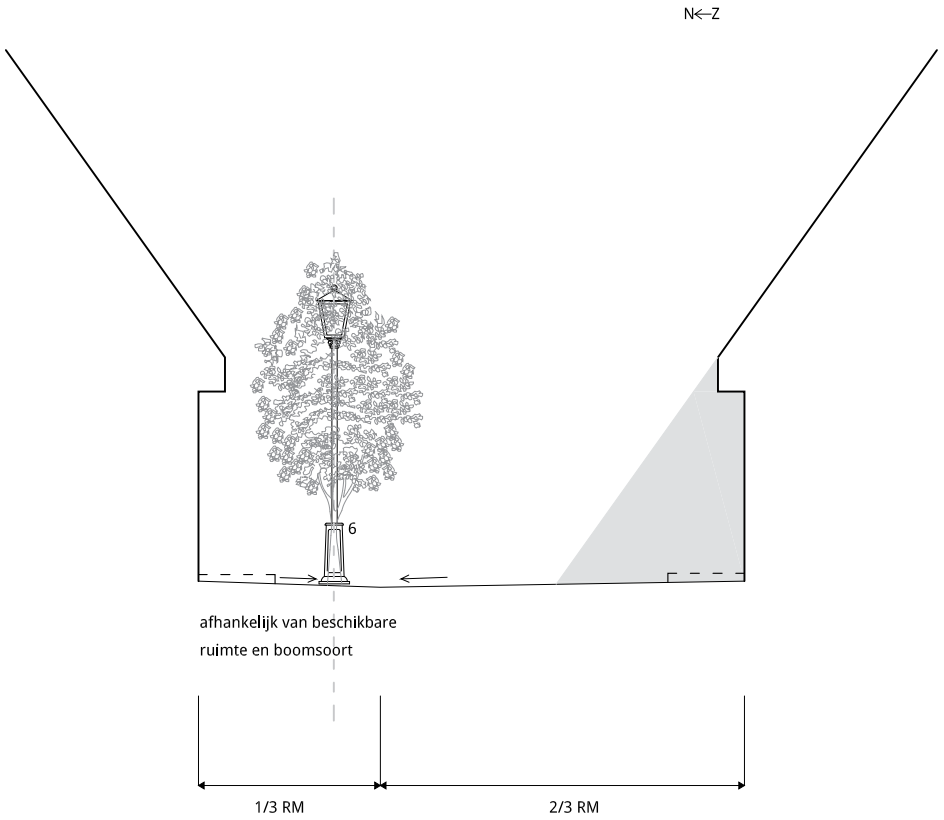

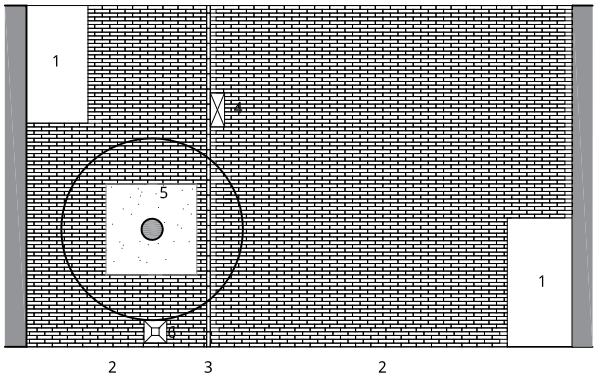
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep	-	-	-	particulier
2	rabbatstrook	klinker, halfsteens	waalformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	molgoot	klinker	waalformaat	rood/bruin	zie bestratingsdetail
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
6	parkeren, hoekmarkering	zweeds graniet	70x200	gemengd	zie bestratingsdetail
7	boomspiegel	zie groen		-	vierkante stalen strip met rollaag graniet keien
8	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting

Steeg

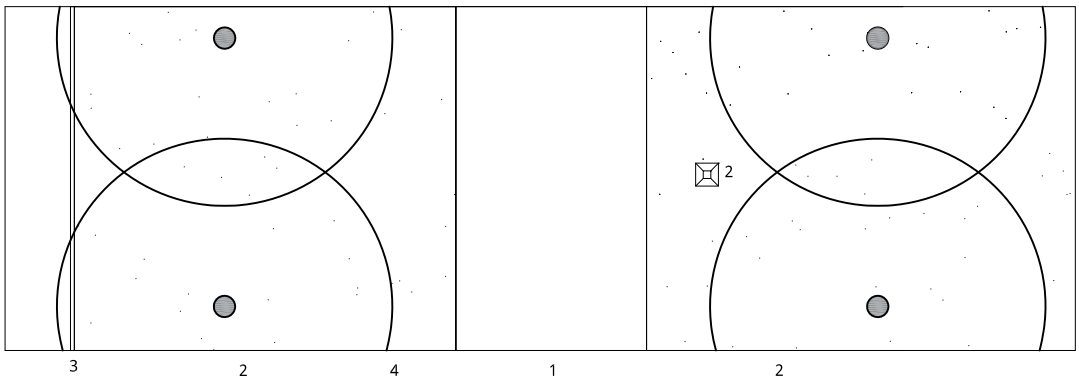
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep	-	-	-	particulier
2	rabbatstrook	klinker, halfsteens	waalformaat	rood/bruin	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	goot	klinker	waalformaat	rood/bruin	verdiepte strek
4	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
5	boomspiegel	zie groen		-	vierkante stalen strip met rollaag graniet keien
6	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting

Vesting

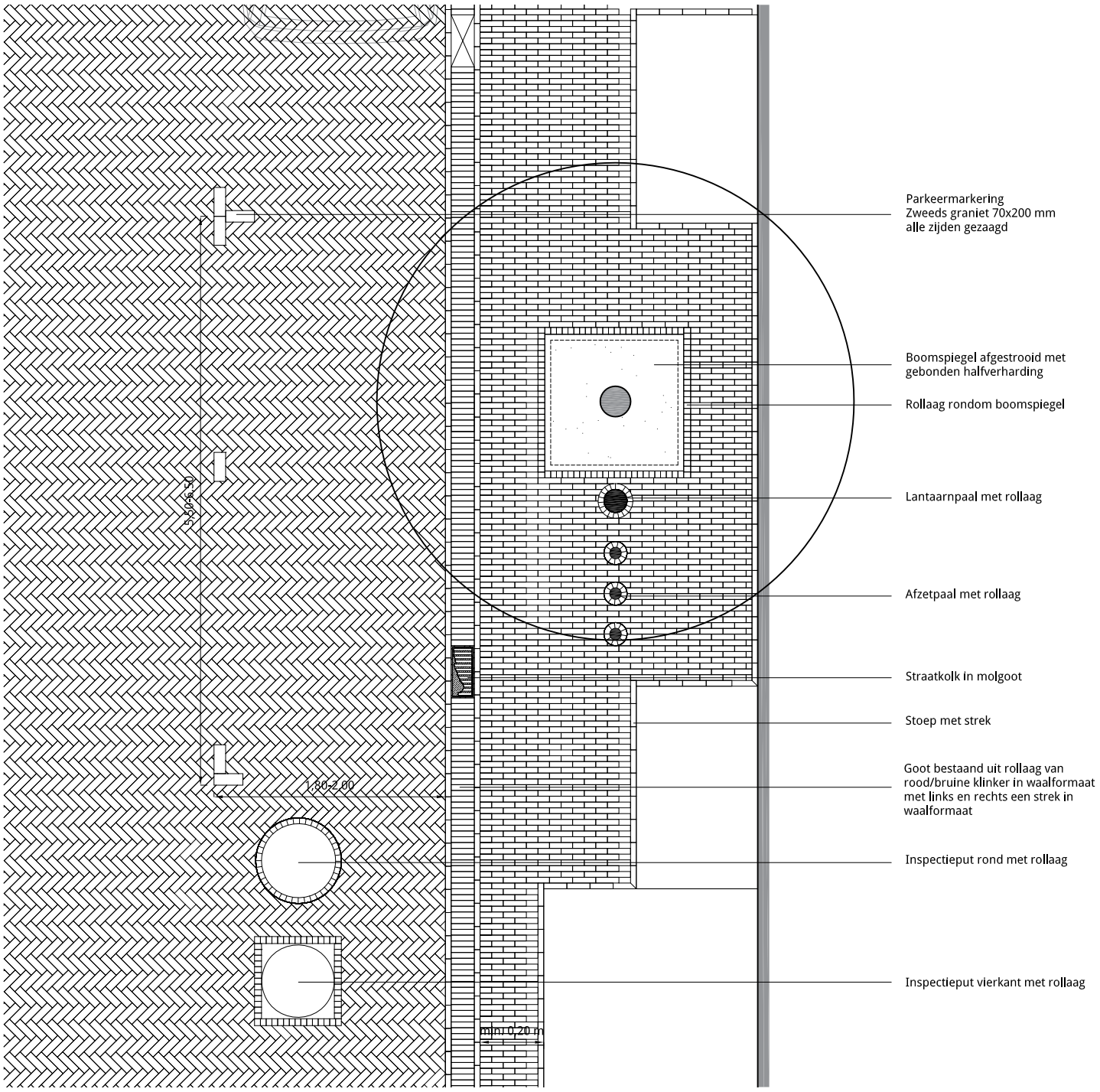

		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	voetpad	asfalt	-	zwart	zonder zichtbare opsluiting
2	verlichtings-armatuur	zie verlichting		klassiek groen	historische verlichting
3	kade	houten beschoeiing			
4	laan	zie groen			Tillia

Verhardingsdetails rondom objecten

Algemene omschrijving

De afbeelding hieronder laat zien hoe er wordt omgegaan met de opsluiting van verhardingsmateriaal rondom het straatmeubilair in de dorpskern van Edam. Door de opsluitingen gelijkwaardig toe te passen zal er een gelijkmatig beeld ontstaan rondom het te plaatsen straatmeubilair. Afhankelijk van de afmeting van het object wordt rondom het meubilair een strek of rollaag toegepast.

Straatkolk

Algemene omschrijving
De voormalige Zuiderzee en het Markermeer zijn onlosmakend verbonden met de ontwikkeling en landschappelijke vorm van de gemeente Edam-Volendam. De kenmerkende kustlijn vormt de basis van het ontwerp van de deksel van de straatkolk. De straatkolk is het enige afwateringselement dat in de kernen wordt toegepast.

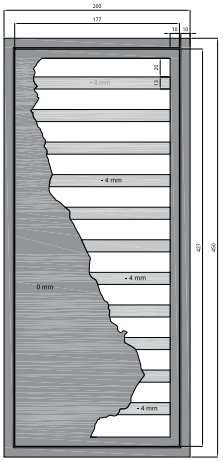
Toepassing
De straatkolk zal worden toegepast in alle profielen van de gehele historische kern van zowel Volendam en Edam.

kustlijn gemeente Edam-Volendam

Schetsontwerp kolk

Technisch ontwerp kolk

Model
- naar ontwerp van Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur, Drain Design Construct BV. of vergelijkbaar
- rooster: gietijzer, afm. 200x450m
- onderbouw afhankelijk van belasting, volgens opgave leverancier

De kolk komt in de rollaag en wordt aan weerszijde met een strek begeleid (foto proefstrook hoofdstraat)

Trappen

Algemene omschrijving
Trapelementen maken een anders onoverbrugbare hoogte toegankelijk voor goed valide personen. De uitstraling van de traptreden is sierlijk maar ingetogen.

Voorbeeld sierlijke maar ingetogen trap

Model
Natuursteen
lengte, 600-1200mm
breedte en hoogte afhankelijk van te overbruggen hoogte en beschikbare ruimte. Voor de berekening van de op,- en aantrede dient rekening te worden gehouden met de trapformule openbare ruimte; 2 x optrede + aantrede = 630-650mm waarbij de optrede <150mm dient te zijn.

Toepassing
Trapelementen worden toegepast in het geval er zonder toepassen van trapelementen een aflooppercentage van >4-5% ontstaat. De te overbruggen hoogte dient minimaal 10 cm te zijn. Ontwerp is afhankelijk van de locatie.

Verharding

Algemene omschrijving
De verhardingsmix is het resultaat van een zorgvuldige afstemming op het gewenste beeld van het historische centrum van Edam. De definitieve keuze voor de bestrating is gemaakt aan de hand van een proefstrook in de Hoofdstraat.

rijloper getrommelde gebakken klinkers
DF Varia mix, Varia ws, Geel ws,
Nostalgie ws, Wienerberger of vergelijkbaar

rabbatstrook getrommelde gebakken klinkers
RF Ancienne Belgique Bronsgeel - vande Moortel of vergelijkbaar

Parkeermarkering
Om te voorkomen dat op de trottoirbanden of in de bestrating een blauwe zone aangeduid wordt, is naar een alternatief gezocht. Het voorstel is om in de kernen van zowel Edam als Volendam de parkeervakken in de bestrating aan te duiden met een zweeds granieten, gezaagde steen van 70mm breed.

Plaatsing
Voor bestratingsdetails en richtingen zie de diverse straatprofielen en details in paragraaf 5.1

Banden

Algemene omschrijving
Banden zijn onmisbaar in het maaiveldontwerp in het geval de te overbruggen hoogteverschillen te groot zijn om met normale hellingspercentages te overbruggen. Daar waar mogelijk worden de bestaande banden met ijzerslijpsel in de toplaag hergebruikt en/of aangevuld. Deze bestaande banden dienen als historisch waardevol te worden beschouwd.

Per deelproject zal bekenen worden of er historisch waardevolle banden aanwezig zijn en of er voldoende budget beschikbaar is om deze te hergebruiken en aan te vullen met nieuwe banden met ijzerslijpsel in de toplaag.

Bij woonstraten (zoals bijvoorbeeld Jonkerlaan) zijn trottiorbanden noodzakelijk en worden zwarte betonbanden toegepast met zwarte basalt split in de toplaag. De band benadert een natuurstenen uitstraling.

In de visie is omschreven dat overige trottoirbanden komen te vervallen waardoor rijbaan en rabbatstrook op één niveau komen te liggen.

beton met ijzerslijpsel, als aanvulling op reeds bestaande historisch waardevolle banden

Betonbanden met zwarte basalt split in de toplaag (oxi)

Model
Betonbanden met ijzerslijpsel in toplaag, Struyk Verwo of vergelijkbaar
Als aanvulling indien de reeds bestaande, historische waardevolle, banden gehandhaafd blijven
lengte 800-1200mm
breedte 180/200mm of gelijk aan bestaande banden
hoogte <300mm afhankelijk van te overbruggen hoogte

Betonbanden zwart-antraciet, Struyk Verwo of vergelijkbaar
130/150x250x1000 zwart beton en basalt split in de toplaag (oxi). Bij deze banden zijn passende verloopbanden verkrijgbaar met dezelfde breedte en afwerking. De band benadert een natuurstenen uitstraling.

Toepassing:
Het toepassen van banden moet tot het minimum worden beperkt, enkel toepassen wanneer dit vanwege hoogtes niet anders kan.

Zitmeubilair

Algemene omschrijving
Het zitmeubilair wordt toegepast op verblijfsplekken zoals pleinen of parken. Ook wordt het zitmeubilair toegepast langs interessante plekken zoals de gracht in Edam. Bij het zitmeubilair wordt een afvalbak geplaatst zodat bezoekers huun afval gemakkelijk kunnen weggooien. De afvalbak staat min. 1.50m vanaf de bank. De zitbank type Poseidon is nu op verschillende plaatsen toegepast en blijft behouden. Als aanvulling kan de iets vereenvoudigere klassieke zitbank type Ikaros (of vergelijkbaar) wordt toegevoegd.

Zitbank Ikaros of vergelijkbaar
voorstel toevoeging

Zitbank Poseidon
huidige toegepaste en te behouden bank

Model
Model: Ikaros of vergelijkbaar
Lengte: afhankelijk van locatie, mogelijke lengtes zijn; 120, 140 of 160 cm
Voor bijzondere plekken kunnen andere modellen ontwikkeld worden. Deze modellen zijn wel in ‘familie’ van de voorgestelde bank.

Toepassing:
• zijkanten van gietaluminium
• zitting/rugleuning van gecoat hardhout
• kleur klassiek groen, mat
• betonverankering 30x30x30cm, onzichtbaar

Plaatsing
Het zitmeubilair wordt in een horizontale lijn geplaats en niet in een hellend vlak. Uit veiligheidsoverwegingen wordt het zitmeubilair dicht bij een verlichtingsmast geplaatst. Waar overlast kan ontstaan wordt geen zitmeubilair toegepast. De bank wordt gefundeerd op een betonpoer onder de verharding, draadeinden door de verhardingslaag zorgen voor een onzichtbare verankering.

Referentieproject
Historische centrum Leidschendam, Harderwijk

Gebiedsafscherming (afzetpaaltjes, hekken)

Algemene omschrijving
Afzetpaal wordt gebruikt in de openbare ruimte om bepaalde gebieden af te schermen van verkeer. Door een heldere inrichting wordt het gebruik van de afzetpaal tot het minimum beperkt. In Edam worden één type toegepast.

Afzetpaal Tempo of vergelijkbaar

Afzetpaal Tempo of vergelijkbaar, vast en uitneembaar leverbaar

Model
afzetpaal Tempo, GHM Eclatec BV of vergelijkbaar
• kleur klassiek groen, verzinkt en tweelaagse poedercoating
• ondergrondse betonverankering 30x30x30cm
• afmeting volgens bijgaande tekening

Plaatsing
De afzetpalen worden in één lijn geplaatst, zo min mogelijk, met onderlinge h.o.h afstand van ca. 1.50m

Afvalbakken

Algemene omschrijving
De afvalbakken zijn bestemd voor het weggooien van klein afval door de gebruiker van de openbare ruimte. Deze afvalbakken zijn niet bedoeld voor huisafval. De afvalbakken worden toegepast op plekken waar veel publiek bijeenkomt of waar een grote voetgangersstroom is (toeristische routes, winkelstraten en de haven).
Verder worden de afvalbakken bij zitgelegenheden geplaatst. De bovenzijde dient gesloten te zijn met een inwerpmond aan de verticale zijde/voorzijde. De bak kan van een klep worden voorzien zodat vogels het vuil niet uit de bak kunnen halen.

Aangepaste versie van Gardelux-Zetabin of vergelijkbaar: deze versie is in ontwikkeling en toepasbaar indien deze dezelfde functionaliteit heeft als de huidige toegepaste afvalbak.

Model
Gardelux-Zetabin of vergelijkbaar,
staand model, bolle bovenzijde
kleur: klassiek groen, verzinkt en tweelaagse poedercoating

Toepassing
• inwerpopening aan voorzijde
• gebruik van vuilniszak
• buitenbak 2mm sendzimir verzinkt staal
• inhoud 80 liter of 150 liter
• ondergrondse verankering dmv betonvoet 30x30x30cm, onzichtbaar
• (vuurwerk)klep in inwerpopening op aanvraag te bestellen

Plaatsing
De afvalbakken worden in het algemeen in één lijn met het andere meubilair
geplaatst. Bij zitgelegenheden worden de afvalbakken op minimaal 1,50 meter geplaatst tegen stank en overlast van insecten.

Ondergrondse containers

Algemene omschrijving

Ondergrondse afvalcontainers zijn bestemd voor het (gescheiden) inzamelen van huishoudelijk afval van particulieren.

Referentie inpassing voetplaat met klinkers

Model
type Metro, Vconsyst of vergelijkbaar
voetplaat van de ondergrondse container (2.00x2.00m) is ingelegd met dezelfde verharding en straatverband als de omliggende bestrating.

Toepassing
Gespreid over de historische kern zijn en worden lokaties aangewezen, zodat elk huishouden binnen een aanvaardbare afstand een ondergrondse container aantreft. Bakken worden geplaatst op looproutes naar winkels voor dagelijkse boodschappen, bij supermarkten e.d.

Plaatsing
Gescheiden ondergrondse containers worden altijd naast elkaar geplaatst; op plaatsen met groot aanbod maximaal drie van elk. In parkeervak, dusdanig dat voldoende loopruimte rondom resteert. Naast rijweg (max. 3 meter vanaf opstelplaats vrachtwagen) en niet onder bomen, in verband met plaatsen, legen en in- en uithijsen. Niet geheel uit het zicht. Plaatsing mede afhankelijk van ondergrondse infrastructuur. Uitvoering conform opgave leverancier.

Verlichting

Algemene omschrijving
Historische mast en armatuur zijn voor wat betreft proporties en decoraties op elkaar afgestemd. De mast is van gietijzer en voorzien van klimopranken. De armatuur is bestaat uit Hollandse kap, rondom voorzien van glas met moderne LED armatuur met indirect LED licht. Conform het Beleidsplan Openbare Verlichting worden bestaande masten behandeld en aangepast. De antieke masten worden tijdelijk verwijderd, afgevoerd en achtereenvolgens gestraald, thermisch verzinkt en geschilderd (kleur klassiek groen). Het antieke armatuur zal worden aangepast naar LED verlichting en wordt verdicht tegen insecten volgens de richtlijnen (IP-65).

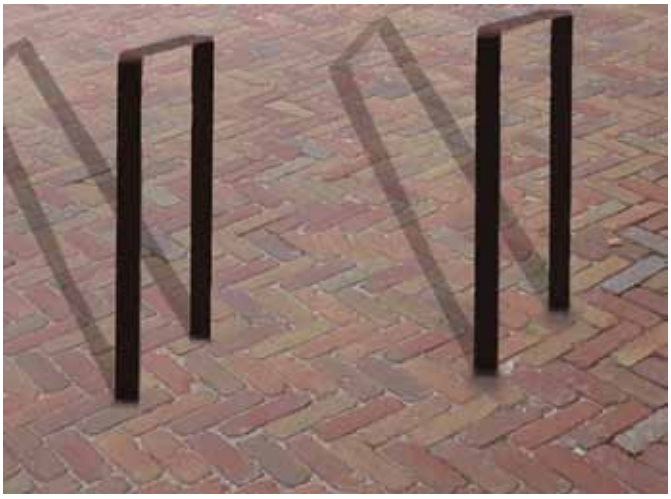
Hollandse Kap, firma 'Nood' of vergelijkbaar

Model
hollandse Kap, firma 'Nood' of vergelijkbaar
kleur klassiek groen, tweelaagse poedercoating

Toepassing
Daar waar mogelijk staat de verlichting in een lijn met de overige objecten in de straat zoals banken, bomen en afvalbakken.

Fietsnietjes

Algemene omschrijving
De fietsnetjes zijn speciaal bedoeld voor het parkeren van fietsen. Deze fietsnietjes worden geplaatst waar de behoefte is om fietsen te parkeren zoals grote openbare ruimtes.

Gebogen platstaal Gardelux of vergelijkbaar

Model
Gebogen plaatstaal Gardelux of vergelijkbaar volgens specifiek Edam ontwerp
kleur: klassiek groen, tweelaagse poedercoating, mat
Het nietjes is een U-vormig hekje zonder tussenstang, waartegen aan weerszijde een fiets geplaatst kan worden. Het nietje is gemaakt van gebogen platstaal (70mm x 8mm)
• afm. breedte 1.25m, hoogte tov maaiveld 0.90m

Toepassing
Plaatsing waar behoefte is aan parkeren van fietsen, nadat gebleken is dat onvoldoende inpandige alternatieven aanwezig zijn, of zijn te realiseren.
• betonverankering, onzichtbaar

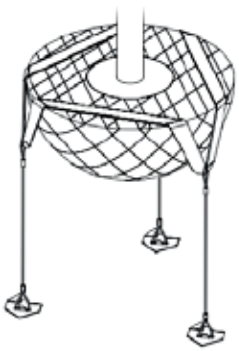
Plaatsing
De nietjes worden op onderlinge afstand van 90-100 centimeter geplaatst. De hoogte van de bovenkant van het fietsnietje bedraagt 90 centimeter boven het straatniveau.

Groen

Algemene omschrijving
Bomen in verharding en groenzone

referentiebeeld boomspiegel, opsluiting middels metalen frame en rollaag

boomverankering

Boomsoort
De keuze voor een boomsoort (breed, smal, hoog, laag) zal per ontwerp gestructureerd afgewogen te worden. Minimale omtrek van een te planten boom is bij voorkeur maat M25-30. In geval van herplanting worden voorwaarden opgenomen met betrekking tot aantal en grootte in de afgegeven kapvergunning.

Toepassing in verharding
Indien de boom in verharding staat wordt de verharding opgesloten middels een stalen frame, bestaand uit vier stalen hoekprofielen met een dikte van 5-8mm en een lengte van 500mm. Dit frame kan later aangepast worden, meegroeiend met de boom door met een strip tussen de hoekelementen te werken. Het frame wordt met een klik verdiept aangelegd ten opzichte van omliggende verharding. Het oppervlakte wordt aangevuld met gebonden grind in een kleur passend bij de omliggende verharding. In de klinkerverharding wordt rondom een rollaag toegepast. In de keien alleen een verzonken metaalframe.

Groeiplaatsverbetering
Bomen dienen zodanig te worden aangeplant dat ze de ruimte hebben om tot volle wasdom te komen. De onderlinge plantafstand hangt af van de boomkeuze en het gewenste beeld. Het boomgat biedt ruimte aan tenminste 10-20m3 boomgrond,- of granulaat.

De boom wordt verankerd middels een ondergrondse verankering.

Bewegwijzering

Algemene omschrijving
De huidige toegepaste bewegwijzering in de kernen van Edam en Volendam sluit aan bij het ambitieniveau van de visie en wordt daarom voortgezet.

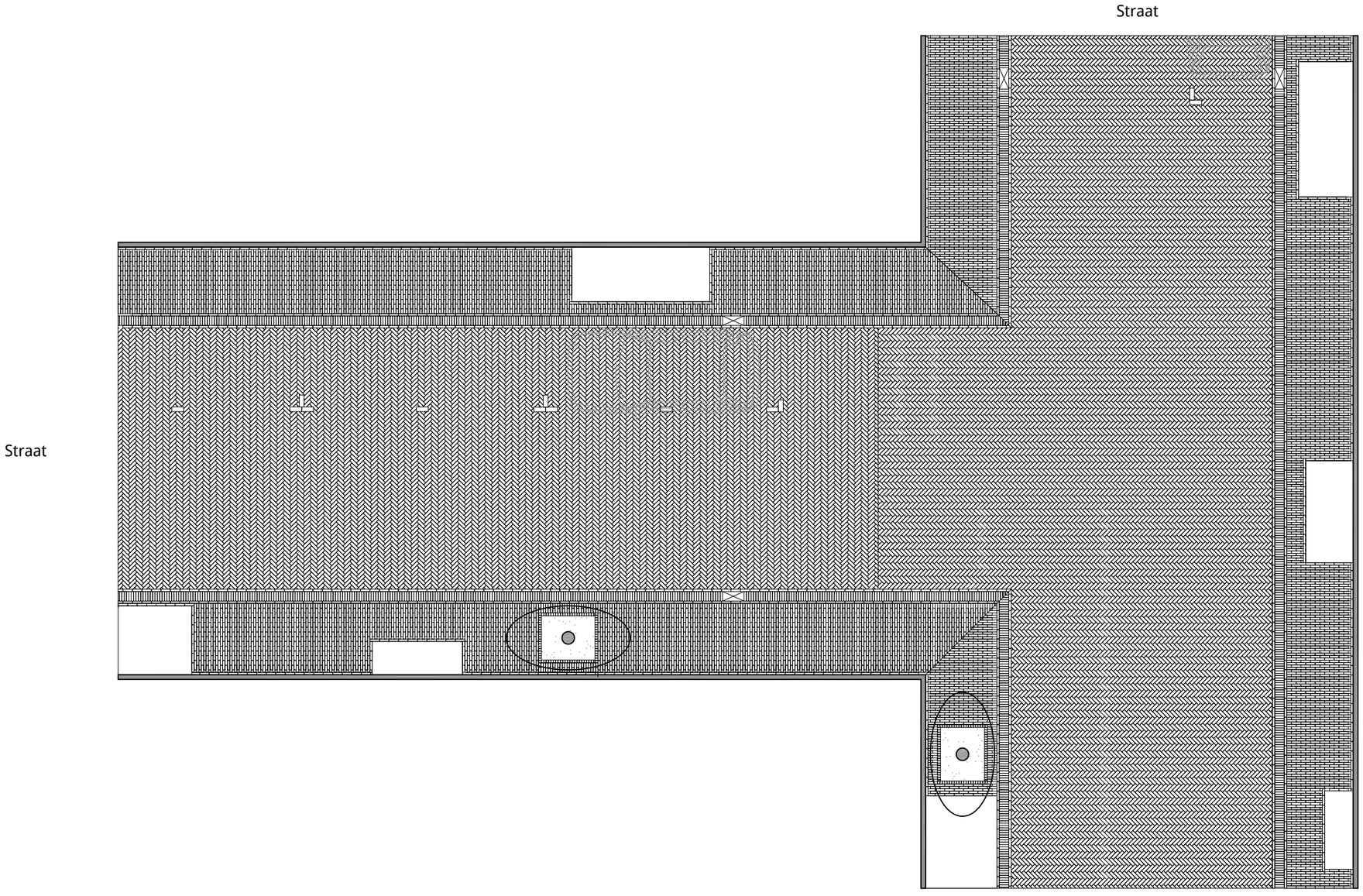
bestaand type

Model
bestaand type

Toepassing

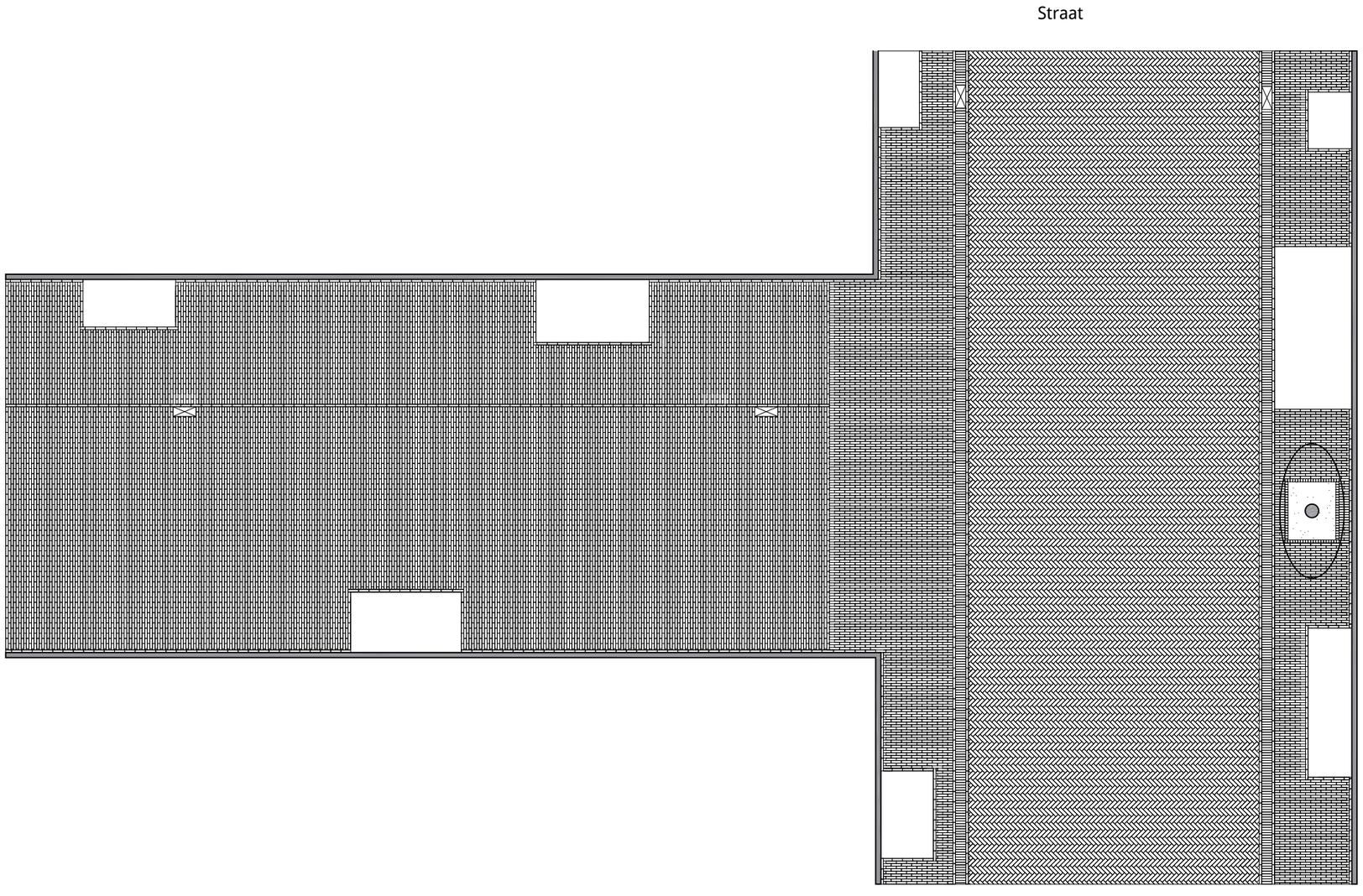
Plaatsing
De plaatsing van de bewegwijzering gaat conform het binnenstadssysteem (VVV,SDC,ANWB)

Straat - Straat

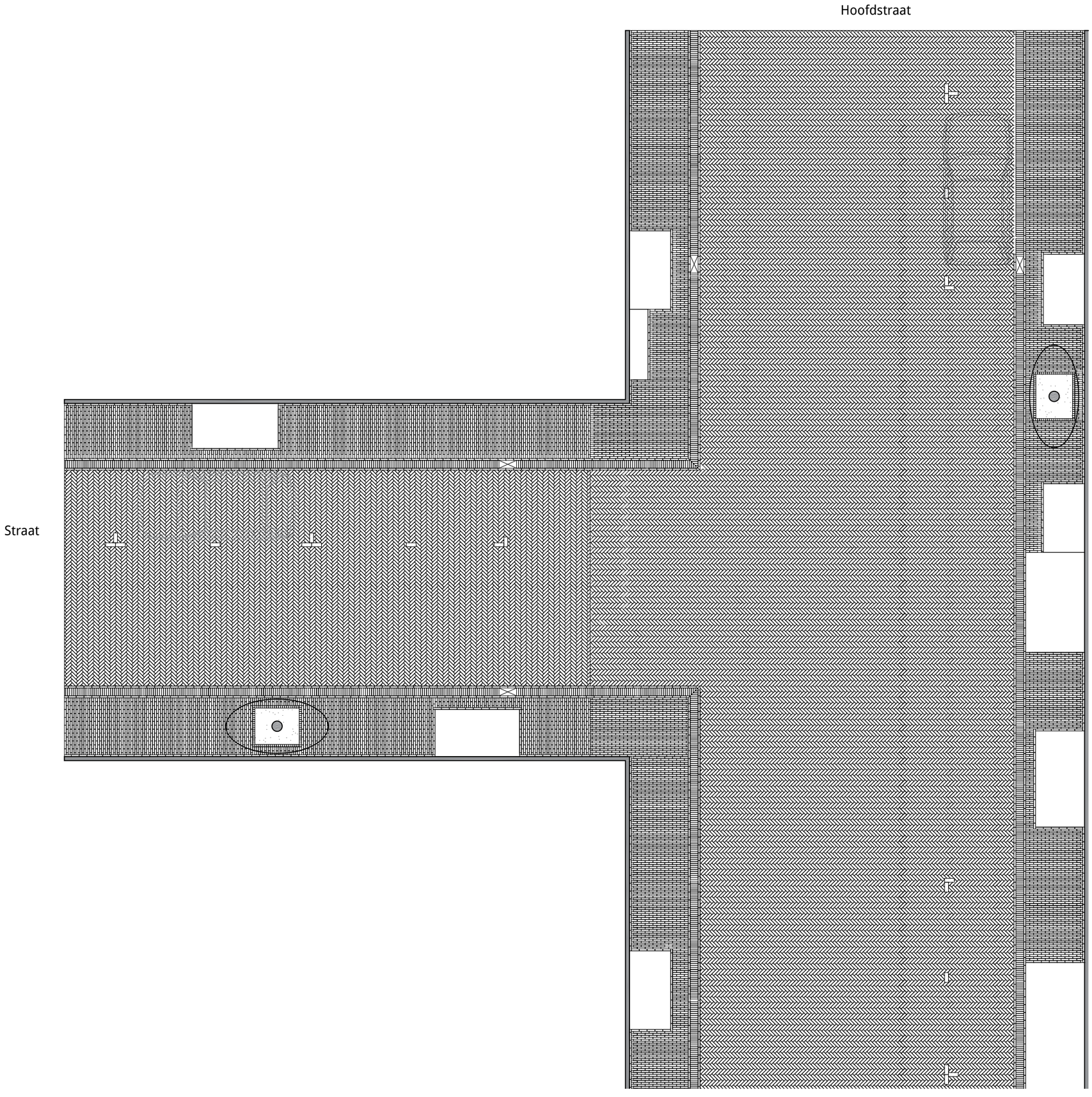
schaal 1:100

Straat - Steeg

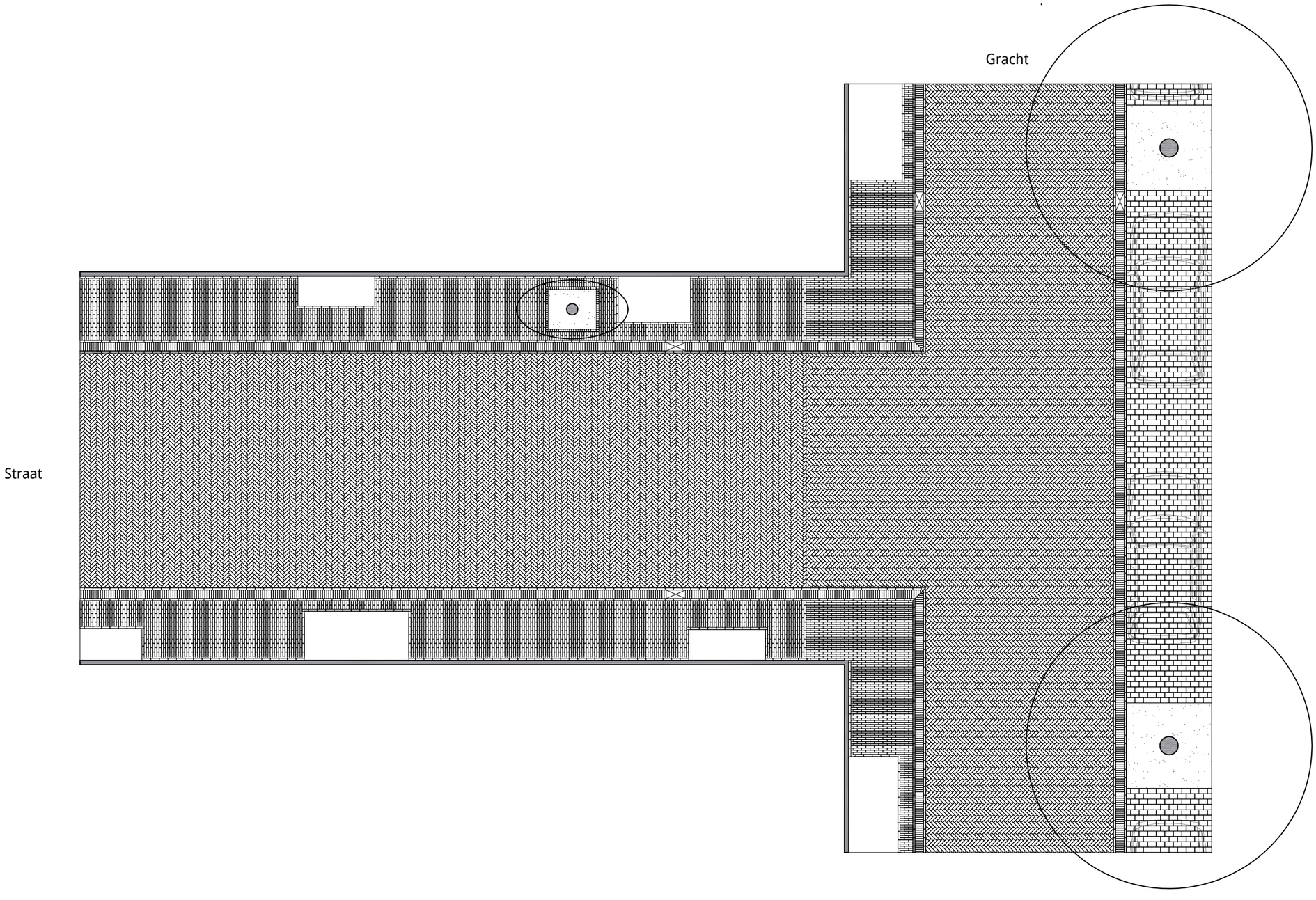
schaal 1:100

Straat - Hoofdstraat

schaal 1:100

Straat - Gracht

schaal 1:100

VOLENDAM

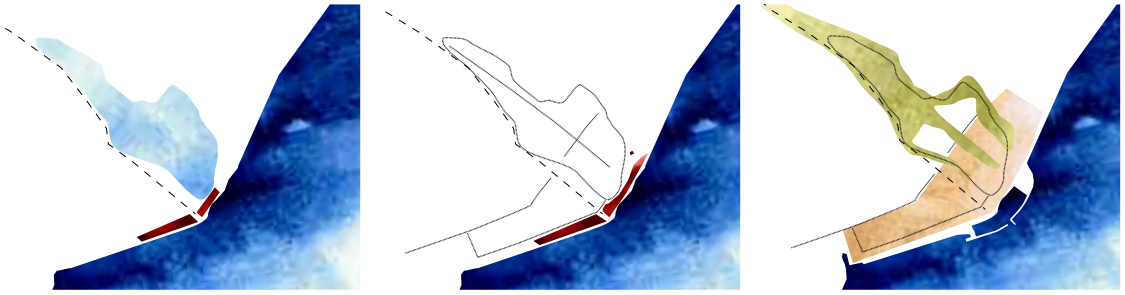
Boek Volendam

Visie inrichting openbare ruimte
toeristische kern Volendam

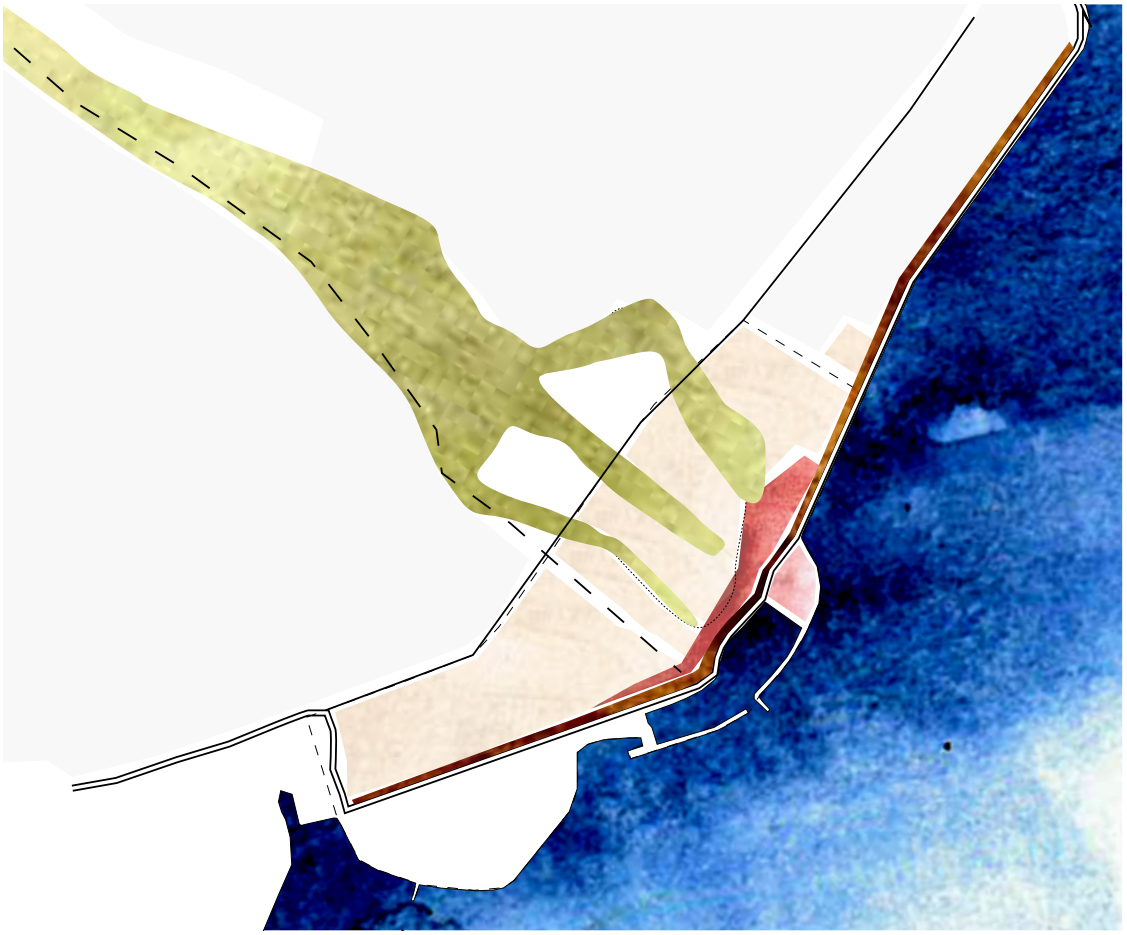
C

Analyse - Ontwikkeling

In de dorpskern van Volendam is de ontwikkeling van het dorp goed te zien: Het begon allemaal kleinschalig, met enkele huizen op de dijk. Vervolgens ontstond het veel compactere Doolhof tussen de dijk en het Volendammermeer. Het Doolhof is duidelijk ingepast in een tijd dat er nog geen grootschalige planninginstrumenten waren. Na de drooglegging van het Volendammermeer volgden meer uitbreidingen. Het voormalige meer is vandaag de dag nog voelbaar in de groene 'vingers' die tot aan de dijk reiken.

Ontwikkeling Volendam omstreeks
1350 *1700* *1960*

Plattegrond Volendam, historische sfeergebieden

Analyse - Karakter

Volendam heeft een stoer en robuust karakter. Het nautische van de haven, de dijk en de relatie met het water zijn goed voelbaar.
Het Doolhof is daarbinnen een afwijkend en bijzonder wijkje. Hier ontbreken straten en wordt de openbare ruimte vooral gevormd door een aaneenschakeling van ruimtes en hoven. De overgang van publiek en privé is hier niet duidelijk aanwezig.
Achter de dijk en het Doolhof liggen de woonstraten. Hier zijn het ritme en de eenduidigheid van de huizen langs smalle straten kenmerkend.
Het unieke karakter van Volendam wordt internationaal gewaardeerd en trekt een grote stroom toeristen aan. Toerisme concentreert zich vooral aan de Noordzijde van de haven.

Volendam - dorp aan de dijk

Kleinschaligheid in het Doolhof

De haven - op twee niveau's het water ervaren

Meerzijde - voormalige kant van het Volendammermeer

Analyse - Geschiedenis en historisch straatbeeld

Veel van de openbare ruimtes in Volendam hebben van oudsher een utilitair karakter: de haven met de loskade, de helling om het getij van de Zuiderzee te kunnen opvangen en de dijkopgangen. Ook in de smalle straten en stegen van het Doolhof en Meerzijde had de relatie met het water invloed op het publieke domein. Het water werd gebruikt voor het vervoer van goederen en voor huishoudelijke werkzaamheden.
De inrichting van de openbare ruimte was sober en doelmatig, zonder extra verbijzonderingen of detaillering.

Utilitair karakter van de haven

Smalle stegen en buurtpleintje met waterpomp

Smalle straten met goten, uitkomend op waterstructuur

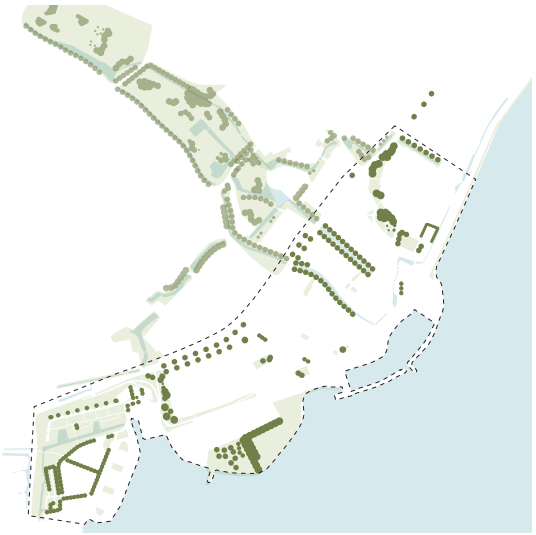
Kaart 1943.

Analyse - Korrel en stratenpatroon, water en groenstructuur

Korrel en stratenpatroon
Het dorp is tot aan de Julianaweg kleinschalig opgezet. De historische opzet van Volendam is goed zichtbaar in het stedelijk weefsel; de dijk, achter de dijk en de woonstraten zijn nog steeds te onderscheiden door verschillen in schaal en architectuur.

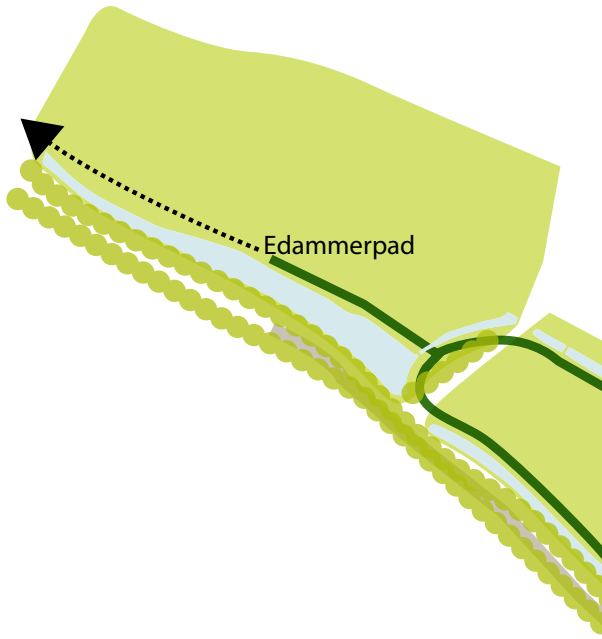
Korrel en stratenpatroon

Groen en waterstructuur

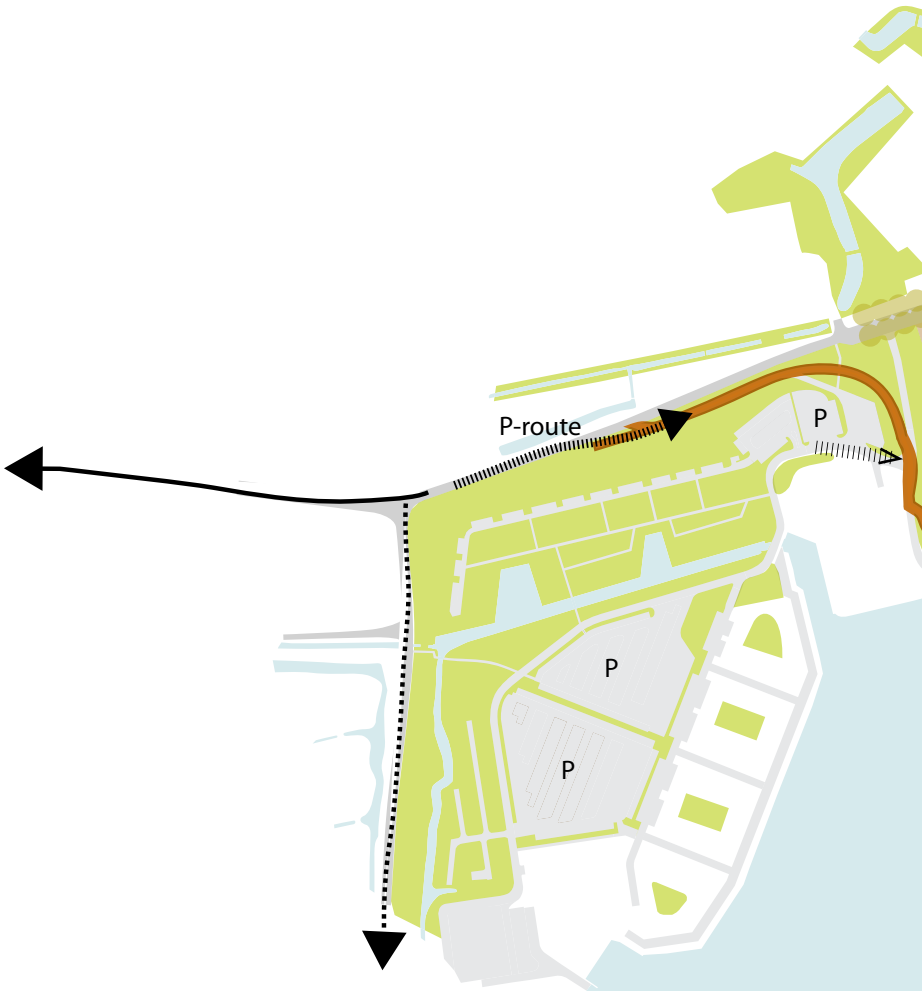
Groen/waterstructuur
Voor wie goed kijkt is de landschappelijke structuur van Volendam nog duidelijk herkenbaar in de structuur van het dorp: het voormalige Volendammermeer steekt met groene vingers door het dorp, helemaal tot aan de dijk.

Visiekaart

Legenda

- dijk
- gracht
- woonstraat
- pleinen
- doolhof
- kerngebied
- dijkopgang
- bomenrij julianaweg
- bomenrij groene uitlopers landschap
- openbare groene plekken in het dorp
- routing vanaf parkeerplaatsen

C2

Visie - Dijk, Kerngebied, woonstraten, grachten en pleinen

Momenteel is de historische opzet van Volendam moeilijk herkenbaar door het grote aantal verschillende type straten en inrichtingen. Dit maakt bovendien de oriëntatie ingewikkeld. Volendam krijgt weer een heldere opzet door het aantal typen straten terug te brengen tot drie principeprofielen; de dijk, kerngebied (Kernstraat en Doolhof) en de woonstraten, aangevuld met specifieke profielen voor grachten, Zeestraat en Julianaweg.

De openbare ruimte in de historische structuren, de Dijk/Haven en Kerngebied/Doolhof, kenmerkt zich door een stoere eenvoudige inrichting. De woonstraten daarachter zijn veel later ontwikkeld en hebben een heldere indeling tussen rijbaan en trottoir.

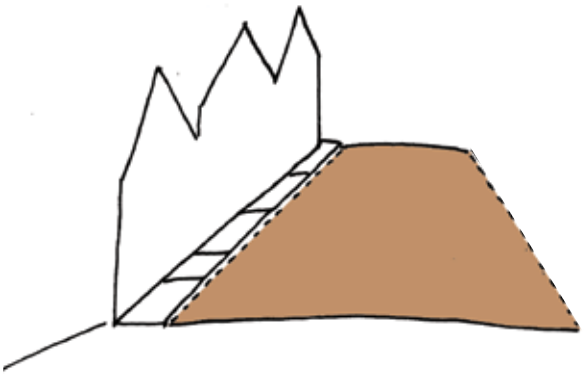
Het zuidelijke deel van de dijk, het gebied achter de dijk en het Europaplein hebben de potentie om aantrekkelijker te worden voor toeristen. Door de typische inrichting van het toeristische gebied uit te breiden en in te zetten op betere verbindingen en meer verblijfskwaliteit, kan dit kerngebied bij het toeristische gebied van Volendam getrokken worden. Zo kunnen de bezoekers meer worden verspreid.

Het zuidelijke gebied achter de dijk bevindt zich op de overgang van dijkgebied en woonstraat. Een voortzetting van het 'kerngebiedprofiel' is hier passend. Hier is het vooral belangrijk om de verbindingen met de dijk, het Europaplein en het Zuideinde te verbeteren en de verblijfskwaliteit drastisch te verhogen.

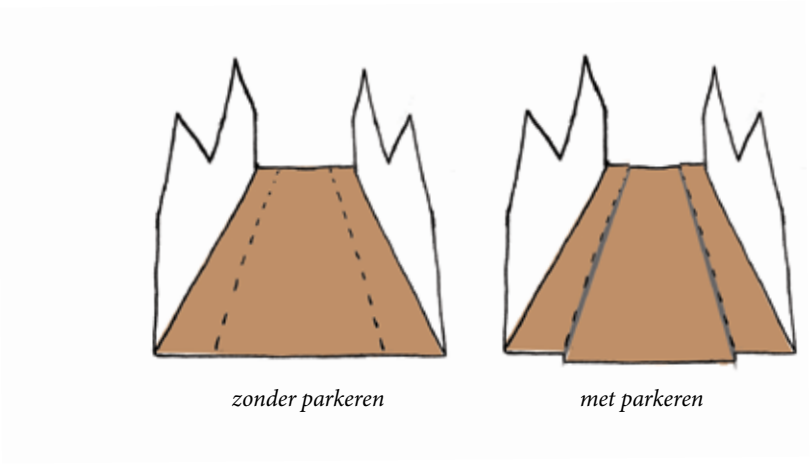
De visie met het handboek is de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming en conform de eisen van de gemeente. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering maar ook hier is het essentieel dat er een een integrale afstemming plaats vindt en voorstellen passen binnen de vastgestelde beleidsstukken.

Stratenhierarchie

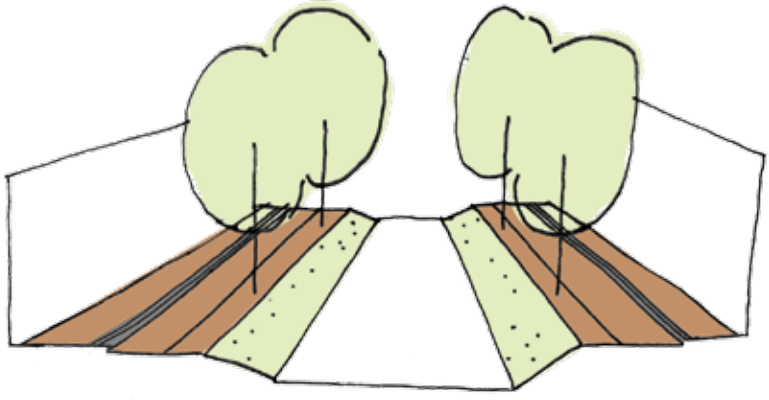
Dijk

Kerngebied
- kernstraat
- Doolhof

Woonstraat

Gracht

Visie - Principes materiaal en detaillering

Materiaal principes

Volendam is een stoer dorp en heeft zich in Nederland sterk op de kaart gezet. De openbare ruimte kan deze positie ondersteunen met een duidelijke, robuuste, maar ook verzorgde uitstraling. Om een eenheid te bereiken in het dorp wordt alle bestrating met hetzelfde materiaal gedaan: een krachtig rode klinker. De bijzondere plekken kunnen een verbijzondering in materiaal krijgen. De openbare ruimte wordt uitgevoerd in duurzame materialen, met een lange levensduur en behoud van uitstraling door de jaren heen.

Rode klinker (dikformaat) in de straten en natuursteen kasseien in de haven

Detail principes

Volendam wordt zo veel mogelijk 'detailloos' ontworpen: Op en onderaan de dijk, in het Doolhof en op bijzondere plekken worden randen, afbakeningen en opsluitingen op een zo minimaal mogelijke wijze uitgevoerd. Zo worden parkeervakken subtiel aangegeven door een markering. De afwatering bestaan uit een enkele verdiepte steen of smalle klinkergoot.
In de woonstraten worden strakke bandenlijnen gebruikt. Het gebruik van overige randdetaillering wordt zo veel mogelijk weggelaten.

v.l.n.r.: eenvoud in bestratingdetails, boomgat met stalen randen, bijzonder kolken (referentie Harderwijk).

Visie - Infrastructuur en bereikbaarheid

De beleefbaarheid van Volendam wordt aanzienlijk vergroot door de verspreiding van bezoekers beter te faciliteren. Het gaat hierbij om het verbeteren van parkeer,- en uitstapplekken en het herkenbaar maken en vergoten van het toeristische kerngebied.
In de zomermaanden is de haven een voetgangersgebied. Bestemmingsverkeer mag er dan alleen komen in venstertijden of met een vergunning. In verband met de dijkverzwaring wordt het mogelijk een verbinding te maken tussen Noordeinde en het parkeerterrein Spaander. Dat maakt het mogelijk om de dijk tussen de haven en Noordeinde ook voetgangersgebied te maken.

Kansen en Ideeën

Aanleg uitstapplek
Voor het reguliere en toeristische busverkeer zou het wenselijk zijn om aan de Julianaweg, aan het begin van de Zeestraat een goede afzetplaats te realiseren. Hier kunnen passagiers comfortabel en veilig in- en uitstappen, zonder de doorstroom van de Julianaweg te belemmeren.

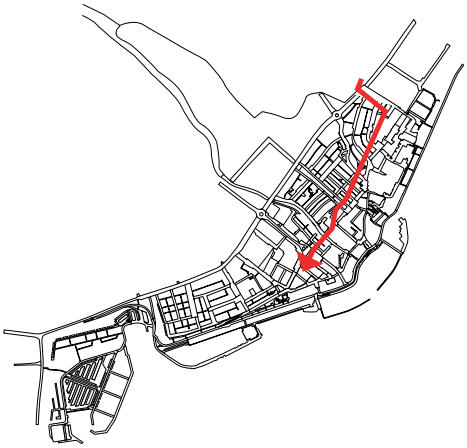
Verbetering bezoekersparkeren
Momenteel vindt het parkeren van personenauto's en bussen en het afzetten van passagiers met name plaats op de meest noordelijk gelegen parkeerplaats. Het is wenselijk om ook het gebruik van de overige reeds aanwezige parkeerplaatsen te verbeteren. Om deze spreiding te realiseren zouden de toegangen tot de parkeerplaatsen Zuid en Noord verbeterd kunnen worden. Deze parkeerplaatsen hebben niet alleen een logistieke functie, het zijn ook de eerste ontmoetingen met Volendam. Het is daarom wenselijk als ze een hogere kwaliteit uitstralen.

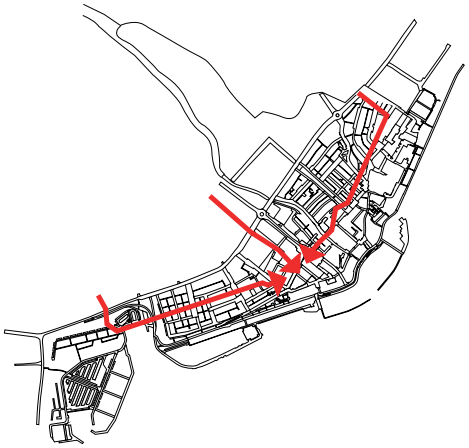
Door de spreiding van bezoekers en toeristen wordt de leefbaarheid van Volendam vergroot. Onderstaande ingrepen zijn een suggestie om dit te realiseren binnen de huidige situatie (dec. 2016)

Kansen en Ideeën

- De verschillende parkeervoorzieningen vragen om duidelijke informatievoorziening, bewegwijzering en toegankelijkheid. Concrete ingrepen zijn voornamelijk nodig bij de parkeerplaats bij het Marinapark/Roompot.
- Verbeteren van de verbinding tussen het Marinapark en het Zuideinde.
- Opwaarderen Zuideinde en Slobbeland als aanloopstraten richting de haven. Een route met kwaliteit en bezienswaardigheden die onderdeel is van het centrum van Volendam.
- Onderzoeken in het verkeersplan of het Zuideinde het hele jaar als voetgangersgebied kan functioneren.
- Opwaardering van de Zeestraat en het Europaplein als aanloopstraat en centraal plein in het dorp.
- Een goed ingepaste busafzetplaats nabij de kruising Julianaweg en Zeestraat en een kiss 'n ride plek (afzetten door auto) aan het begin van het Europaplein.
- De Zeestraat inclusief de aansluiting op de Julianaweg inrichten met een hoogwaardige openbare ruimte die naast een aantrekkelijk verblijfsgebied ook een comfortabele en duidelijke routing naar de dijk aanbiedt.
- Ontwikkelen en inrichten van de gehele haven als verblijfsgebied met interessante publiekstrekkers, bezienswaardigheden en voorzieningen en een hoogwaardige inrichting.
- Ontwikkelen van het gebied achter de dijk als uitloopgebied van het toeristische gebied op de dijk. Hier gaat het voornamelijk over het aanbieden van alternatieve loopverbindingen met een vergelijkbare kwaliteit als de dijk. Door de spreiding van parkeerplaatsen en afzetplekken krijgen deze verschillende routes (Zuideinde, Zeestraat maar ook bijvoorbeeld Edammerpad en Meergracht, Aalstraat, Dril en Kielstraat) de functie van aanloopstraat en behoren ze tot de eerste kennismaking met Volendam. Om aan de verwachtingen die hierbij horen te kunnen voldoen is het wenselijk om ook deze straten op te waarderen.
- Het verbeteren van de toegankelijk en de uitstraling van de verschillende dijkopgangen die de dijk verbinden met het gebied achter de dijk.
- Bijzondere aandacht voor de dijkopgangen die de noordelijke parkeerplaats en bezienswaardigheden verbinden met de dijk.
- Onderzoek naar de verbetering van de verbinding Edammerweg/Spoorbuurt door middel van een brug

Looproute toerist bestaand

Looproute toerist nieuw

Visie - Water en groenstructuur

De landschappelijke structuur van Volendam en groenstructuren langs belangrijke verbindingen worden versterkt. Op paden langs het voormalige Volendammermeer worden weer duidelijker zichtbaar. Ze omarmen het huidige park en lopen tot aan 'achter de dijk' het centrum in. De boomstructurenangs het Edammerpad, de Meergracht en de Zeestraat, zowel als diverse inprikkende straten en plantsoenen worden versterkt tot groene vingers in het dorp.
De Julianaweg krijgt een bomenrij aan beide zijden waardoor Volendam een groene entree krijgt. Door de verbreding van de dijk langs het Noordeinde ontstaat een groener profiel met kansen voor divers gebruik. In de woonstraten met een breed genoeg profiel kan een bomenrij worden aangeplant.

Inpassing groen
Optioneel is er op verschillende plaatsen ruimte om een boom of bomenrij toe te voegen in het straatprofiel. Het verdient de voorkeur om het parkeren zo veel mogelijk plaats te laten vinden aan de schaduwzijde van de straat om aan de zonzijde ruimte te bieden voor verblijven, gebruik en vegetatie.

Groenstructuurplan

Meergracht

De dijk - publiek domein verbreden

Opwaardering groene longen van de stad

Visie - Profiel dijk en haven

De dijk is de belangrijkste plek in Volendam. Hierlangs ontstond het dorp en de dijk is ook nu nog het hart van het dorp. De continuïteit en het dijkkarakter worden versterkt door een doorgaande bestrating over de gehele dijk - van Zuideinde tot Noordeinde.

De historische materialisatie was een klinkerbestrating bovenop de dijk en basaltkeien op het talud. Onderzocht kan worden of dit principe weer teruggebracht kan worden en de dijk met één doorgaande klinkerbestrating van gevel tot gevel creëert een rustig beeld. In het verkeersplan kan verder onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn voor het terugdringen van gemoteriseerd verkeer.
In de haven zijn nog meer inrichtingselementen denkbaar, zoals trappartijen. Dit wordt in het hoofdstuk 'pleinen en plekken' verder toegelicht.

Dijk bestaand: van stoep tot stoep één type verharding, keperverband met aan weerszijde een goot

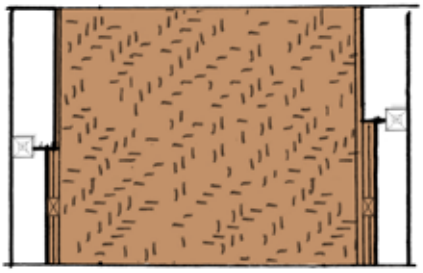

Historisch: klinkers op de dijk, basaltkasseien op het talud

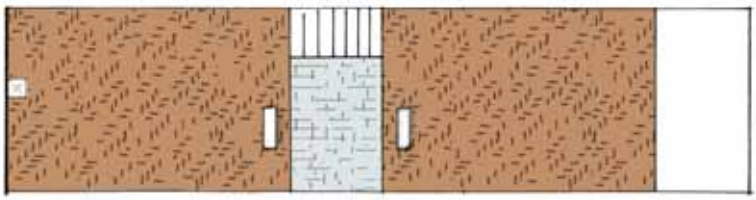
Historisch: klinkers van stoep tot stoep

Dijk

Haven

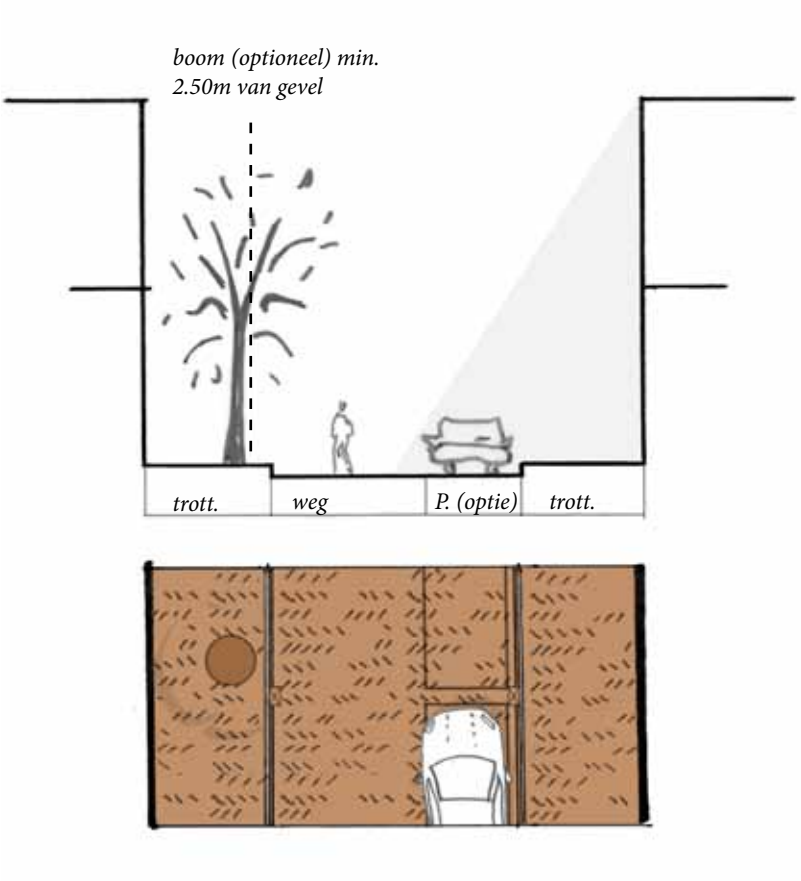
Visie - Profiel kerngebied - Kernstraat en Doolhof

Het kerngebied heeft de kans om als historische structuur aansluiting te vinden bij de inrichting van de dijk. Het gebied krijgt één type verharding van gevel tot gevel, gelijk aan het materiaal op de dijk uitgevoerd in één type legverband. De uitvoering is robuust en zonder extra verbijzonderingen, afgezien van de privéstoepen voor de gevels.
Eventuele boomspiegels en andere inrichtingselementen worden minimaal vormgegeven.
Optioneel is er op verschillende plaatsen ruimte om een boom of bomenrij toe te voegen in het straatprofiel. Het verdient de voorkeur om het parkeren zo veel mogelijk plaats te laten vinden aan de schaduwzijde van de straat om aan de zonzijde ruimte te bieden voor verblijven, gebruik en vegetatie.

Voor het profiel van het kerngebied onderscheiden we twee types. Kernstraat; dit zijn de historische straten waar de auto toegang heeft en er soms ook geparkeerd wordt. Doolhof; deze zijn grotendeels autovrij.

Kerngebied
Het Kerngebied kenmerkt zich door het kleinschalige en historische karakter. De huidige verhoogde trottoirs met gele betonklinkers zijn niet authentiek voor deze plek. Gekozen wordt voor een materiaal van gevel tot gevel waarbij de bestaande trottoirs gerespecteerd worden en parkeervakken helder op de weg worden aangeduid.

Kerngebied bestaande situatie: divers parkeerbeleid, verhoogde trottoirs ingelegd met gele betonklinker, rijbaan van gebakken materiaal.

Doolhof
Het doolhof kenmerkt zich door de kleinschaligheid van de stedenbouwkundige structuur. Omdat dit gebied grotendeels niet voor auto's toegankelijk is heeft de voetganger alle ruimte.
Het Doolhof kent in feite geen standaard profiel, maar is meer een opeenvolging van ruimtes met verschillende breedtes. Het Doolhof heeft één vloer van gebakken klinkers, gelegd in keperverband. Aan de gevels liggen privé stoepen. Anders dan in Edam zijn deze in Volendam vaak uitgevoerd in gebakken klinkers met een bijzonder legverband.

Trottoirs passen niet in het Doolhof, om hoogteverschillen op te lossen kunnen plaatselijk gevelstoepjes gemaakt worden.
In het Doolhof is sprake van een spanningsveld tussen de woonfunctie die het gebied heeft voor haar bewoners en het feit dat het een bezienswaardigheid is. Er wordt overlast ervaren van toeristen die tot in het privé domein komen om te kijken en foto's te maken. De voor het Doolhof zo kenmerkende hovenstructuur maakt het moeilijk om de overgang tussen publiek en privé duidelijk te maken. De privé stoepjes met bloempotten of geveltuintjes kunnen hierbij helpen. Toevoegen van bloempotten of geveltuinen op of in het stoepje door de bewoners wordt aangemoedigd, mits deze van goede kwaliteit zijn en goed onderhouden worden. De wandelzone dient vrij te blijven om een goede doorgang mogelijk te maken.

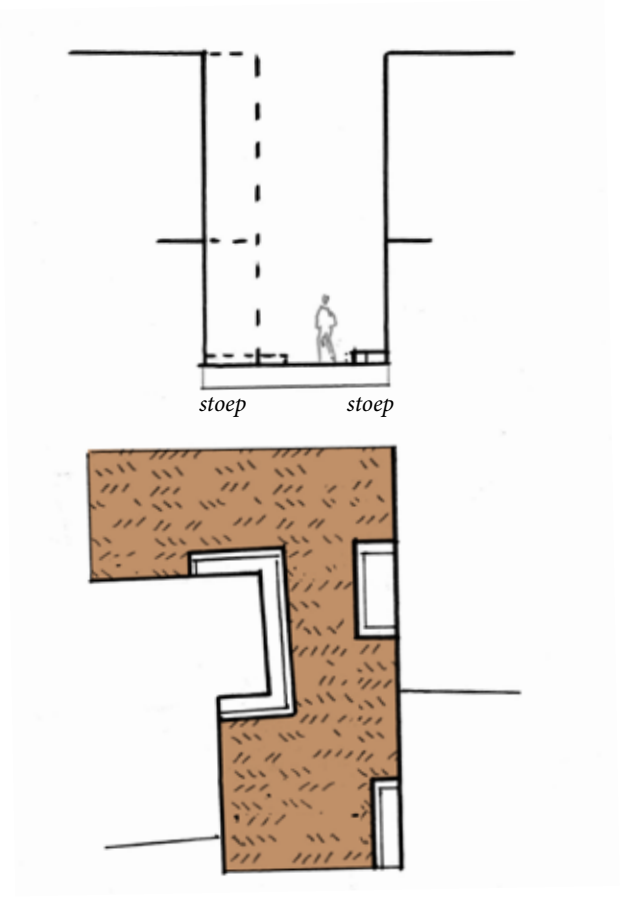
- één vloer, rekening houdend met de verschillende mogelijk richtingen en hoe dit aansluit op elkaar
- conserveren van waardevolle stoepen en eventueel nieuwe stoepen toevoegen waar mogelijk.

Doolhof bestaande situatie

Referentie stoepen en privé beplanting

Visie - Profiel woonstraat

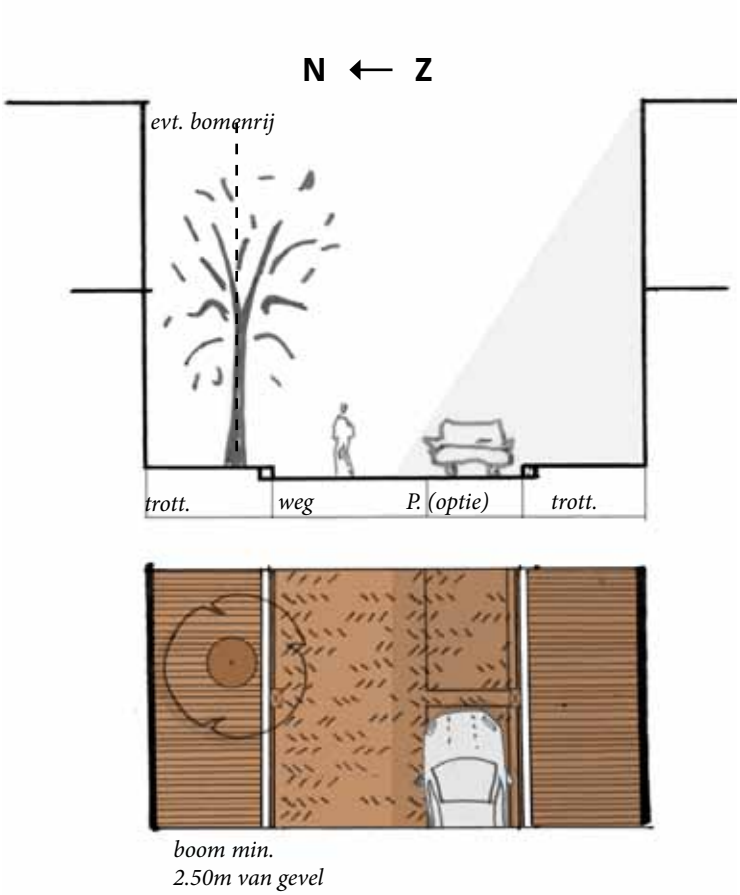
De kleinschalige korrel van de huizenblokken van Volendam heeft ertoe geleid dat de achtertuinen vaak voor een groot deel of zelfs geheel zijn volgebouwd. Dit vergroot de aanspraak die bewoners maken op de buitenruimte. Er wordt vaak even een stoel gepakt om in de zon te gaan zitten op straat. Om de buitenruimte zo goed mogelijk te laten functioneren voor voetgangers, auto's en 'buitenzitters', wordt voor de woning aan de zuidkant van de straat het trottoir vrijgehouden. Aan de noordkant van de straat kan (bij een breed genoeg profiel) een boom worden ingepast.

- materiaal woonstraten: rode gebakken klinker. Gele (beton)klinkers in de trottoirs komen te vervallen.

Sint Jozefstraat

Woonstraat bestaande situatie: sterke scheiding tussen trottoir en rijweg door verschillend materiaalgebruik. Breedte van het trottoir varieert sterk.

Visie - Profiel Straat - Julianaweg

In de toekomst is het wenselijk om van de Julianaweg een goede entree voor Volendam te maken. De inrichting van de straat sluit bij voorkeur aan op de visie op de groenstructuur van het dorp. Het scheiden van de verschillende verkeersdeelnemers verhoogd de veiligheid, leesbaarheid en het gebruik van de straat.

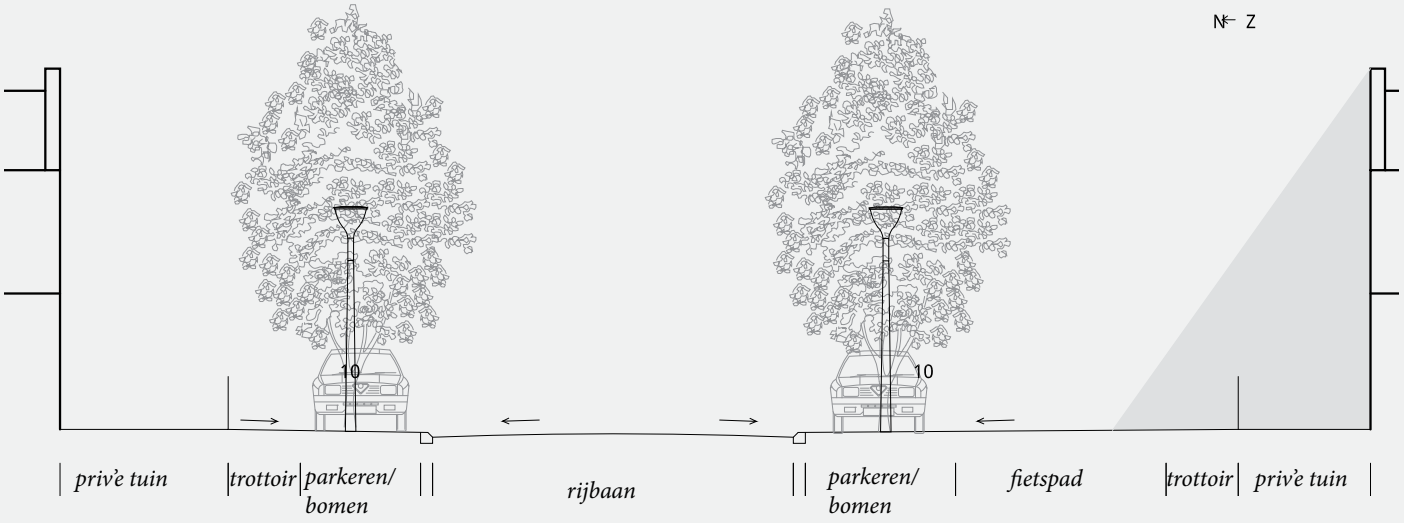
Kansen en Ideeën

Toevoegen bomenlaan en fietspad
Het is niet altijd mogelijk om een sterke bomenlaan te combineren met aan weerszijde een vrijliggend fietspad in één richting. Een optimalisatie hierin is het aanleggen van tweerichtingen fietspad aan de zuidzijde van het profiel. Hierdoor blijft het mogelijk om een eenduidige bomenlaan in het gehele profiel te realiseren.
Daar waar mogelijk wordt langsparkeren tussen de bomen toegepast.

Verplaatsen pompstation
Onderzocht kan worden of het pompstation aan de Julianaweg verplaatst kan worden zodat deze past in zijn ruimtelijke context en er ruimte ontstaat voor het profiel.

Julianaweg bestaande situatie

Visie - Profiel Gracht - Meergracht en Edammerweg

In beide profielen zijn er kansen om de relatie met het voormalig Volendammermeer te herstellen.

Kansen en Ideeën

Het is wenselijk dat de relatie met het water langs de Edammerweg hersteld wordt. Tijdens een toekomstige herinrichting zal met omwonenden gekeken kunnen worden op welke wijze dit haalbaar is. Het heeft sterk de voorkeur om in te zetten op een royale voetgangersstrook langs het water waardoor de beleving van de IJe wordt versterkt en er voldoende ruimte ontstaat voor het winkelende publiek. De mogelijkheden voor het terugdringen van de dominantie van de auto in het profiel zal in het verkeersplan verder onderzocht worden. Evenals de mogelijkheden voor het toevoegen van een extra brug van de Edammerweg naar Spoorbuurt.

Om de Meergracht meer continuïteit te geven, wordt de wilgenrij langs het water tot dichter op de Julianaweg geplant. Hierdoor wordt de doorgaande vrije as zichtbaar bij het kruisen van deze wateren. Ook de missende bomen langs de Edammerweg worden weer aangevuld.
Een nieuwe voetgangersverbinding van de H. J. Calkoengracht over de parkeerplaats van de AMVO, naar de Julianaweg ondersteund deze verbinding. Deze verbinding zal de IJe volgen.

De hekken langs de Meergracht kunnen worden weggehaald.

Referentie Edammerweg (Sneek, B+B)

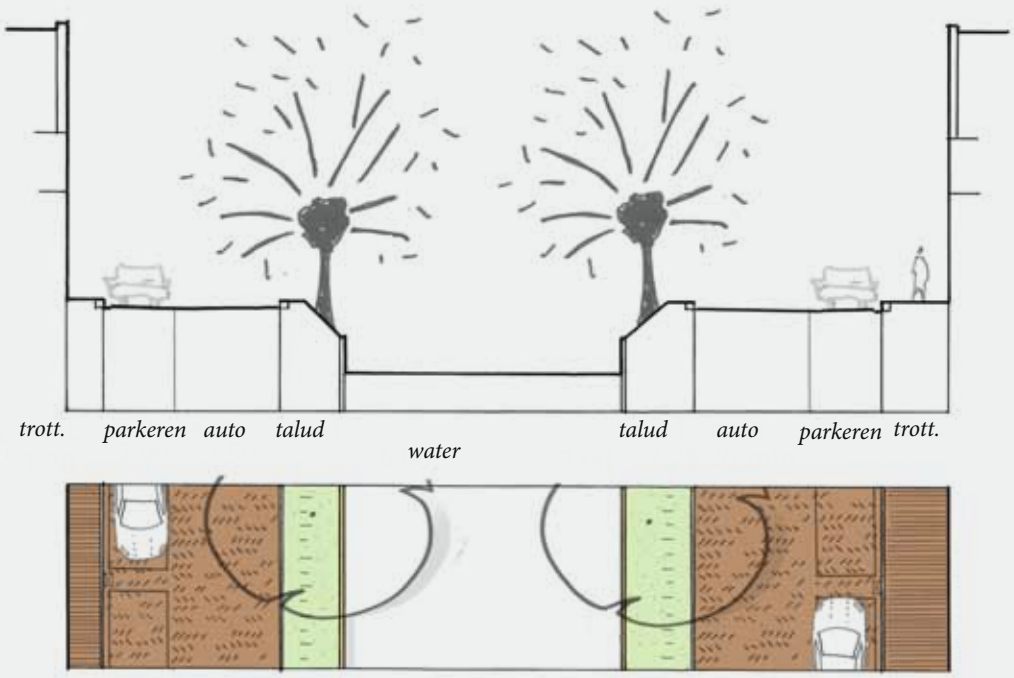

Meergracht - hekken langs water kunnen worden verwijderd

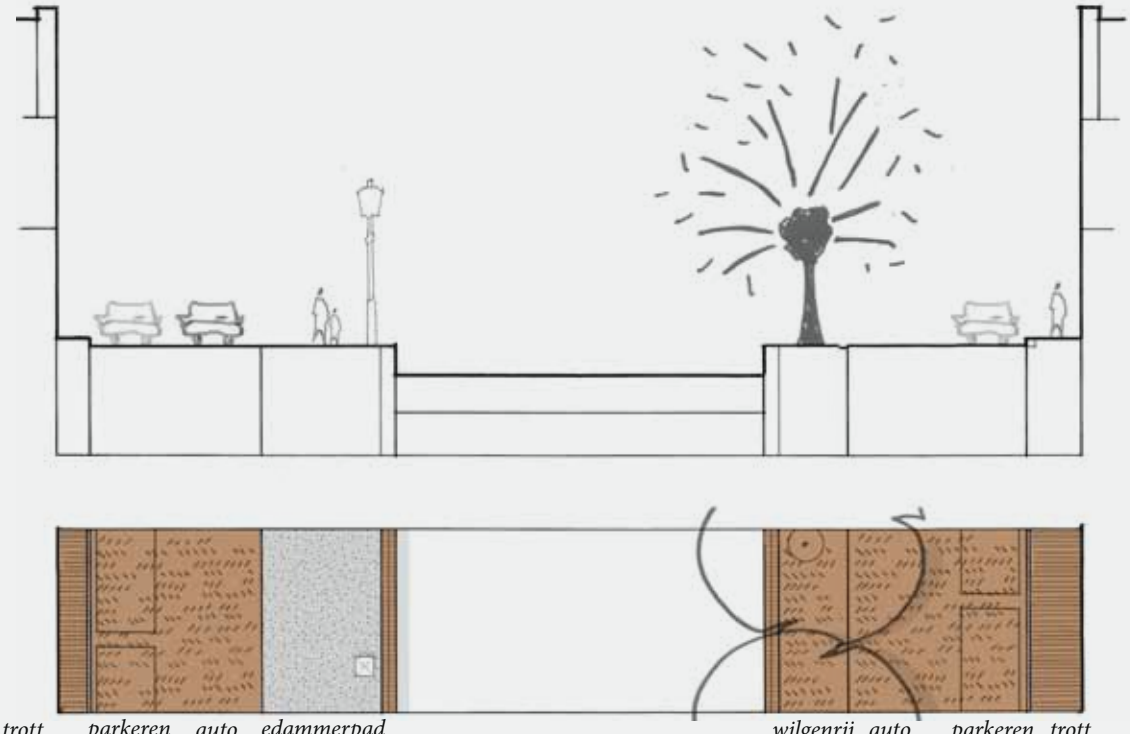

Edammerweg

Kansen en Ideeën

Meergracht

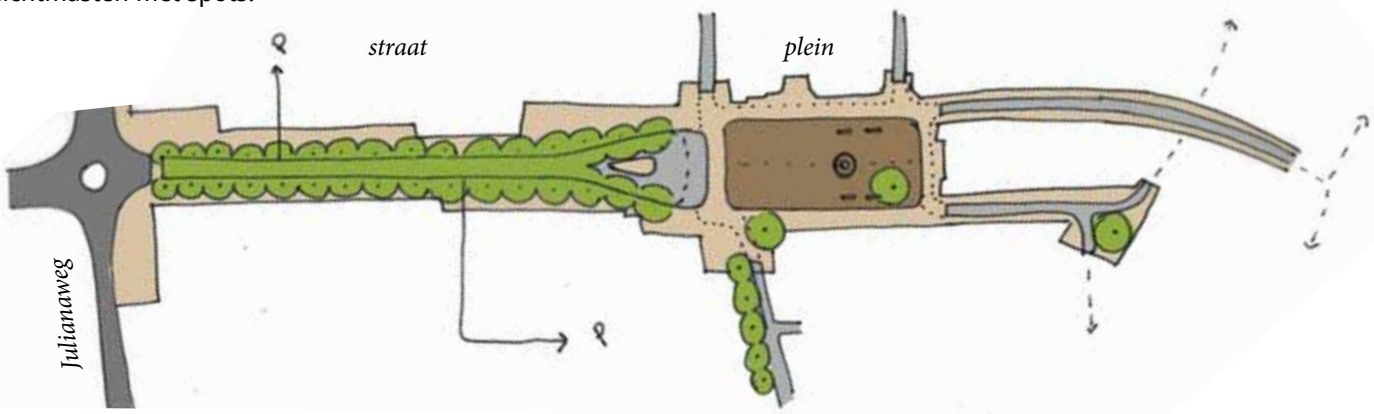

Edammerweg

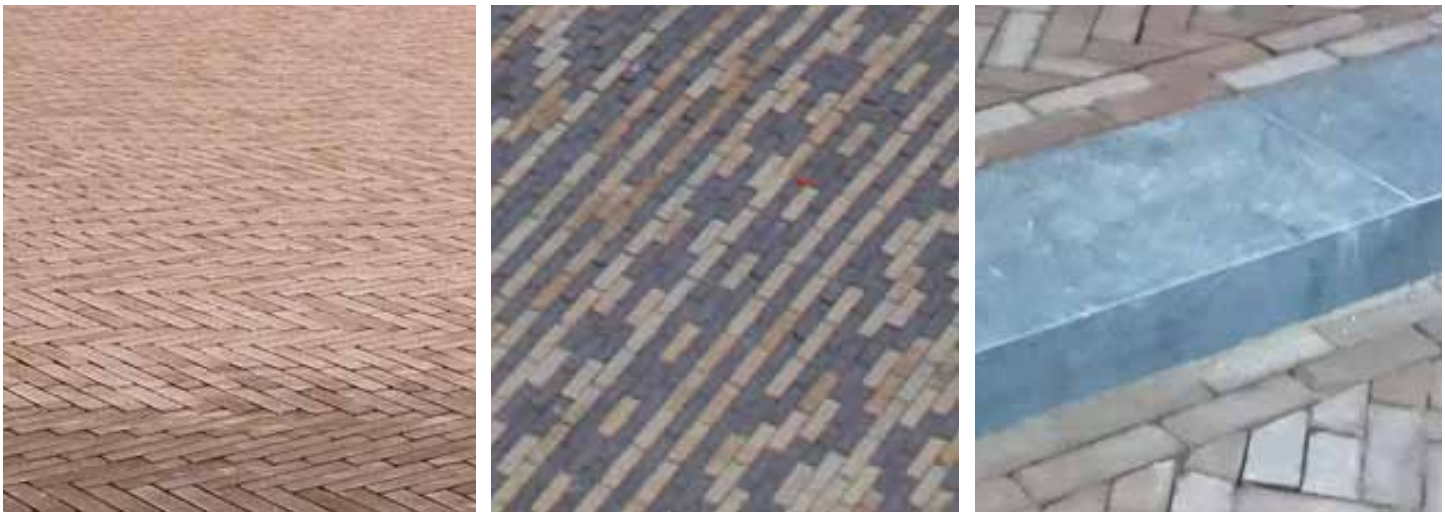
Visie - Pleinen en plekken

In Volendam is onderscheid te maken tussen de plekken die door bezoekers vanuit de hele wereld worden bezocht (dijk, doolhof, haven) en de pleinen in de direct daarachter gelegen woongebieden die als buitenkamers voor de bewoners van Volendam gezien kunnen worden. Een aantal van deze plekken en pleinen is uitgelicht op de volgende pagina's. Op deze bijzondere plekken is ruimte voor verbijzondering in objecten en detaillering anders dan de standaarden in het handboek.

Het Europaplein, een van de belangrijke plekken in Volendam wordt momenteel via een parallel traject ontwikkeld. In onderstaande ontwerpschets is het ruimtelijke concept neergezet.
Verbijzondering in het ontwerp voor het Europaplein bestaat onder andere uit de verbijzonderde verharding van het pleinvlak (ander legverband gebakken klinkers en stroken van tegels), het waterelement, een boombak met een geïntegreerde zitrand van hout, bijpassend meubilair en lichtmasten met spots.

Ontwerpschets Europaplein

Referenties tbv de uitwerking van het schetsontwerp van het Europaplein: rode klinker, verbijzondering in klinkerverharding, natuurstenen band

De visie met het handboek is de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming en conform de eisen van de gemeente. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering maar ook hier is het essentieel dat er een een integrale afstemming plaats vindt en voorstellen passen binnen de vastgestelde beleidsstukken.

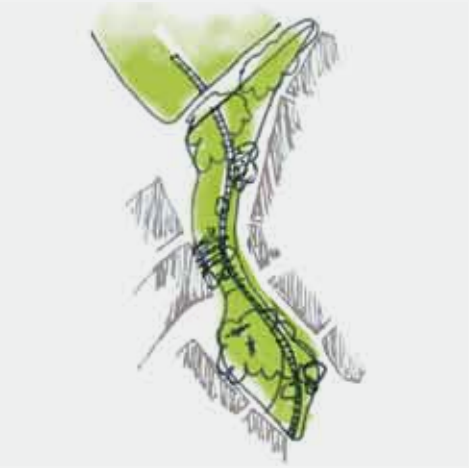
Visie - Pleinen en plekken - Kielstraat/Visserstraat

Het park aan de Kielstraat/Visserstraat is de uitloper van de noordzijde van het voormalige meer en is een landschappelijk structuur. Het versterken van de landschappelijke structuur vergroot de leesbaarheid van het (stedelijke) landschap.

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Nieuwe situatie

weg door het park

aanvullen boomgroepen (contrast open dicht)

diverser maaibeleid voor grotere diversiteit vegetatie

vergroten park, smaller straatprofiel

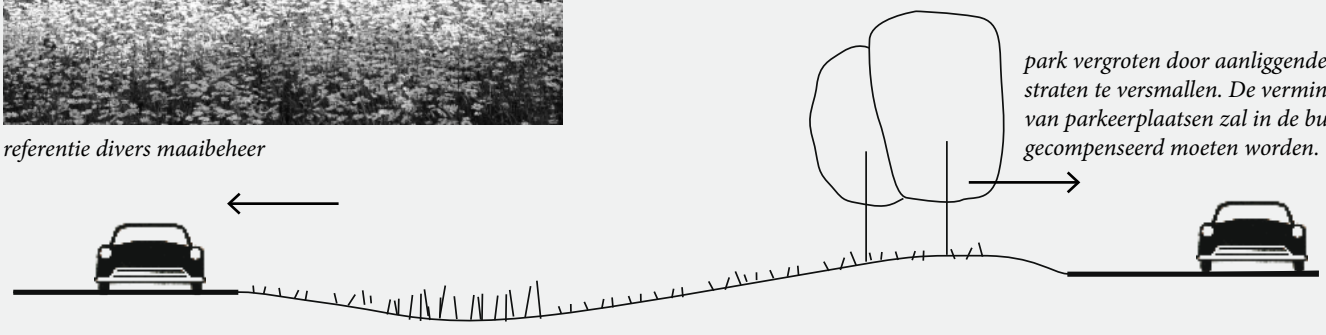
Het hoogteverschil is nog duidelijk aanwezig. We stellen voor in de lengte door het park een voetgangerspad aan te leggen. Door het hoogteverschil verder te accentueren en actief een diverser maaibeleid toe te passen, zijn ecologisch waardevolle zones te creëren.

Het park kan worden uitgebreid: door het versmallen van het straatprofiel is meer groene ruimte te maken. Dit zal de functionaliteit van de plek als buurtpark ondersteunen. Het karakter van de boomstelling wordt versterkt: open plekken worden opener, dichte plekken worden dichter. Ook dit komt de ruimtelijke beleving en de ecologie ten goede.

referentie divers maaibeheer

park vergroten door aanliggende straten te versmallen. De vermindering van parkeerplaatsen zal in de buurt gecompenseerd moeten worden.

principe profiel: hoogteverschil rand van het Volendammermeer wordt zichtbaar gemaakt

Visie - Pleinen en plekken - Pleinen achter de dijk

De inrichting openbare ruimte achter de dijk blijft achter. Ook de aanwezigheid van veel achterkanten, expeditie ingangen en parkeerplaatsen doet afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit.
Op de luchtfoto is te zien hoe de achtertuinen in dit gebied vrijwel helemaal zijn dichtgebouwd. Het zou hierdoor wenselijk zijn om een aantal onaangename ruimtes achter de dijk in te richten als de huiskamers van Volendam. Deze zorgen tegelijkertijd voor een opwaardering van de verblijfskwaliteit voor mogelijke bezoekers die tot dit gebied doordringen.

Kansen en Ideeën

Er zijn kansen om de ruimtelijke kwaliteit hier te vergroten door het parkeren hier geheel of gedeeltelijk te laten vervallen. Deze parkeerplaatsen zullen dan elders gecompenseerd moeten worden. Dit maakt de oplossingsrichting / het idee moeilijk realiseerbaar, maar met het oog op de achterliggende doelstelling wel belangrijk om in ogenschouw te houden voor het geval er zich kansen op dit vlak in het gebied voor doen. De gewonnen ruimte krijgt een groene invulling. De ruimtes krijgen een dak van bomen. Deze bomen, geplaatst in een doorgaande (half) verharding, geven de plekken betekenis in het stedenbouwkundige weefsel, ontnemen het zicht op de laagwaardige kwaliteit van de achtergevels en creëren een kamer die ingericht zou kunnen worden met stevig meubilair - bijvoorbeeld een grote tafel met stoelen.

Bestaande situatie Ventersgracht/Havenstraat

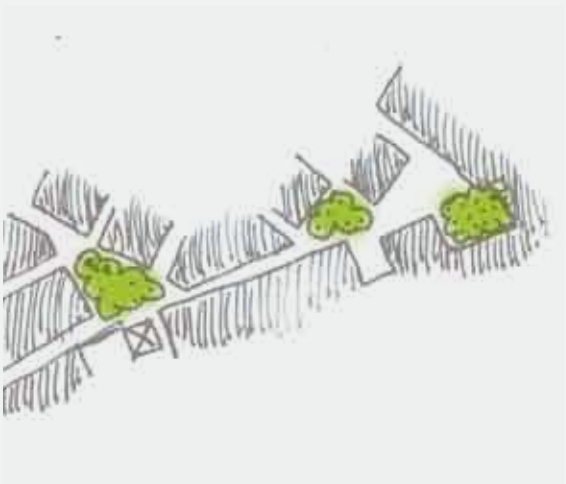

Nieuwe situatie

Kansen en Ideeën

Bestaande situatie

Nieuwe situatie

wegnemen parkeren op pleintjes

boomdak

doorgaande verharding

meubilair toevoegen

Referentie meubilair: grote tafels voor Volendam

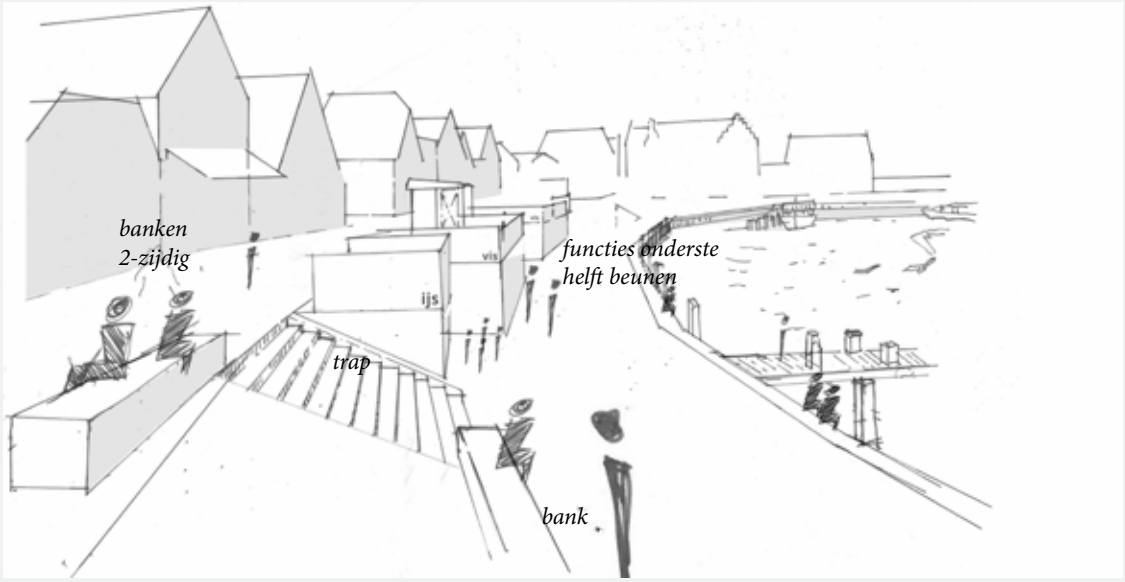
Referentie vloer

Visie - Pleinen en plekken - De Haven

De haven is het hart van Volendam, maar wordt vanaf de dijk niet zo sterk waargenomen. Er zijn kansen om dit te versterken en een actieve waterkant te ontwikkelen. Bovendien zou de verblijfskwaliteit van het havenniveau versterkt kunnen worden.

Kansen en Ideeën

Een actieve havenkant kan gecreëerd worden door programma op het havenniveau toe te voegen en te stimuleren. Zo zouden nieuwe functies in de onderste verdieping van de beunen toegestaan kunnen worden.

Voorgestelde situatie haven Volendam

Nieuwe banken zonder leuning geven de mogelijkheid zowel richting dijk, als ook richting haven te kijken. De dijk wordt ingericht als ‘shared harbour’: voetgangers en fietser bewegen zich vrij door elkaar in het gebied. Brede trappartijen tussen dijk en havenniveau versterken nog eens de relatie tussen de twee gebieden. Door de loswal nadrukkelijk te betrekken bij de openbare ruimte, ontstaat er meer ruimte voor een fietsverbinding van Noord- naar Zuideinde. Een goede inpassing van (electrische)fietsparkeervoorzieningen is essentieel.

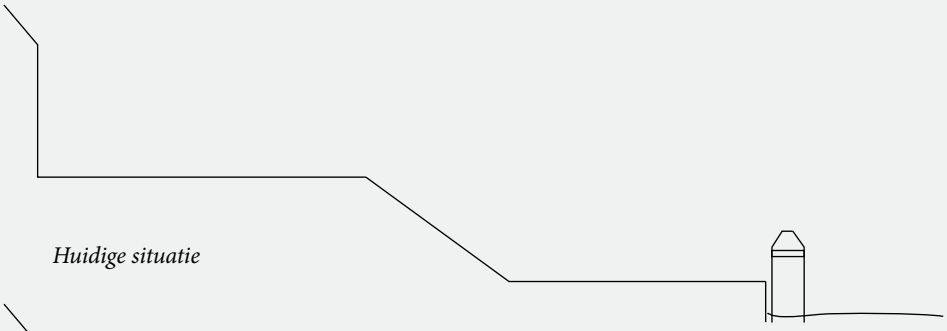

Referentie meubilair: lange houten banken

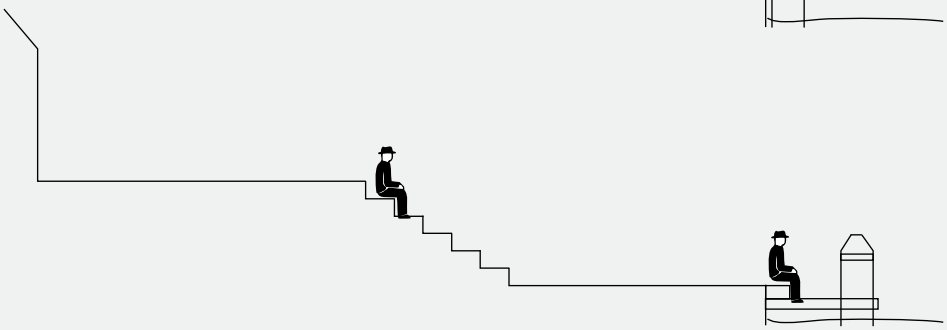

Referentie: Oude gracht Utrecht: Activatie van het onderniveau

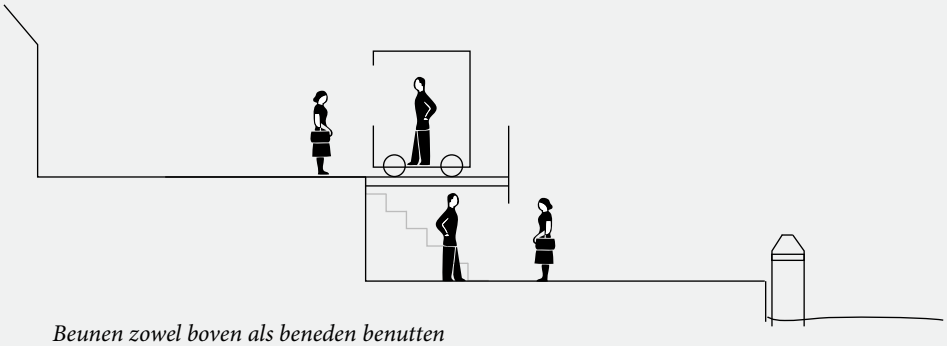
Kansen en Ideeën

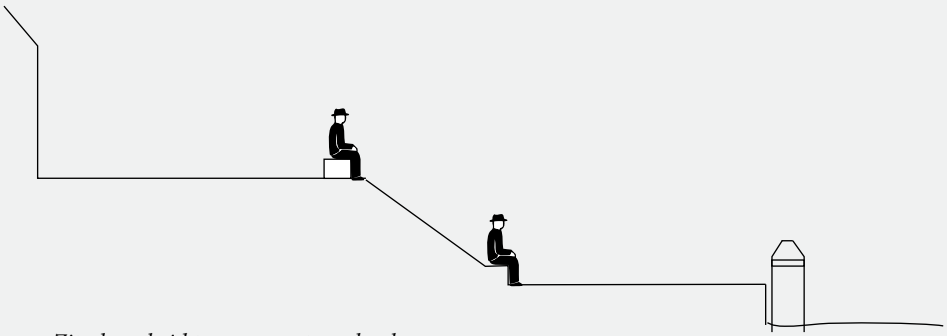
Huidige situatie

Activeren van beide niveau's
toevoegen trappen, toevoegen steiger

Beunen zowel boven als beneden benutten
geen achterkanten/afvalbakken/blinde gevels/dichte deuren

Zitgelegenheid toevoegen: stoere banken
bovenzijde: zowel richting dijk als richting haven kunen zitten

Ontwikkelingsrichtingen haven Volendam

Visie - Pleinen en plekken - Opgangen naar de dijk

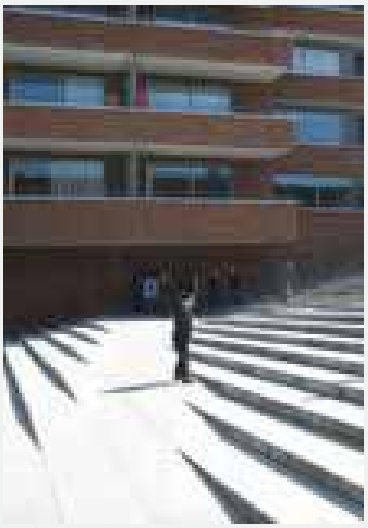
Gezien het belang van een goede toegankelijkheid, de oriëntatie binnen het gebied en de beleving van de historische structuur dient er aandacht te worden besteed aan de inrichting van trappen en stegen. Bestaande opgangen niet afsluiten en opgangen die zijn afgesloten heropenen. Vuistregel is een eenduidige materialisering en inrichting voor de trappen en leuningen.

Kansen en Ideeën

Met behoud van het verscholen karakter zouden de dijkopgangen verbeterd worden door de toegankelijkheid te verbeteren, waar mogelijk trappen om te vormen in hellingen.
De bestaande leuningen en hekwerken worden vervangen door een stoer maar zorgvuldig gedetailleerde leuning. De toepassing van speciale verlichting kan een positieve bijdrage leveren aan de sociale veiligheid en herkenbaarheid van de stegen naar de opgangen.

Bestaande situatie

Referentie hellingtrap
(Bureau B+B, Amsterdam)

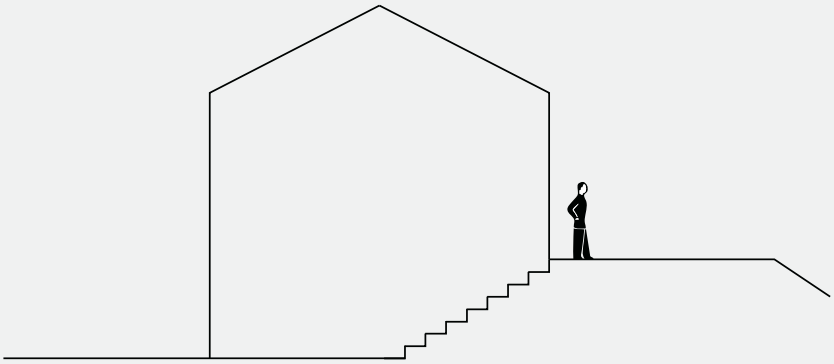

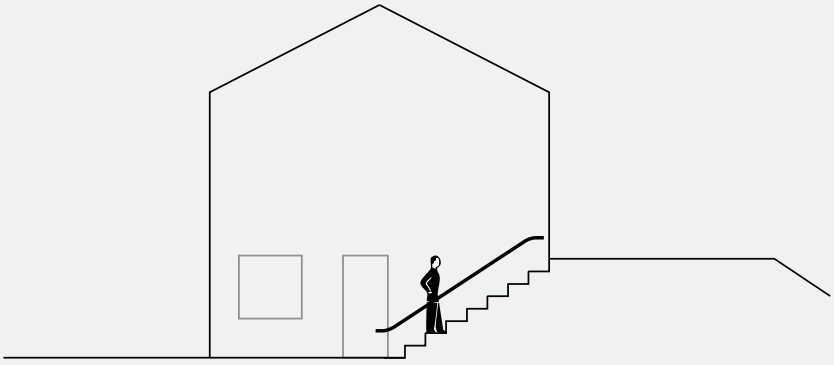

Referenties bijzondere leuning

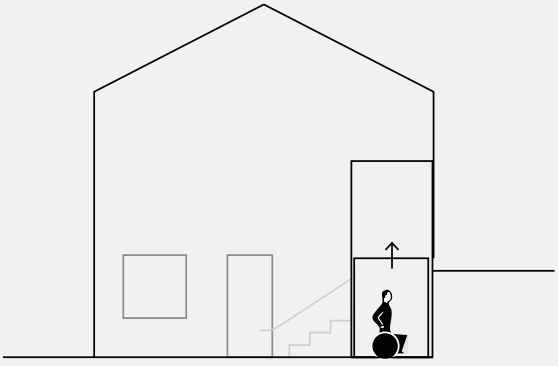
Kansen en Ideeën

Huidige situatie

Trappen in eenduidig materiaal + toevoegen herkenbare leuning

Op cruciale plaatsen (toegang tot parkeerplaats) trap waar mogelijk omvormen of aanvullen zodat de toegankelijkheid voor mindervaliden verbeterd, bijvoorbeeld d.m.v. een lift

Ontwikkelingsrichtingen dijkopgangen Volendam

Visie - Voorzieningen en meubilair

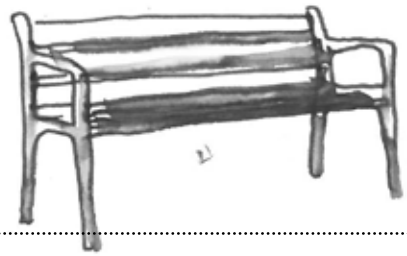
Eén lijn in straatmeubilair is mooier, leidt tot een eenvoudiger aankoopbeleid en is beter te beheren. Het stoere karakter van Volendam komt terug in de robuuste uitstraling van de inrichtingselementen. Een familie van meubilair met een strakke, stoere afwerking en een krachtige no-nonsense uitstraling.

Uitgangspunt Meubilair Volendam: eenvoudige detaillering met robuuste uitstraling.

Alle elementen in Volendam zijn gebaseerd op het principe van ronde of gebogen elementen zonder verdere opsmuk of details. Toevoeging van hout straalt warmte uit en heeft een link met de haven. De basiskleur van het meubilair is zwart/antraciet. De RAL-kleur zal in het handboek worden vastgelegd.

Kern Volendam

Zitmeubilair
- bevestiging ondergronds
- robuuste uitstraling
- strakke, stoere afwerking

Afzetpalen
- eenvoudige ronde palen

Afvalbakken
- afvalbak moet goed toegankelijk zijn
- makkelijk te legen
- bevestiging ondergronds
- bak kan met klep worden afgesloten

Visie - Verlichting

Het Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2021 is door de gemeente vastgesteld met hierin de doelstellingen en ambities voor de komende beleidsperiode. Nieuwe voorstellen worden aan dit beleidsplan getoetst.

Het aantal toe te passen verlichtingsarmaturen wordt bij voorkeur in hoofzaak teruggebracht naar twee typen. Een **historisch armatuur** voor de historische-landschappelijke structuur van de oorspronkelijke nederzetting zoals ook in de visie beschreven (dijk, kerngebied, Volendammermeer, grachten en Doolhof). Een **modern armatuur** voor de woonstraten en de Zeestraat. Dit moderne armatuur kan qua hoogte en intensiteit aangepast worden aan de locatie. Door toepassing van verschillende armaturen wordt de oriëntatie op de historische structuur versterkt. Om deze reden zouden bestaande historische armaturen binnen de woonstraten verplaatst kunnen worden naar historische-landschappelijke structuren buiten de oude kom, zoals het pad langs de IJe en de dijk.
De Julianaweg krijgt een verlichting van een andere orde, passend in de regionale hoofdstructuur.
De haven krijgt bij voorkeur een speciaal ontworpen lichtmast die zowel het bovenste als het onderste niveau aanlicht. Deze armaturen krijgen een bijzondere vormgeving, geïnspireerd op de bestaande armaturen en sluiten aan bij het karakter van de haven.

Doolhof en kernstraat

dijk

Zeestraat

haven

Bestaande situatie

historische-landschappelijke structuur en Oude Kom: behoud historisch armatuur

Woonstraat en Zeestraat: modern armatuur

Verbijzondering: geïnspireerd op haven

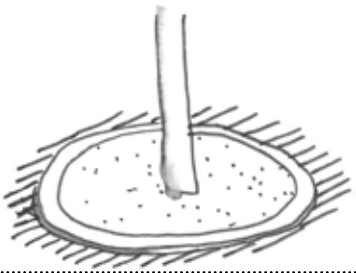

Verbijzondering pleinen: aanvullende verlichting passend bij de identiteit van de plek.

Voorbeelden nieuwe situatie

Fietsnietjes
- rond profiel
- strakke, functionele uitstraling
- bevestiging ondergronds

Boomspiegel
- stalen ring op klinkers
- gebonden halfverharding

Bewegwijzering
- bestaande bewegwijzering reduceren tot één type.

Visie - Verlichting

Visie verlichtingsplan

Visie - Gevels, reclame en uitstalling

Reclame en uitstallingen Volendam, huidige situatie

Delen van de toeristische kern van Volendam zoals op de dijk geven een zeer verrommelde indruk. Er wordt op verschillende wijze gebruik gemaakt van reclame-uitingen en uitstallingen.

Het toepassen van deze reclame-uitingen en uitstallingen mag geen afbreuk doen aan het historische karakter van het dorp. De handhaving hiervan is cruciaal.

Kansen en Ideeën

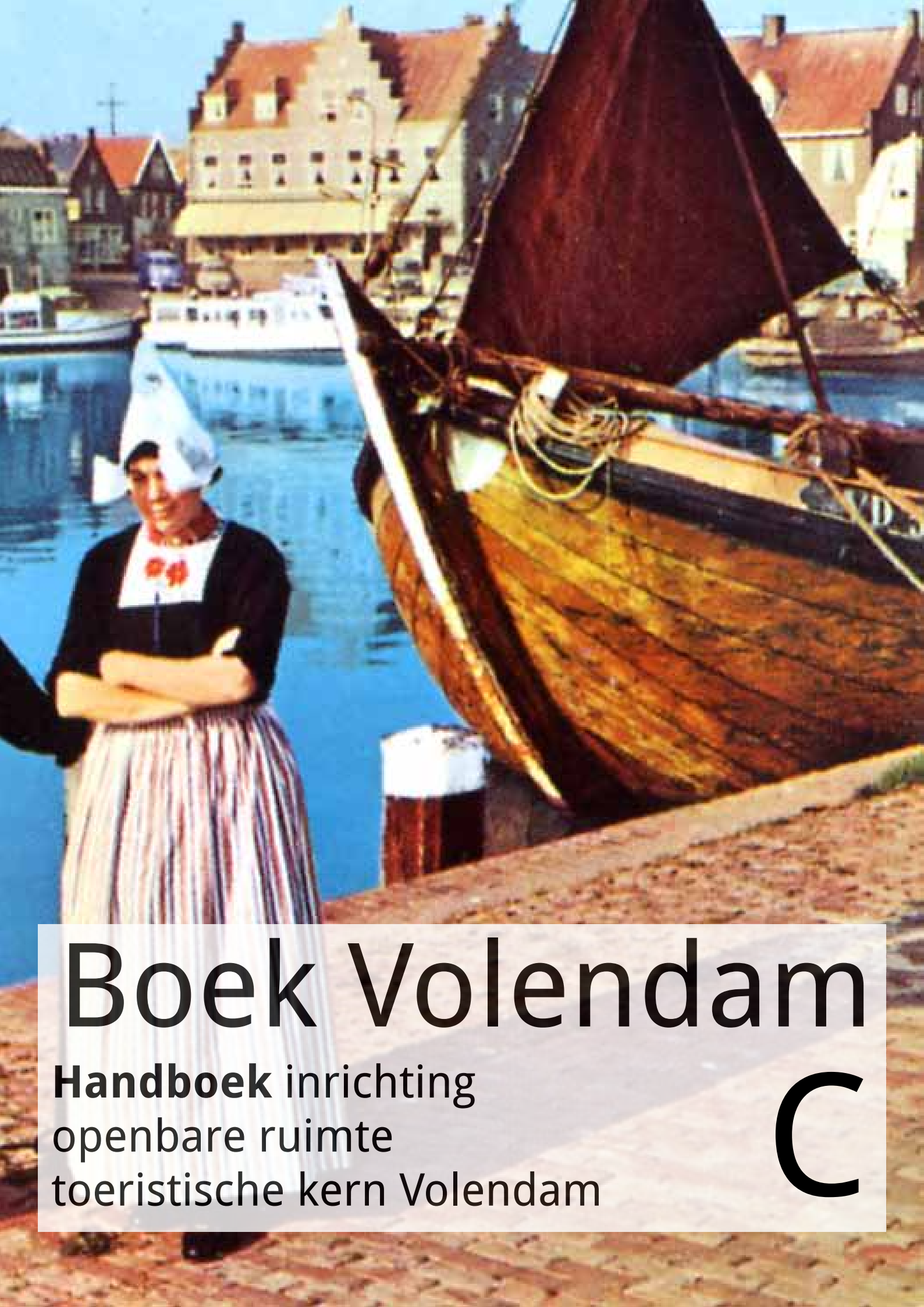
Met onderstaande concrete principes kan het uitstalling,- reclamebeleid aangevuld worden.

Uitstallingen
- De uitstalling dienen binnen de aangegeven zone te blijven.
- Er is maximaal 1 vlag aan een gevel toegestaan.
- Terrasafscheidingen worden zoveel mogelijk voorkomen. Indien ze toch geplaatst worden zijn deze van glas.

Reclame-uitingen
- Reclame-uitingen mogen de kwaliteit van het pand of de omgeving niet overschreeuwen.
- Reclame-uitingen worden integraal meegenomen in het ontwerpproces bij nieuwbouw en verbouw.
- Reclame-uitingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan het gebouw en het straatbeeld.
- Reclame-uitingen onderstrepen de architectuur van het pand.
- De locatie van de reclame-uitingen beperkt zich tot de begane grond.

VOLENDAM

Boek Volendam

Handboek inrichting
openbare ruimte
toeristische kern Volendam

C

Algemeen en profielen

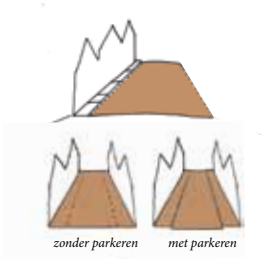
De openbare ruimte van Volendam is herkenbaar aan een duidelijke, robuuste, maar ook verzorgde uitstraling. Om een eenheid te bereiken in het dorp wordt alle bestrating met hetzelfde materiaal gedaan: een krachtig rode klinkermix. De openbare ruimte wordt uitgevoerd in duurzame materialen, met een lange levensduur en behoud van uitstraling door de jaren heen. De basiskleur van objecten is donkerantraciet (RAL 7016), verzinkt en twee keer gepoedercoat.

Algemene uitgangspunten HIOR
De in de visiekaart benoemde straatprofielen zijn verder uitgewerkt en alle beeldbepalende details en objecten zijn benoemd. Tot slot worden de overgangen tussen verschillende straatprofielen aangegeven.

Bij elke toekomstige herinrichtingsopgave zal niet alleen visie maar ook het handboek geraadpleegd moeten worden om de gewenste verbetering van de openbare ruimte te kunnen waarborgen.

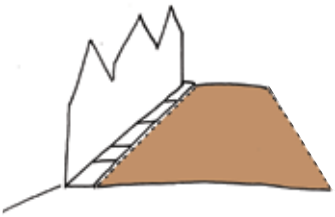
De visie met het handboek is de leidraad voor toekomstige herinrichting van de openbare ruimte. Afwijken van deze leidraad is mogelijk, bijvoorbeeld bij technische onuitvoerbaarheid, maar alleen na intergrale afstemming. Voor de pleinen is ruimte voor verbijzondering maar ook hier is het essentieel dat er een een integrale afstemming plaats vindt en voorstellen passen binnen de eisen van de gemeente.

Genoemde fabrikanten en/of productnamen zijn ter indicatie van het te bereiken gewenste beeld; aanlevering of toepassing van vergelijkbare fabrikanten en producten zijn ter allertijde mogelijk.

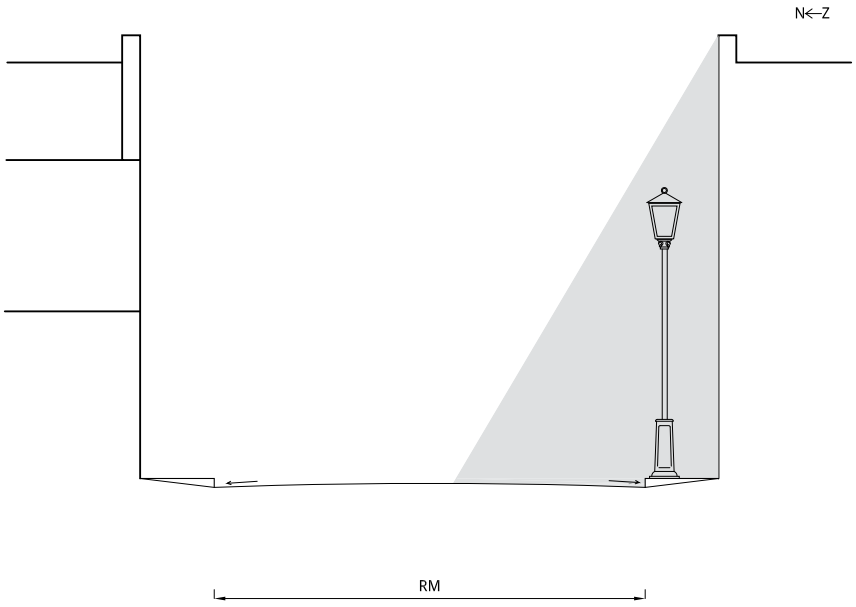
	Stoep	Trottoir	Rijloper	Parkeren	Afwatering	Goot
DIJK						
Dijk	-	-	x	-	straatkolk	1 strek
KERNGEBIED						
Doolhof	x	-	-	-	straatkolk	-
Kernstraat	x	x	x	opt.	straatkolk	1 strek
WOONSTRAAT						
Woonstraat	x	x	x	opt.	straatkolk	1 strek
GRACHT						
Edammerweg	x	x	x	opt.	straatkolk	1 strek
Meergracht	-	x	x	opt.	straatkolk	1 strek

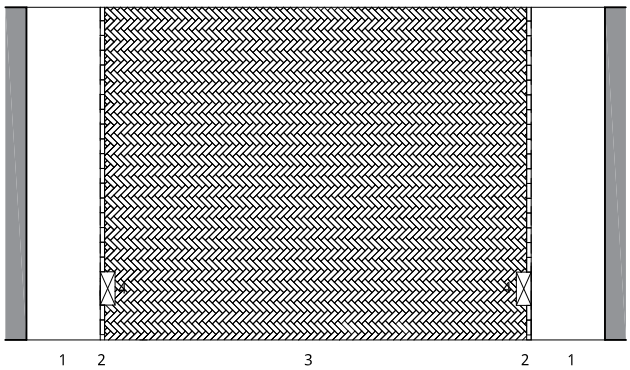

Dijk en haven

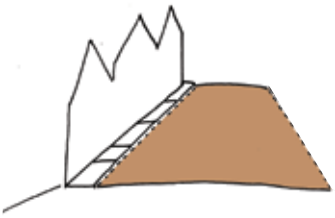
Bovendijk

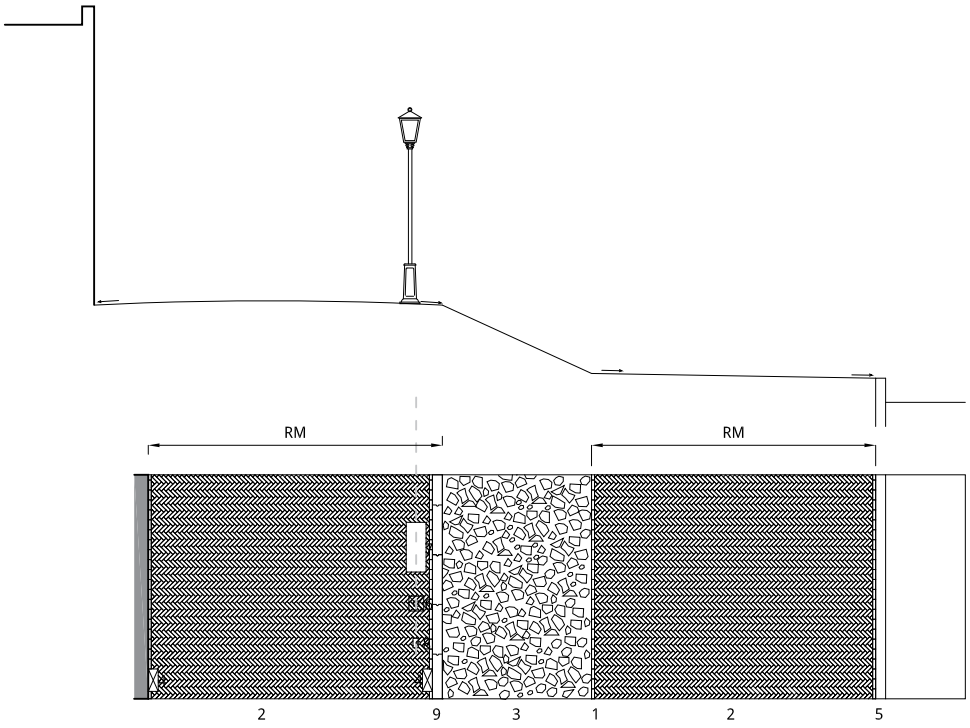

	Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1 stoep/tuin	-	-	-	particulier
2 goot	klinker	dikformaat	genuanceerd	verdiepte strek
3 dijk, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
4 straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	

Dijk en haven
Onderdijk

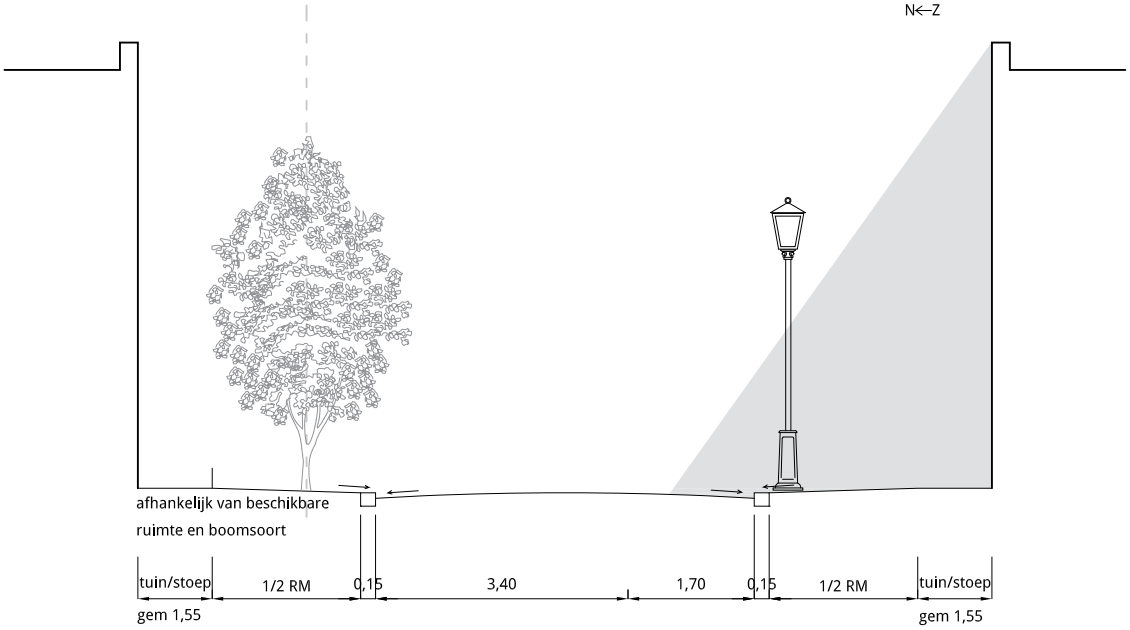
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	goot	klinker	dikformaat	genuanceerd	verdiepte strek
2	dijk, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	talud	basalt keien			
4	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
5	kade in haven	gemetselde muur			met deksteen
6	verlichtingsarmatuur	zie verlichting		antraciet	
7	bank	zie zitmeubilair		antraciet	
8	afvalbak	zie afvalbakken		antraciet	
9	band	zie banden			specifiek ontwerp/maatvoering

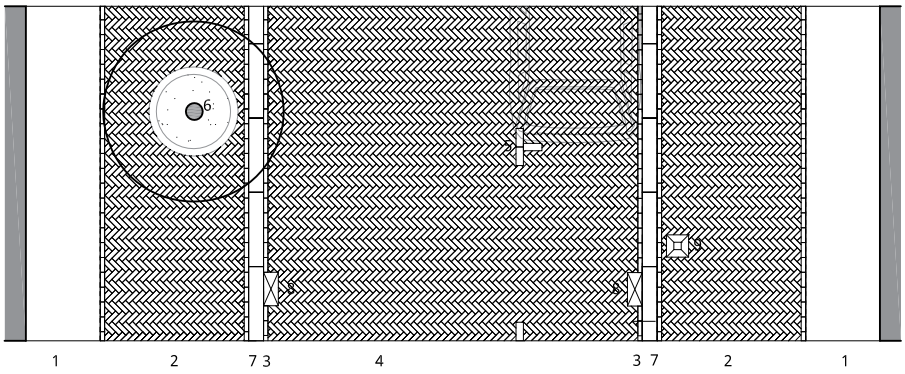

Achter de dijk

Kernstraat

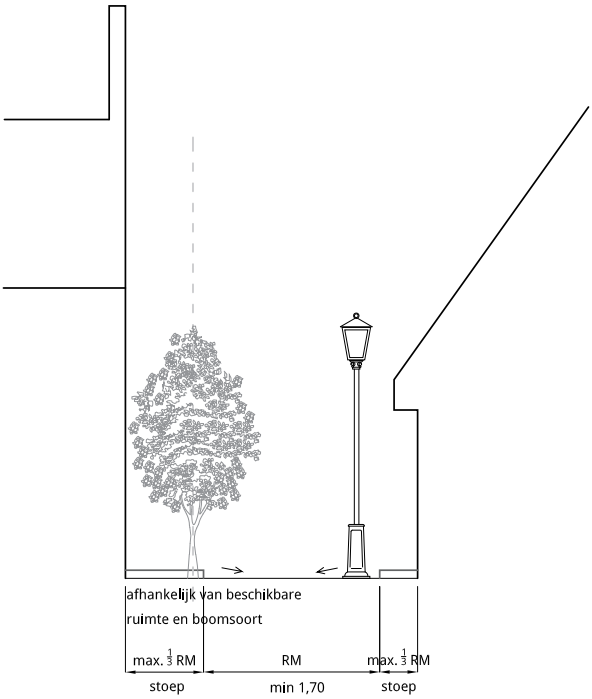
	Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1 stoep/tuin	-	-	-	particulier
2 trottoir	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3 goot	klinker	dikformaat	genuanceerd	verdiepte strek
4 rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 200 mm zand, 400mm puingranulaat
5 parkeren, hoekmarkering	zweeds graniet	70x200	gemengd	zie bestratingsdetail
6 boomspiegel	zie groen	Ø 1500/1700		stalen ring, afgestrooid met gebonden split, rood
7 trottoirband	zie banden	130/150x250x1000		ijzerslijpsel in beton
8 straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
9 verlichtings-armatuur	zie verlichting		antraciet	historische verlichting

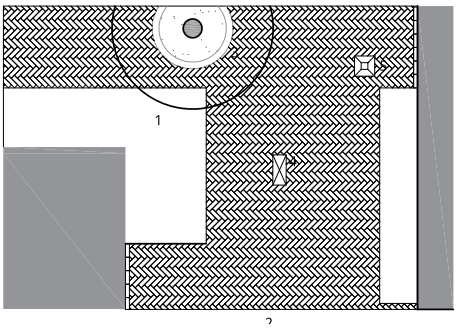

Achter de dijk

Doolhof

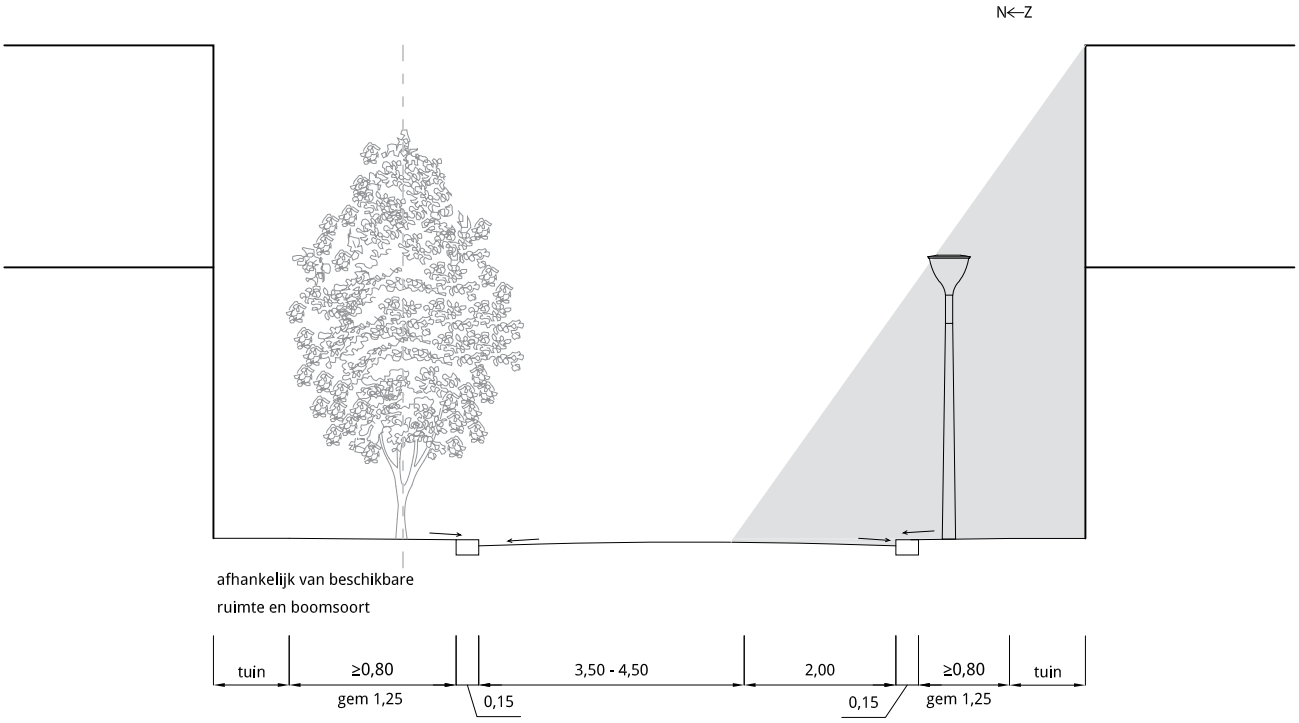

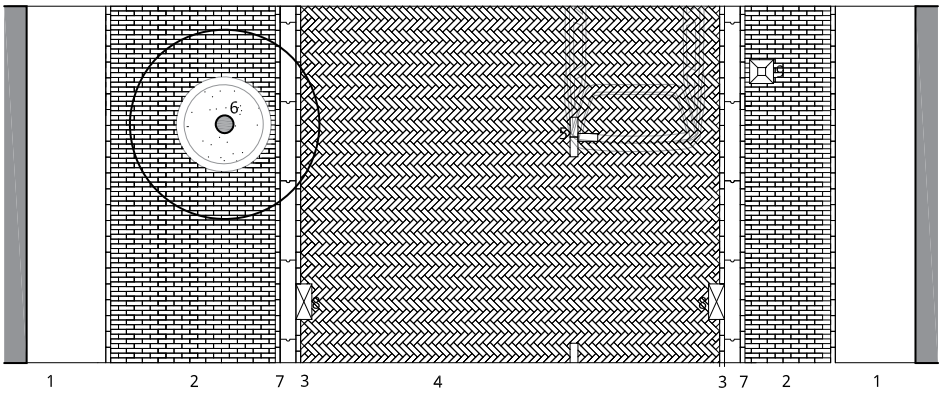
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	stoep/tuin	-	-	-	particulier
2	verharding	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	boomspiegel	zie groen	Ø 1500/1700		stalen ring, afgestrooid met gebonden split, rood
4	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
5	verlichtings-armatuur	zie verlichting		antraciet	historische verlichting

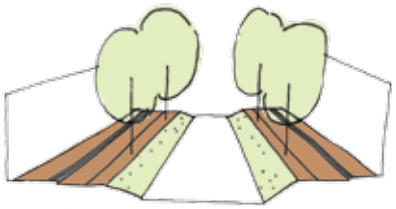
Woonstraat

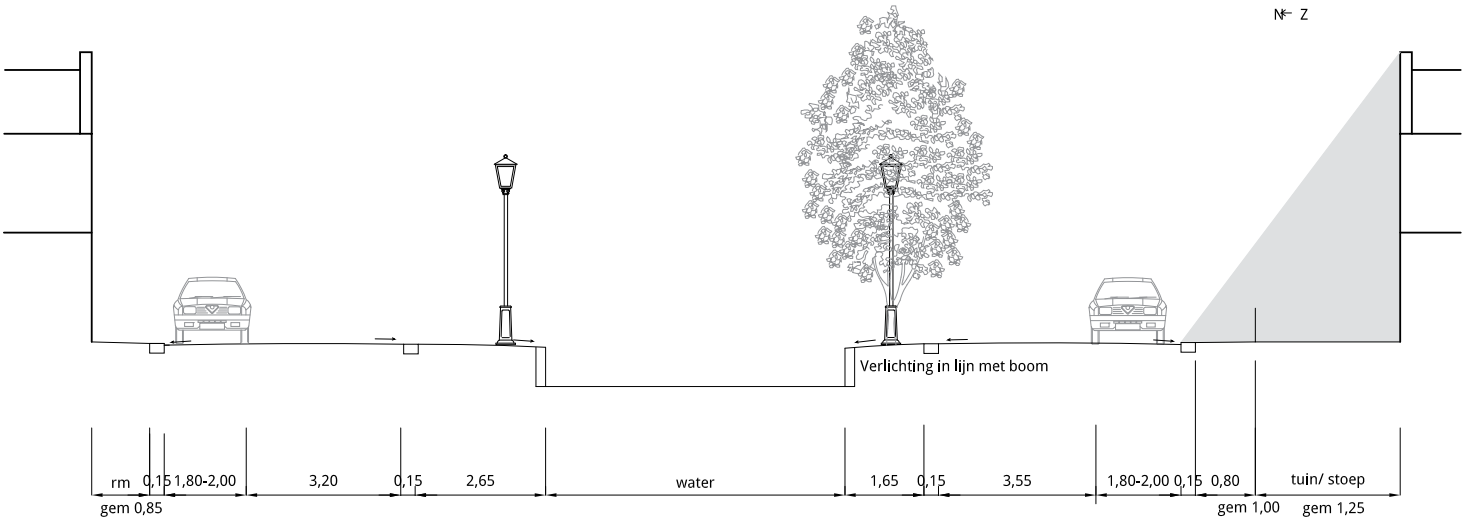

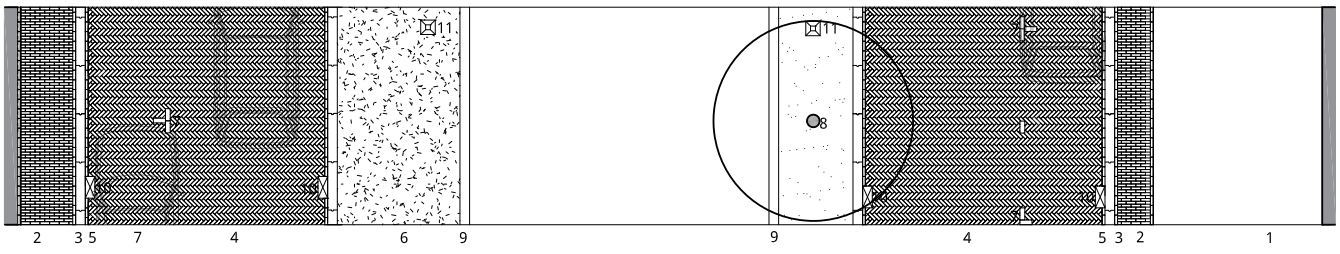
		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	tuin	-	-	-	particulier
2	trottoir	klinker, halfsteens	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	goot	klinker	dikformaat	genuanceerd	verdiepte strek
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	parkeren, hoekmarkering	zweeds graniet	70x200	gemengd	zie bestratingsdetail
6	boomspiegel	zie groen	Ø 1000		gebonden split, rood
7	trottoirband	zie banden	130/150x250x1000		hardsteen kleur in beton
8	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
9	verlichtingsarmatuur	zie verlichting		antraciet	moderne verlichting

Gracht

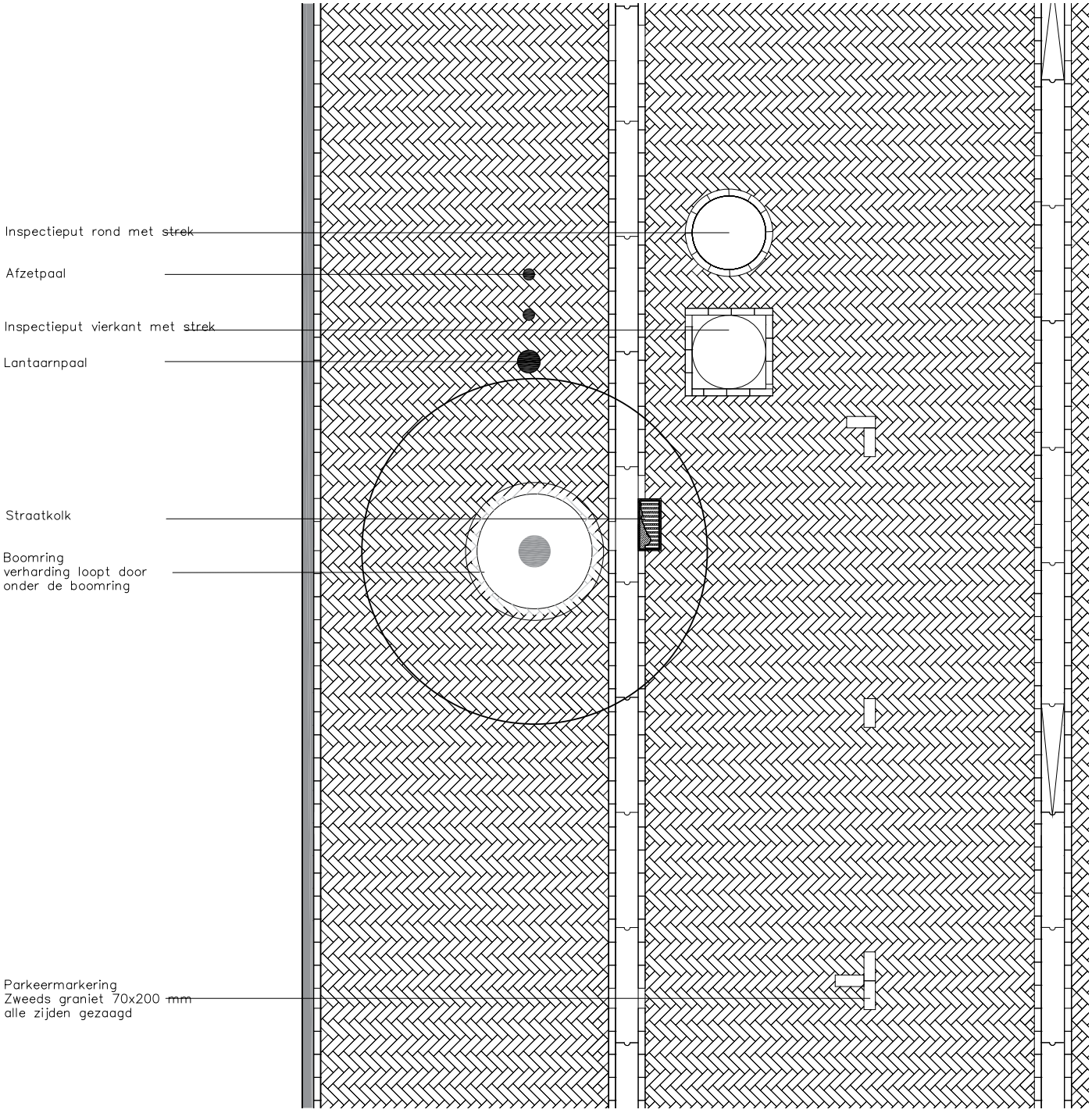

		Type/materiaal	Formaat	Kleur	Bijzonderheid
1	tuin	-	-	-	particulier
2	trottoir	klinker, halfsteens	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
3	trottoirband	zie banden	130/150x250x1000		hardsteen kleur in beton
4	rijweg, 1 of 2 richtingen	klinker, keper	dikformaat	genuanceerd	fundering 50mm straatzand,250 mm menggranulaat
5	goot	klinker	dikformaat	genuanceerd	verdiepte strek
6	Edammerpad	(asfalt) met afstrooilaag		zandkleurig	
7	parkeren, hoekmarkering	zweeds graniet	70x200	gemengd	zie bestratingsdetail
8	boom in gras	zie groen			
9	kade	gemetselde muur			granieten deksteen
10	straatkolk	zie straatkolk	450x200	gietijzer	
11	verlichtingsarmatuur	zie verlichting		antraciet	historische verlichting

Verhardingsdetails rondom objecten

Algemene omschrijving

De afbeelding hieronder laat zien hoe er wordt omgegaan met de opsluiting van verhardingsmateriaal rondom het straatmeubilair in de dorpskern van Volendam. Om het stoere en no-nonsens karakter te behouden worden rondom het straatmeubilair in Volendam geen strekken of rollagen toegepast. De molgoot bestaat uit een enkele strek, dikformaat.
Alle parkeervakken worden in de verharding aangeduid met graniette stenen.

Straatkolk

Algemene omschrijving

De voormalige Zuiderzee en het Markermeer is onlosmakend verbonden met de ontwikkelingen en landschappelijke vorm van de gemeente Edam-Volendam. De kenmerkende kustlijn vormt de basis van het ontwerp van de deksel van de straatkolk. De straatkolk is het enige afwateringselement dat in de kernen wordt toegepast.

Toepassing

De straatkolk zal worden toegepast in alle profielen van de gehele historische kern van zowel Volendam en Edam. Dit betekent dat de grote diversiteit in trottoirkolken verdwijnt. Het beheer wordt hierop afgestemd en eenvoudiger.

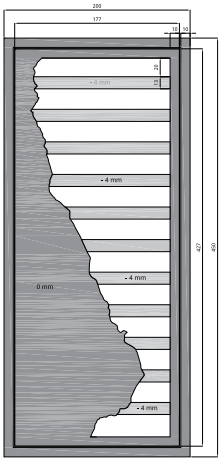
De hoogte van het midden van het wegprofiel ligt daar waar trottoirbanden toegepast zijn, bij voorkeur lager dan de hoogte van de trottoirband. Hierdoor functioneerd de weg als extra buffer. Indien er geen trottoirbanden zijn toegepast kan een klinkermolgoot voor extra waterberging zorgen.

kustlijn gemeente Edam-Volendam

Schetsontwerp kolk

Technisch ontwerp kolk

Model

- naar ontwerp van Bureau B+B Stedebouw en Landschapsarchitectuur, Drain Design Construct BV of vergelijkbaar
- rooster: gietijzer, afm. 200x450mm
- onderbouw afhankelijk van belasting, volgens opgave leverancier

De kolk komt tegen de band en wordt zonder strek geplaatst (referentie Harderwijk)

In het dijkprofiel wordt geen band toegepast en wordt de strek onderbroken door de kolk.

Trappen

Algemene omschrijving
Trapelementen maken een anders onoverbrugbare hoogte toegankelijk voor goed valide personen. De uitstraling sluit aan bij het fascilitaire, no-nonsens karakter van Volendam. Indien een leuning noodzakelijk is bestaat deze uit een ronde onbehandelde hardhouten balk met diam. 60mm. Bevestigd aan gevel en anders met staanders kokerprofiel in RAL 7016.

referentie no-nonsens traptreden

Model
Trap tpv dijk, kerngebied en grachten:
Beton met ijzerslijpsel
lengte, 600-1200mm
Breedte en hoogte afhankelijk van te overbruggen hoogte en beschikbare ruimte. Voor de berekening van de op,- en aantrede dient rekening te worden gehouden met de trapformule openbare ruimte; 2 x optrede + aantrede = 630-650mm waarbij de optrede <150mm dient te zijn.

Trap tpv woonstraat:
beton met hardsteen kleur.
lengte, 600-1200mm
breedte en hoogte afhankelijk van te overbruggen hoogte en beschikbare ruimte. Voor de berekening van de op,- en aantrede dient rekening te worden gehouden met de trapformule openbare ruimte; 2 x optrede + aantrede = 630-650mm waarbij de optrede >100 - <150mm dient te zijn.

Toepassing
Ontwerp trap en leuning zijn afhankelijk van de locatie en historische context met aandacht voor eventuele autentieke renovaties.

Verharding

Algemene omschrijving
De verhardingsmix is het resultaat van een zorgvuldig afstemming naar het gewenste beeld van het toeristische kern van Volendam. De definitieve keuze voor de bestrating is gemaakt aan de hand van een proefstrook in de st Jozefstraat. Het steenformaat is dikformaat zowel op rijbaan als trottoir.

Voorstel Bureau B+B
Mix met gemeleerde rode klinkers met minimale toevoeging van gele en antraciete stenen.

rijloper en trottoir, gebakken klinker (niet getrommeld)
DF Varia mix, Varia ws, Geel ws, Nostalgie ws, Wienerberger of vergelijkbaar

Model
De bestrating bestaat uit gebakken klinkers dikformaat op zowel de rijweg als in de trottoirzone.

Plaatsing
Voor bestratingsdetails zie de diverse straatprofielen en hoofdstuk details C4

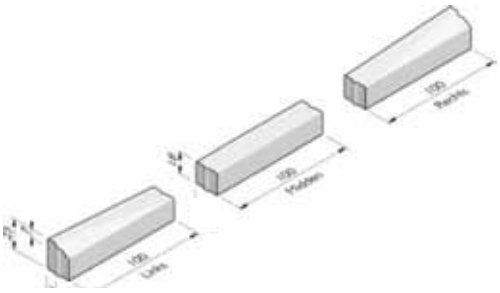
Parkeermarkering
Om te voorkomen dat op de trottoirbanden of in de bestrating een blauwe zone aangeduid moet worden is naar een alternatief gezocht. Het voorstel is om in de kernen van zowel Edam als Volendam de parkeervakken in de bestrating aan te duiden met een zweeds granieten, gezaagde steen van 70mm breed.

Banden

Algemene omschrijving
In Volendam wordt een zwarte betonband toegepast met een basalt splitlaag. De band benadert een natuurstenen uitstraling. Indien er gebruik wordt gemaakt van opsluitbanden (langs groenstroken / voortuinen) zijn deze zwart en worden uit het zicht, onder een klik aangebracht.

Betonbanden met zwarte basalt split in de toplaag (oxi)

Inritverloopbanden worden toegepast tpv inritconstructies

Model
Betonbanden zwart-antraciet, Struyk Verwo of vergelijkbaar
Woonstraat: 130/150x250x1000 zwart beton en basalt split in de toplaag (oxi). Bij deze banden zijn passende verloopbanden verkrijgbaar met dezelfde breedte en afwerking. De band benadert een natuurstenen uitstraling.

Banden bij pleinen en plekken
In de haven, pleinen, Zeestraat en Julianaweg worden inrichtingsspecifieke banden toegepast.

Inritten
Ter plaatse van inritten wordt de band (dmv verloopbanden) verlaagd toegepast zodat de bandenlijn niet verspringt.

Zitmeubilair

Algemene omschrijving
Het zitmeubilair wordt toegepast op verblijfsplekken. Bij het zitmeubilair wordt een afvalbak geplaatst zodat afval kan worden weggegooid door bezoekers. De afvalbak staat min. 1.50m vanaf de bank.

Montseny, Samson of vergelijkbaar

Model
Montseny, Samson of vergelijkbaar
Lengte afhankelijk van locatie, mogelijke lengtes zijn; 150 of 300 cm. Voor bijzondere pleinen en plekken kunnen andere modellen ontwikkeld worden.
• zitting/rugleuning: FSC 100%/SGSCH-COC 000061 hardhout, onbehandeld
• Zijkanten en poten: gietaluminium gepoedercoat in de kleur RAL 7016.

Toepassing
• betonverankering 30x30x30cm, ondergrondse betonverankering dmv draadeinden.

Plaatsing
Het zitmeubilair wordt in een horizontale lijn geplaats en niet in een hellend vlak >3%.

Gebiedsafscherming (afzetpaaltjes, hekken)

Algemene omschrijving
Afzetpaal wordt gebruikt in de openbare ruimte om bepaalde gebieden af te schermen van verkeer. Door een heldere inrichting wordt het gebruik van de afzetpaal tot het minimum beperkt. In Volendam worden twee typen toegepast. De modellen sluiten aan bij het maritieme karakter van Volendam. In het havengebied een robuuste martieme paal. In het overige toeristische kern dezelfde slanke paal als in Edam.

Verbijzondering tpv Haven; Maritiem, referentieproject Java-Eiland, Amsterdam

Standaard Afzetpaal Tempo, vast en uitneembaar leverbaar

Model
Verbijzondering in de Haven
afzetpaal Maritiem, Erdi of vergelijkbaar
• naadloos getrokken buis Ø 168.3 x 3.2 mm over 530 mm verlopend tot Ø 130 mm, ronding R= ± 8500 mm, bovenzijde licht ingesnoerd over 350 mm, cilindrisch Ø 168,3 mm.
• hoogte: 0.70-0.80m boven maaiveld
• kleur: RAL 7016, verzinkt, tweelaagse gepoedercoat
• ondergrondse betonverankering 30x30x30cm

Standaard
afzetpaal Tempo, GHM Eclatec BV of vergelijkbaar
• kleur: RAL 7016, verzinkt en tweelaagse poedercoating
• ondergrondse betonverankering 30x30x30cm
• afmeting volgens bijgaande tekening

Plaatsing
De afzetpalen worden in één lijn geplaatst, zo min mogelijk, met onderlinge h.o.h afstand van ca. 1.50m

Afvalbakken

Algemene omschrijving
De afvalbakken zijn bestemd voor het weggooien van klein afval door de gebruiker van de openbare ruimte. Deze afvalbakken zijn niet bedoeld voor huisafval. De afvalbakken worden toegepast op plekken waar veel publiek bijeenkomt of waar een grote voetgangersstroom is (toeristische routes, winkelstraten en de haven).
Verder worden de afvalbakken bij zitgelegenheden geplaatst. De bovenzijde dient gesloten te zijn met een inwerpmond aan de verticale zijde/voorzijde. De bak is kan van een klep worden voorzien zodat vogels het vuil niet uit de bak kunnen halen.

Aangepaste versie van Gardelux-Zetabin of vergelijkbaar: deze versie is in ontwikkeling en toepasbaar indien deze dezelfde functionaliteit heeft als de huidige toegepaste afvalbak.

Model
Gardelux-Zetabin of vergelijkbaar,
staand model, bolle bovenzijde
kleur: klassiek groen, verzinkt en tweelaagse poedercoating

Toepassing
• inwerpopening aan voorzijde
• gebruik van vuilniszak
• buitenbak 2mm sendzimir verzinkt staal
• inhoud 80 liter of 150 liter
• ondergrondse verankering dmv betonvoet 30x30x30cm, onzichtbaar
• (vuurwerk)klep in inwerpopening op aanvraag te bestellen

Plaatsing
De afvalbakken worden in het algemeen in één lijn met het andere meubilair
geplaatst. Bij zitgelegenheden worden de afvalbakken op minimaal 1,50 meter geplaatst tegen stank en overlast van insecten.

Ondergrondse containers

Algemene omschrijving

Ondergrondse afvalcontainers zijn bestemd voor het (gescheiden) inzamelen van huishoudelijk afval van particulieren.

Referentie inpassing voetplaat met klinkers

Model
type Metro, Vconsyst of vergelijkbaar
voetplaat van de ondergrondse container (2.00x2.00m) is ingelegd met dezelfde klinker en straatverband als de omliggende bestrating.

Toepassing
Gespreid over de historische kern zijn en worden lokaties aangewezen, zodat elk huishouden binnen een aanvaardbare afstand een ondergrondse container aantreft. Bakken worden geplaatst op looproutes naar winkels voor dagelijkse boodschappen, bij supermarkten e.d.

Plaatsing
Gescheiden ondergronse containers worden altijd naast elkaar geplaatst; op plaatsen met groot aanbod maximaal drie van elk. Op trottoir of in parkeervak, dusdanig dat voldoende loopruimte rondom resteert. Naast rijweg (max. 3 meter vanaf opstelplaats vrachtwagen) en niet onder bomen, in verband met plaatsen, legen en in- en uithijsen. Niet geheel uit het zicht. Plaatsing mede afhankelijk van ondergrondse infrastructuur. Uitvoering conform opgave leverancier.

Verlichting

Algemene omschrijving
Historische mast en armatuur zijn voor wat betreft proporties en decoraties op elkaar afgestemd. De mast is van gietijzer en voorzien van klimopranken. De armatuur is bestaat uit Hollandse kap, rondom voorzien van glas met moderne LED armatuur met indirect LED licht. Conform het Beleidsplan Openbare Verlichting worden bestaande masten behandeld en aangepast. De antieke masten worden tijdelijk verwijderd, afgevoerd en achtereenvolgens gestraald, thermisch verzinkt en geschilderd (Ral 7016). Het antieke armatuur zal worden aangepast naar LED verlichting en wordt verdicht tegen insecten volgens de richtlijnen (IP-65).

Er wordt een modern paaltoparmatuur met conische mast (detailloos) toegepast in woonstraten en de Zeestraat. Dit armatuur kan qua hoogte en intensiteit aangepast worden aan de locatie.

Door toepassing van verschillende armaturen wordt de oriëntatie op de historische structuur versterkt.

Historisch armatuur
Hollandse kap, firma 'Nood' of vergelijkbaar

Modern armatuur
Kio, Scheder of vergelijkbaar

Historisch armatuur
Hollandse Kap, firma 'Nood' of vergelijkbaar
gietijzeren mast met klimopranken
Ral 7016, tweelaagse poedercoating

Modern paaltoparmatuur
Kio, Scheder of vergelijkbaar
conische mast
Ral 7016, tweelaagse poedercoating

Toepassing
Daar waar mogelijk dient de verlichting in een lijn te staan met de overige objecten in de straat zoals banken, bomen en afvalbakken.

Fietsnietjes

Algemene omschrijving
De fietsnetjes zijn speciaal bedoeld voor het parkeren van fietsen.

Ronde enkel - Grijssen

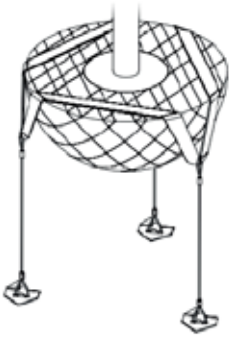
Model
type Rondo enkel- Grijssen of vergelijkbaar
kleur: Ral 7016, tweelaagse poedercoating, mat
Het nietjes is een U-vormig hekje zonder tussenstang, waartegen aan weerszijde een fiets geplaatst kan worden.

Toepassing
Plaatsing waar behoefte is aan parkeren van fietsen, nadat gebleken is dat onvoldoende inpandige alternatieven aanwezig zijn of zijn te realiseren.
• stalen koker, buisdiam. 48,3mm, thermisch verzinkt, tweelaags gepoedercoat
• 1300x530mm, 0.90m boven maaiveld
• ondergrondse verankering dmv betonvoet

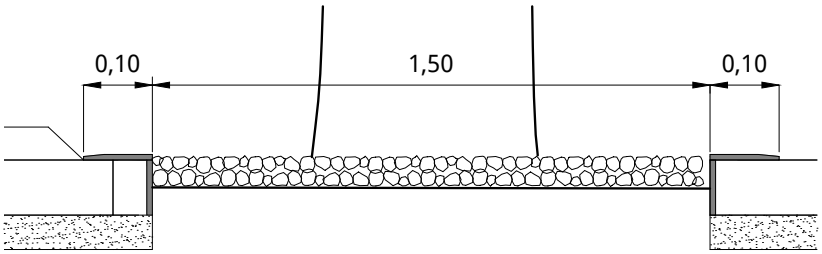
Plaatsing
De nietjes worden op onderlinge afstand van 90-100 centimeter geplaatst. De hoogte van de bovenkant van het fietsnietje bedraagt 90 centimeter boven het straatniveau.

Groen

Algemene omschrijving
Bomen in verharding en groenzone

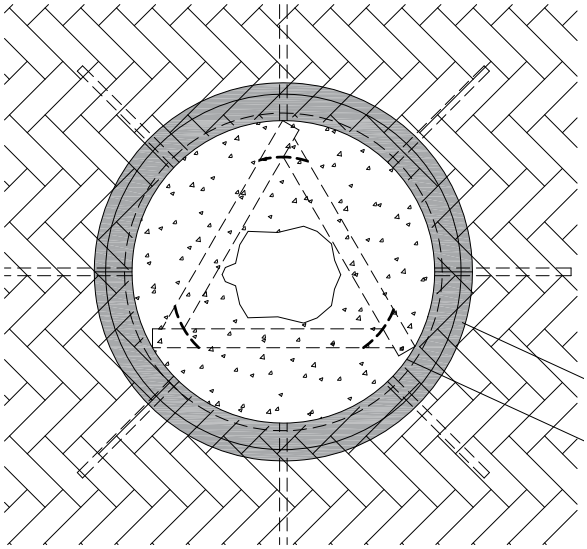

boomverankering

referentiebeeld boomring, Joure

bovenaanzicht bevestiging boomring schaal 1:20

Boomsoort
De keuze voor een boomsoort (breed, smal, hoog, laag) dient per ontwerp gestructureerd afgewogen te worden. Minimale omtrek van een te planten boom is bij voorkeur maat M25-30. In geval van herplanting worden voorwaarden opgenomen met betrekking tot aantal en grootte in de afgegeven kapvergunning.

Toepassing in verharding
Indien de boom in verharding staat dient de boom met een boomring te worden geplaatst. De boomring is vervaardigd uit cortenstaal met een dikte van 8 mm. De boomspiegel wordt afgevuld met gebonden grind in bijpassende kleur ten opzicht van de omliggende verharding. De verharding wordt onder de boomring doorgestraat zodat zaagwerk uit zicht valt.

Groei plaatsverbetering
Bomen dienen zodanig te worden aangeplant dat ze de ruimte hebben om tot volle wasdom te komen. Afhankelijk van de boomkeuze en het gewenste beeld moet de onderlinge plantafstand gekozen worden. Het boomgat moet ruimte bieden aan tenminste 10-20m3 boomgrond,- of granulaat.

De boom wordt verankerd middels een ondergrondse verankering.

Bewegwijzering

Algemene omschrijving
De huidige toegepaste bewegwijzering in de kernen van Edam en Volendam sluit aan bij het ambitieniveau van de visie en wordt daarom voortgezet.

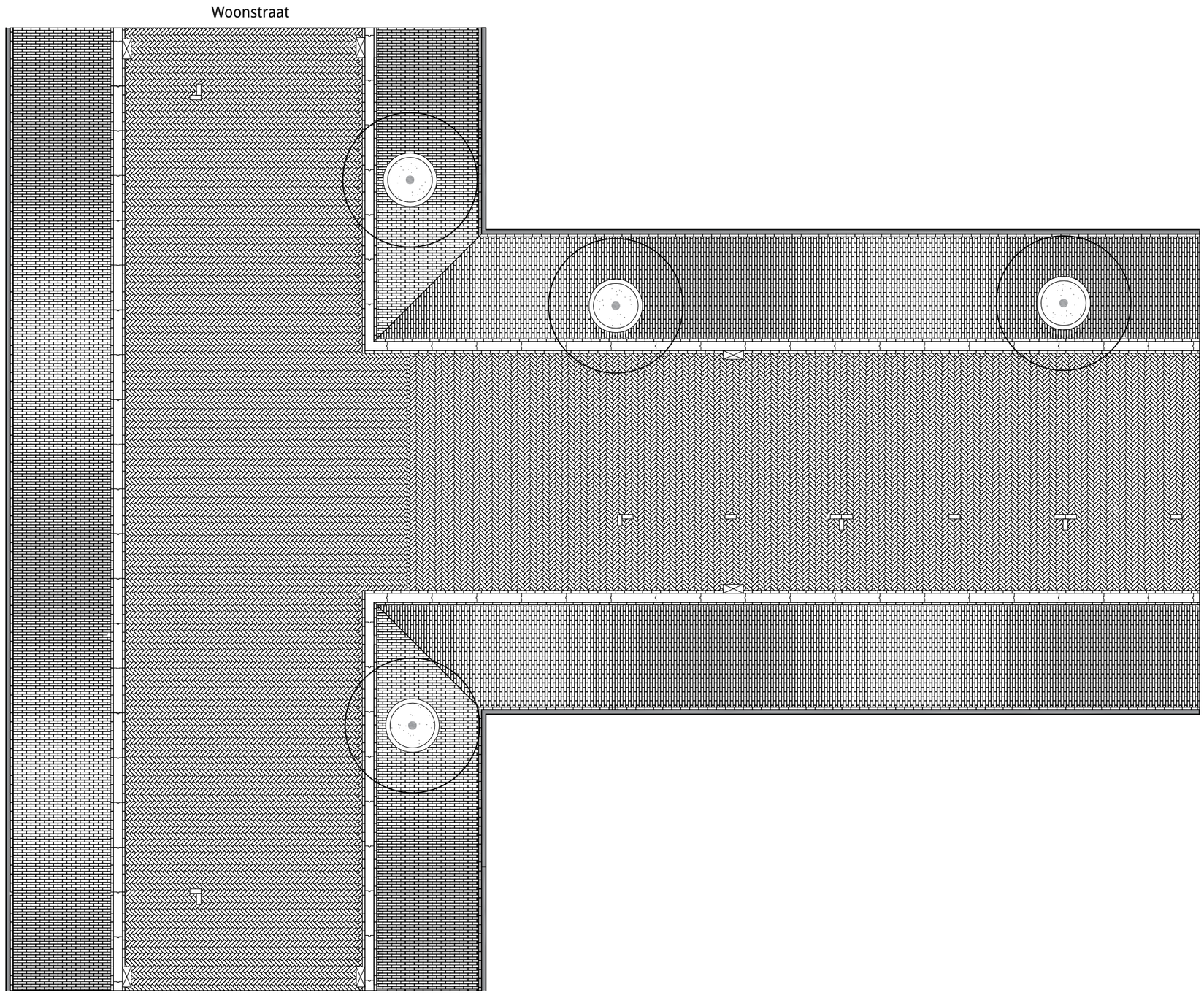
bestaand type

Model
bestaand type

Toepassing

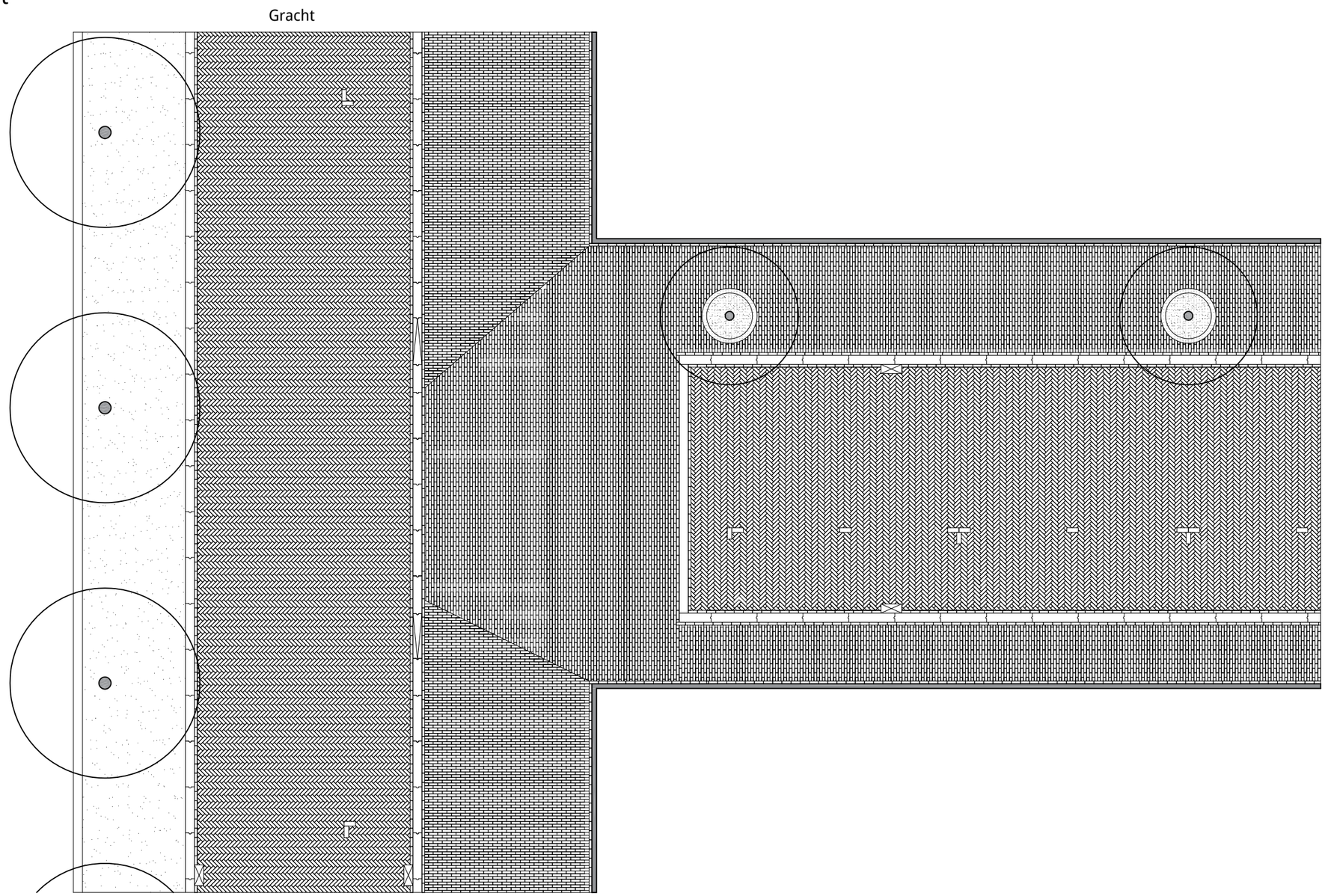
Plaatsing
De plaatsing van de bewegwijzering gaat conform het binnenstadssysteem (VVV,SDC,ANWB)

Woonstraat - Woonstraat

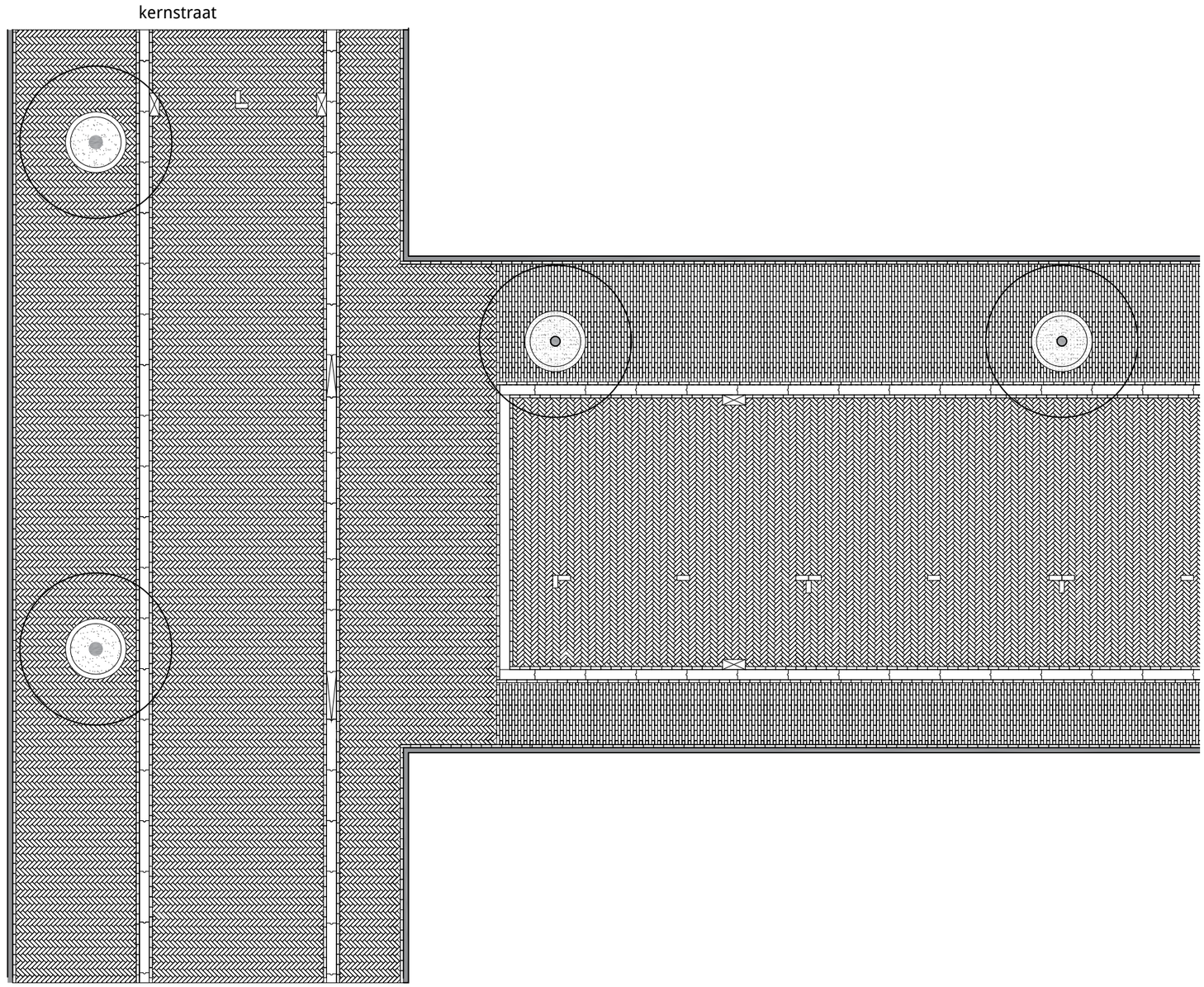
schaal 1:100

Woonstraat - Gracht

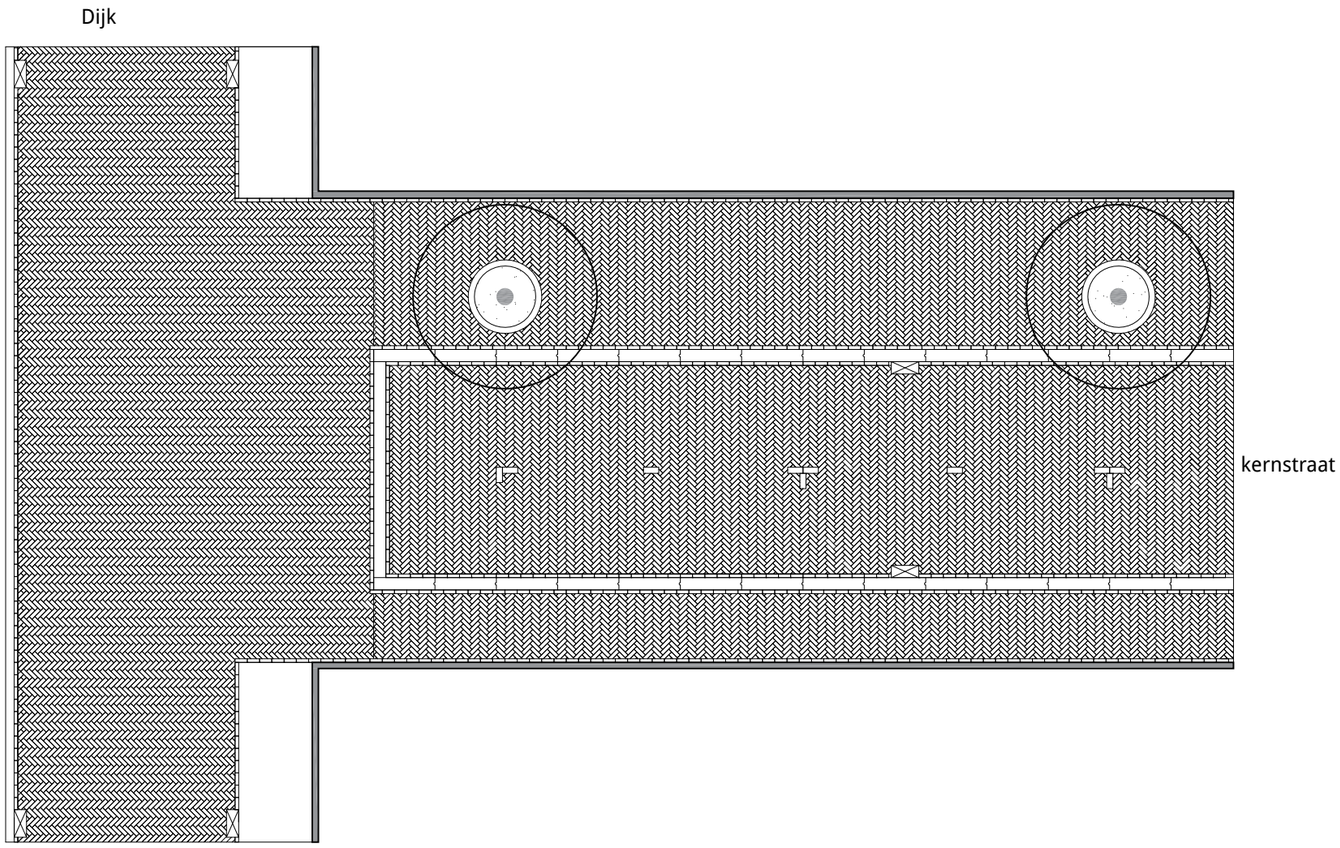
schaal 1:100

Woonstraat - kernstraat

schaal 1:100

Dijk - kernstraat

schaal 1:100

Schardam
Etersheim
Oosthuizen
Warder
Middelyk
Quadijk
EDAM
D
Volendam
PURMER